

**Львівська Духовна Семінарія Святого Духа
Українська Греко-Католицька Церква**

СЛУЖЕБНИК

НА СТРАСНИЙ ТИЖДЕНЬ

Львів 2006

Для приватного вжитку

Видання друге,
виправлене і доповнене

Над перевиданням працювали члени літургічного відділу
Пасторального Центру “Еклезія” Львівської Духовної
Семінарії Святого Духа УГКЦ.

Висловлюємо щиро подяку економу Курії Львівської
Архиєпархії о.Володимиру Ониськіву за фінансову
підтримку цього видання.

© Львівська Духовна Семінарія Святого Духа УГКЦ, 2006

Зміст

Великий Четвер

Вечірня з Літургією святого Василя Великого 5

Велика П'ятниця

Утреня Страстей 22

Царські Часи 63

Вечірня з виставленням плащаниці 93

Мале повечір'я 115

Велика Субота

Єрусалимська Утреня 128

Вечірня з Літургією святого Василя Великого 154

Надгробне 187

Неділя Пасхи

Воскресна Утреня 193

Євангеліє Літургії святого Івана Золотоустого 209

Додаток

Про поклони 215

Про похід з плащаницею 217

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР

Вечіря з Літургією св. Василя Великого

Агнець, що його прорік Ісая, іде на добровільну смерть і дає плечі на рани, щоки ж на удари; не відвертає лиця від зневажливих плювків і глузування, та приймає засуд на смерть нечестиву. Все добровільно приймає він, Безгрішний, щоб усім дарувати воскресіння з мертвих.

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР

Вечірня з Літургією св. Василя Великого

Священик одягнений у всі ризи (багряної барви), відправивши проскомидію, стає перед святою трапезою, відсуває катанетасму (святі двері зачинені до «Світло тихе»), а диякон виходить південними дверима перед святі двері і виголошує:

Диякон: Благослови, владико.

Священик: Благословенне царство Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава тобі Боже наш, слава тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(Зр.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй. *(Зр.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР

Господи, помилуй. (12 р.)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Коли співиці почнуть співати Псалом 103, диякон заходить у святилище і стає з правої сторони святої трапези, а священник виходить перед святі двері, і молиться вечірні молитви.

Псалом 103

Благослови, душе моя, Господа!* Господи, Боже мій, ти вельми великий!

Ти одягнувся величчю і красою,* ти світлом, наче ризою, покрився.

Ти розіп'яв, неначе намет, небо,* ти збудував твої горниці в водах.

Із хмар собі робиш колісницю,* ходиш на крилах вітру.

Вітри своїми посланцями учиняєш,* полум'я вогненне – слугами своїми.

Ти заснував землю на її підвалинах,* не захитається по віки вічні.

Безоднею, немов одежею, покрив її,* понад горами стали води.

Перед погрозою твоєю вони тікали,* перед голосом грому твого тремтіли.

Підвелися гори, зійшли долини до місця,* що ти їм призначив.

Поставив їм границю, якої не перейдуть,* щоб знову покрити землю.

Джерела посилаєш у ріки,* які течуть проміж горами.

Усю звірину, що в полі, вони напувають,* дикі осли там гасять свою спрагу.

Над ними кублиться небесне птаство,* з-поміж гілляк дає свій голос.

Ти напуваєш гори з твоїх горниць,* земля насичується плодом діл твоїх.

Вирощуєш траву для скоту, зела – на вжиток людям,* щоб хліб із землі добували:

Вино, що серце людське звеселяє, олію, щоб від неї ясніло обличчя,* і хліб, що скріплює серце людське.

Насичуються дерева Господні,* кедрі ливанські, що посадив їх.

На них гніздяться птиці;* бусли – на кипарисах їхнє житло.

Високі гори для оленів,* скелі – для зайців притулок.

Ти створив місяць, щоб значити пори;* сонце знає свій захід.

Наводиш темряву, і ніч надходить,* що в ній воруються усі звірі дібровні.

Левенята рикають за здобиччю своєю,* поживи від Бога для себе просять.

Ховаються, як тільки зійде сонце,* лягають у своїх норах.

Виходить чоловік до свого діла,* і до своєї праці аж до вечора.

Яка їх, твоїх діл, Господи, сила!* У мудрості все ти створив, – повна земля твоїх створінь.

Ось море велике, прешироке,* у ньому плазунів без ліку, звірів малих і великих.

Там кораблі проходять,* є і левіятан, якого ти створив, щоб ним бавитися.

Усі вони від тебе дожидають,* щоб дав їм у свій час поживу.

Коли даєш їм, вони її збирають,* як розтулюєш твою руку, вони насичуються благом.

Вони бентежаться, коли ховаєш вид свій;* як забираєш дух у них, вони гинуть і повертаються у свій порох.

Зішлеш свій дух, – вони оживають,* і ти відновлюєш лице землі.

Нехай слава Господня буде повіки,* нехай Господь радіє творами своїми.

Спогляне він на землю, і вона стрясається,* торкнеться гір, вони димують.

Я буду Господеві співати поки життя мого,* псалми співатиму, поки буду жити.

Нехай буде приємна йому моя пісня;* у Господі я веселитимусь.

Нехай грішники з землі щезнуть, і беззаконних більше нехай не буде.* Благослови, душе моя, Господа.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині і повсякчас, і на віки вічні Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (3 р.)

Вечірні молитви

1. Господи щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий! Вислухай молитви наші і зверни увагу на голос моління нашого і яви нам знак милости твоєї, наведи нас на дорогу твою, щоб ходили ми в твоїй правді. Звесели серця наші, щоб ми боялись імення твого святого, бо ти великий і твориш чуда; ти Бог єдиний і немає подібного тобі між богами, Господи. Ти сильний у милості і добрий у силі, аби допомагати й утішати, і спасати всіх, хто на ім'я твоє святе уповає. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

2. Господи, в обуренні твоїм не картай нас, ані в гніві твоїм нас не карай, але поведься з нами за милістю твоєю, Лікарю і Зцілителю душ наших. Приведи нас до бажаної пристані твоєї, просвіти очі серцець наших на пізнання твоєї правди і дай нам останок теперішнього дня мирний і безгрішний, і весь час життя нашого, заради молитов святої Богородиці і всіх святих. Бо твоя влада і твоє царство, і сила, і слава: Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

3. Господи, Боже наш! Згадай нас грішних і недостойних слуг твоїх, коли призиваємо святе ім'я твоє, і не осороми нас, коли очікуємо милости твоєї, але вислухай, Господи, усі наші спасенні прохання, і вчини нас достойними любити і боятися тебе від усього серця нашого і творити в усьому волю твою. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

4. Невмовкаючими піснями і неустанними величаннями святих сил оспівуваний, наповни уста наші хвалінням твоїм, щоб віддавати шану імені твоему святому; і дай нам частку і спадкоємство з усіма, що почитають тебе в правді і зберігають заповіді твої, молитвами святої Богородиці і всіх святих твоїх. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

5. Благословенний ти, Господи Боже, Вседержителю, що знаєш думки людські, що відаєш те, чого ми потребуємо, і багато більше, ніж ми просимо, або розуміємо. Самий ти, чоловіколюбний Царю, у всьому добрий, задовольни нас багатством твоїх ласк, щоб ми непостидною совістю призивали святе ім'я твоє; і не введи нас у спокусу, але визволь нас від злого, і провидінням твоїм дай нам усе корисне. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

6. Господи, Господи, що пречистою твоєю долонею все утримуєш, що довго терпиш нам усім, і жалієшся задля нашої злости! Згадай твої милості і ласки, відвідай нас у твоїй доброті і дай нам пройти й останок нинішнього дня вільним від різних затій лукавого, і збережи наше життя без напастувань, благодаттю Святого Твого Духа, – милістю, щедротами і чоловіколюб'ям єдинородного Сина твого, з яким і ти є благословенний, з пресвятим, добрим і животворним твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

7. Боже великий і дивний, що несказанною добрістю і багатим промыслом усім управляєш, і Дав нам земні добра й запевнив нам обіцяне царство уділеними ласками впродовж цього дня, остерігши нас від усякого лиха! Дай нам і решту непорочно докінчити перед святою твоєю славою і величати тебе одного і доброго, і чоловіколюбного Бога нашого. Бо ти Бог наш і тобі славу відаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

8. Боже великий і вишній, в тебе одного є безсмертність і в світлі живеш недоступним. Ти все створіння мудро створив, відокремив світло від темряви і сонце поклав, щоб правити днем, а місяць і зорі, щоб володіли ніччю, нас же грішних вчинив достойними і в теперішню годину стати перед твоїм обличчям, щоб тебе визнавати і принести тобі вечірне славослов'я. Направ, Чоловіколюбче, молитву нашу, немов кадило, перед тобою і прийми її, як благовонний запах. Дай нам мирний цей вечір і близьку вже ніч; зодягни нас у броню світла; визволь нас від нічного страху і всякої речі, що в темряві з'являється, і дай сон, що його ти дарував на відпочинок нашій немічності, вільний від усякого маріння диявольського. Владико, давче добра, хай і на

нашій постелі, бувши тобі милими, згадуємо вночі твоє ім'я і, просвічувані навчанням твоїх заповідей, встанемо в душевній радості до звеличування твоєї доброти, приносячи твоєму милосердю молитви і моління, за наші і всіх твоїх людей провини. Відвідай їх задля молитов святої Богородиці. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі віддаємо славу: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Коли співці прийдуть на Слава, диякон, зробивши малий поклін перед святою трапезою, виходить північними дверима на солею, поклоняється ієреєві, стає перед святі двері і виголошує Мирну ектенію. А священник повертається до святилища і стає перед св. трапезою.

Мирна ектенія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архiereя нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архiepіскопа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого Кир (ім'я), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гніву, й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: **Тобі, Господи.**

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: **Амінь.**

Після ектенії, диякон повертається до святилища і творить кадження згідно з уставом (о. І. Дольницький. Типик Української Католицької Церкви, Рим 1992, с. 533.). Співці співають «Господи візвав» на гл.2.

Псалом 140

Господи, звиваю я до тебе, вислухай мене.* Вислухай мене, Господи.* Господи, візвав я до тебе, вислухай мене.* Почуй голос моління мого,* коли я звиваю до тебе.* Вислухай мене, Господи.

Нехай піднесеться молитва моя,* як кадило перед тобою;* підношення рук моїх,* жертва вечірня. Вислухай мене, Господи.

Постав, Господи, моїм устам сторожу,* до дверей губ моїх – варту!

Не дай схилитися серцеві моему * до чогось злого.

Ані чинити лихі вчинки з людьми, що творять беззаконня,* – ні ласощів їхніх я не хочу їсти.

Нехай праведник по-доброму б'є мене й виправляє,* а олія грішного нехай не намастить голови моєї.

Я все-таки молитимусь,* незважаючи на їхні злі вчинки.

Якщо суддів їхніх скинуть в ущелини скелі,* то почують, що слова мої любі.

Немовби хтось розбив і розрив землю,* розкидано їхні кості перед адом.

Бо до тебе, Господи, мій Боже, мої очі;* до тебе прибігаю, не губи душі моєї.

Збережи мене від петлі, що її наставили на мене,* і від сильця тих, що творять беззаконня.

Нехай грішники впадуть у власні сіті всі разом,* а я пройду безпечно.

Псалом 141

Я голосом моїм до Господа звиваю,* я голосом моїм до Господа молюся.

Скаргу мою перед ним виливаю,* мою скругу йому я виявляю.

Коли тривожиться в мені дух мій, ти знаєш мою стежку.* На дорозі, де я ступаю, тайно розставили сильце на мене.

Поглянь праворуч і подивися:* нема нікого, хто дбав би за мене.

Нема куди мені втікати,* нема нікого, хто піклувався б мною. До тебе, Господи, звиваю й кажу.* Ти моє прибіжище, в землі живих ти – моя доля!

Зверни увагу на моє благання,* бо я вельми нещасний.

Спаси мене від гонителів моїх,* бо вони сильніші від мене*.

Тут переплітаються стихи псалма зі стихирами Служби.

(На 10) Виведи з в'язниці мою душу,* щоб дякувати імені твоєму.

Мене обступлять праведники,* бо ти добро мені вчиниш.

Псалом 129

(На 8) З глибин звиваю до тебе, Господи,* Господи, почуй мій голос.

Нехай будуть твої вуха уважні,* до голосу благання мого.

(На 6) Коли ти, Господи, зважатимеш на беззаконня,* то хто встоїться, Господи. Та в тебе є прощення.

Задля імени твого надіюсь на тебе, Господи,* надіється душа моя на слово твоє; надіється душа моя на Господа.

(На 4) Від ранньої сторожі до ночі,* від ранньої сторожі нехай уповає Ізраїль на Господа.

Бо в Господа милість і відкуплений велике в нього,* він визволить Ізраїля від усього беззаконня його.

Псалом 116

(На 2) Хваліте Господа всі народи!* Прославляйте його всі люди!

Велике бо до нас його милосердя,* і вірність Господа повіки.

Стихири на «Господи, візвав...»

(гл. 2): Сьогодні збігається злочинне зборище,* щоб Творця і Будівника всесвіту передати Пилатові.* О, беззаконні і невірні!* Як же вони заходяться судити того,* хто прийде судити живих і мертвих,* і приготують на муки того, хто виліковує пристрасті?* Довготерпеливий Господи,* велика твоя милість! Слава тобі! **(2 р.)**

Беззаконний Юда, що на вечері* замочив свою руку в миску* разом з тобою, Господи,* простяг до беззаконних руки, щоб узяти срібняки,* обміркувавши ж ціну мира,* не боявся продати тебе неоціненого* і простягнув ноги, щоб ти їх обмив.* Він лукаво поцілував тебе, Владико,* щоб передати беззаконним,* відрікся апостольського збору і кинув срібну тридцятку,* та й не бачив твого на третій день воскресіння,* через яке ти помилуй нас! **(2 р.)**

Юда, облудний зрадник,* зрадливим поцілунком передав Спаса Господа* і, як раба, продав Пана всього створіння.* Як овечка на заколення, так пішов Божий Агнець,* Син Отця, єдиний багатомилостивий. **(2 р.)**

Раб і хитрун – Юда* – учень і зрадник, друг і диявол насправді показався.* Бо ходив за Учителем і вивчав,* як його зрадити, міркуючи собі:* Видам його і придбаю велике багатство. Хотів він і миро продати та схопити підступно Ісуса,* видаючи поцілунком Христа.* І, як ягнятко на заколення, так іде Агнець Божий,* єдиний милосердний і чоловіколюбець. **(2 р.)**

Агнець, що його прорік Ісая,* іде на добровільну смерть* і дає плечі на рани, щоки ж на удари,* не відвертає лица свого від зневажливих плювків і глузування,* та приймає засуд на смерть нечестиву.* Все добровільно приймає він, Безгрішний,* щоб усім дарувати воскресіння з мертвих. **(2 р.)**

Слава і нині (гл. 6): Воістину єхидний Юда нащадок тих, що їли манну в пустині* і ремствували на того, що їх годував.* Вони,

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР

невдячні, ще мали в устах їжу і вже Бога зневажали.* – І цей безбожник, маючи в устах небесний Хліб,* готував на Спаса зраду.* О, душе ненаситна! О, люте зухвальство!* Воістину він їхній син беззаконний,* тому разом з ними приймає засуд.* Хто його гостить, того він продає* – Господа, який його любив, видає на смерть.* Спаси, Господи, душі наші від такої нелюдяности,* бо ти єдиний у довготерпінні невимовний.

На Слава відчиняються святі двері, диякон з Євангелією, позаді священник з опущеними долі руками, випереджувані свічконосцями, обходять святу трапезу і стають перед святі двері. Диякон, схиливши голову, вказує орафем на схід, і мовить: Господеві помолімся, а священник мовить молитву входу:

Добрий Чоловіколюбче Царю, що все благословляєш! Молимоь тобі наполегливо, серцем сокрушеним і духом смиренним: Благослови наші входи і виходи, Христе, істинний Боже наш. Бо прихід твій і вознесіння, і пожиття з людьми завжди благословенне: нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Диякон вказує орафем на схід і мовить: Благослови, владико, святий вхід. Священник правицею благословляє мовлячи: Благословен вхід святих твоїх, нині і повсякчас, і на віки вічні. Диякон стає у святих дверях, підносить Євангелію (однак не творить нею знак хреста) та, виголошує:

Премудрість, прості!

Світло тихе

Світло тихе святої слави безсмертного Отця небесного, святого, блаженного, Ісусе Христе, прийшовши на захід сонця, побачивши світло вечірне, оспівуємо Отця, і Сина, і Святого Духа – Бога. Достойно є повсякчас у всі часи прославляти тебе голосами побожними, Сину Божий, що життя даєш всьому світу, тому увесь світ славить тебе.

Диякон входить у святилище, ставить Євангелію на святу трапезу та, прийнявши благословення кадила від священника,

творить звичайне кадження. Опісля диякон та священник повернені до людей виголошують:

Прокімен

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 1): Спаси мене, Господи,* від людини лукавої, від чоловіка зрадливого охорони мене.

Стих: Від тих, що злобу в серці замишляють увесь день.

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Виходу читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Сказав Господь Мойсеєві: «Іди до людей та й освячуй їх, сьогодні й завтра; нехай повипирають одєжу свою і стануть готові до третього дня, бо третього дня зійде Господь на очах усього народу на Синай-гору. Ти окреслиш для людей з усіх боків межі і попередиш: бережіться виходити на гору, а то й не доторкайтесь їй підніжжя. Хто доторкнеться до гори, тому смерть. Ніхто нехай не доторкається до неї, бо буде побитий камінням, або прошитий стрілою. Чи то людина, чи скотина – не останеться живим. А як протяжно засурмлять у ріг, тоді зйдуть на гору». Спустивсь Мойсей з гори та й освятив людей, і повиперали вони свою одєжу. Він сказав людям: «Будьте готові на третій день; не сходьтеся з жінками».

Третього дня, як розвиднялося, загриміли громи, спалахнули блискавки й тяжка хмара нависла над горою, дуже могутньо засурмило в ріг, і задрижали всі люди в таборі. Вивів Мойсей людей до Бога з табору, і стали вони під горою. Гора ж Синай уся димувала від того, що Господь у полумені спустився на неї. І підіймався той дим, мов кіптява з горна, а вся гора стрясалася вельми. А трубний звук гучав дедалі голосніш та голосніш; Мойсей говорив, а Бог відрікав йому у громі. *(Вих. 19,10-19)*

Опісля відразу співається другий прокімен.

Прокімен (гл. 7): Вирятуй мене від ворогів моїх, Боже,* і визволь мене від тих, що повстають на мене.

Стих: Спаси мене від тих, що чинять беззаконня.

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Йова читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Тоді озвався Господь із бурі до Йова і мовив: «Хто то такий затемнює мої задуми нерозважливими словами? Підпережи, як мужеві годиться, твої крижі: бо я питатиму тебе – спробуй мене навчати! Де ти був, як я закладав землю? Скажи, як маєш розум. Хто визначив їй міру, – може знаєш, або хто простягнув лінію над нею? На чім підвалини її оперто, або хто поклав її наріжний камінь під радісні співи ранніх зір, під оклики веселі всіх синів Божих? Хто зачинив ворітьми море, коли воно, ринувши, виходило немов би з материнського лона? Коли я зробив для нього одіж-хмару і пелюшку для нього – густу мряку? Границю я йому призначив, поклав засуви й ворота й мовив: Ось поки дійдеш, далі не перейдеш! Ось тут розіб'ються твої гордовиті хвилі! Чи на віку твоєму ти повелів коли-небудь ранкові, вказав зорі належне місце, щоб вона ухопила за краї землю і щоб безбожників струсила з неї? – Чи зійшов ти колись до джерел моря? Походжав дном безодні? Чи відкрилися тобі ворота смерті? Чи бачив ти брами смертельної тіні?» – Відповів Йов Господеві й мовив: «Знаю, що ти все можеш; усе, що задумаєш, зробити спроможен. Хто ж то такий, що затемнює задум невіданням? Тому я говорив про те, чого не розумію; про чудеса, мені незбагненні, що їх не знаю. Вчуй же, я буду говорити; питатиму тебе, – навчай мене. Я чув лиш те, що говориться про тебе, але тепер на власні очі тебе бачу!» (Йов. 38,1-13; 16-17; 42,1-5)

Інше читання:

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Господь Бог дав мені язик учнів, щоб я підтримував моїм словом знесиленого. Щоранку будить він, будить моє, вухо, щоб я, як учень, слухав. Господь Бог відтулив мені вухо, і я не спротивився, назад не сахнувся. Плечі мої віддав я тим, які мене били; щоки мої тим, які бороду в мене рвали; обличчя мого не

відвертав я від плювок і глузування. Та Господь Бог мені допомагає, тому я не осоромлюся, тому і тримаю моє обличчя, мов кремій: я знаю, що не застидаюся. Близько мене той, хто мене виправдує. Хто посміє сперечатися зо мною? Станьмо разом! Хто мій супротивник? Нехай наблизиться до мене! Ось Господь Бог мені допомагає; хто мене осудить? Усі вони, немов одежа, розпадуться; міль їх поточить. Хто з-поміж вас Господа боїться? Нехай на голос його Слуги зважає! Хто ходить у темряві, нема світла, нехай на ім'я Господне уповає й покладається Бога свого! Всі ви, що розкладаєте вогонь, розжарюєте стріли жар вашого вогню, поміж ті стріли, що їх запалили! Це буде вам з моєї руки: лежатимете в муках! *(Іс. 50,4-11).*

Після читання, священник, перед святою трапезою читає молитву трисвятого, а диякон перед відчиненими святыми дверима виголошує малу ектенію:

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти святий еси, Боже наш, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас.

Диякон: І на віки вічні.

Люди: Амінь.

Трисвяте

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(Зр.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Святий Безсмертний, помилуй нас.

Святий Боже, святий, Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас.

Священик підходить до горного сідалища, а диякон у святих дверях виголошує:

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен

(гл. 7): Князі народні зібралися разом* на Господа і на Христа його.

Стих: Чому заворушилися народи, і люди намислили суєтне?

Апостол

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Коринтян послання святого Апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Я бо, що прийняв від Господа, те й передав вам: Господь Ісус тієї ночі, якої був виданий, узяв хліб, і віддавши подяку, розламав і сказав: «Це моє тіло, воно за вас дається. Це робіть на мій спомин». Так само й чашу по вечері, кажучи: «Ця чаша – Новий Завіт у моїй крові. Робіть це кожний раз, коли будете пити, на мій спомин». Бо кожного разу, як їсте хліб цей і п'єте цю чашу, звіщаєте смерть Господню, аж доки він не прийде. Тому, хто буде їсти хліб або пити чашу Господню недостойно, буде винний за тіло і кров Господню.

Хай, отже, кожний випробує себе самого і тоді їсть цей хліб і п'є цю чашу. Бо той, хто їсть і п'є, не розрізняючи Господнього тіла, суд собі їсть і п'є. *(1Кор. 11,23-29).*

Алилуя (гл.6)

Стих: Блаженний, хто дбає про бідного та вбогого, у день лютий ізбавить його Господь.

Стих: Вороги мої говорили про мене зле: Коли він помре і загине ім'я його?

Стих: Той, хто їв хліб мій, підняв змову проти мене.

Євангеліє

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоему.

Диякон: Від Івана святого Євангелія читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, *(великий поклін)*

Священик: Будьмо уважні.

Не творимо доземного поклону, а тільки перед знаком хреста простягаємо руку до землі, або до колін. Про поклони дивись сторінку 215.

Диякон читає Євангеліє:

Ісус знаючи, що Отець усе дав йому в руки, і що від Бога він вийшов і до Бога повертається, встав від вечері, скинув одіж, узяв рушника й підперезався. Тоді налив води до умивальниці й почав обмивати учням ноги та обтирати рушником, яким був підперезаний. Підходить, отже, і до Симона Петра, – та той йому: «Ти, Господи, – мені вмивати ноги?» Каже йому Ісус у відповідь: «Те, що я роблю, ти під цю пору не відаєш; зрозумієш потім.» Петро ж йому каже: «Ні, не митимеш моїх ніг повіки!» – «Коли я тебе не вмю, – одрікає Ісус, – то не матимеш зо мною частки.» «Господи, – проказує до нього Симон Петро, – то не тільки ноги, але і руки, і голову!» А Ісус йому: «Тому, хто обмитий, нічого не треба вмивати, крім самих ніг; увесь бо він чистий. І ви чисті, та – не всі.» Знав бо, хто зрадити його мав, тим то й мовив: «Не всі ви чисті.»

Обмивши їм ноги, вбрався знову в одіж, сів до столу та й каже до них: «Чи знаєте, що я зробив вам? Ви звете мене: Учитель, Господь, і правильно мовите, бо я є. Тож коли вмив вам ноги я – Господь і Учитель, – то й ви повинні обмивати ноги один одному. Приклад дав я вам, щоб і ви так робили, як оце я вам учинив. Істинно, істинно говорю вам: Слуга не більший за пана свого, а посланий не більший за того, хто послав його. Знавши те, щасливі будете, коли так чинитимете *(Ів. 13,3-17)*».

Люди: Слава довготерпінню твоєму, Господи, (*великий поклін*)

Замість Херувимської пісні і Щоб і Царя всіх... співаємо:

(гл. 6) Вечері твоєї тайної днесь, Сину Божий,* мене причасника прийми,* бо ворогам твоїм тайни не повім* і поцілунку не дам тобі, як Юда ,але, як розбійник, визнаю тебе:* Пом'яни мене, Господи, у царстві твоїм.

Замість Достойно є... співаємо: Тобою радується, Благодатная, всяка твар, ангельський собор і чоловічеський рід, освящений храм і раю словесний, дівственна похвало, що із неї Бог воплотився і младенцем став – перед віками сущий Бог наш. Лоно бо твоє престолом сотворив і утробу твою просторішою небес учинив. Тобою радується, Благодатная, всяка твар, слава тобі.

Замість приписного і, Нехай сповняться ... співаємо: (гл. 6)

Вечері твоєї Тайної днесь, Сину Божий,* мене причасника прийми,* бо ворогам твоїм тайни не повім* і поцілунку не дам тобі, як Юда, але, як розбійник, визнаю тебе:* Пом'яни мене, Господи, у царстві твоїм.

Відпуст Великого четверга:

Христос, істинний Бог наш, що ради премногої благодати лучшу путь показав смиренням на умиванні ніг учеників і зійшов аж до хреста і гробу, молитвами пречистої своєї Матері, во святих отця нашого Василя Великого, архієпископа Кесарії Кападокійської, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ

Страсна утрєня
Царські часи
Вечірня з винєсенням плащаниці
Мале повечір'я

*Плєчі мої я віддав на катування,
лиця ж мого не відвернув я від заплювання.
Встояв на суді Пилата і витерпів
хрест за спасіння світу.*

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ

Утреня страстей

(служиться в четвер увечері)

Священик в епітрахилі багряної барви, перед святою трапезою творить малий поклін, відсуває катанетасму, виходить південними дверима перед зачинені святі двері, та виголошує:

Священик: Слава святій, одноістотній, животворній, і нероздільній Тройці, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава в вишніх Богу і на землі мир,* в людях благовоління. (3р.)

Господи, губи мої відкрий* і уста мої сповістять хвалу твою. (2р.)

Псалом 102

Благослови, душе моя, Господа,* і все нутро моє – його святе ім'я.

Благослови, душе моя, Господа,* і не забувай усіх добродійств його ніколи.

Він прощає всі твої провини,* зціляє всі твої недуги.

Він визволяє життя твоє від ями,* вінчає тебе ласкою і милосердям.

Він насичує твій похилий вік добром,* і оновляється, як орел, твоя юність.

Господь творить правосуддя,* і суд усім прибитим.

Він показав Мойсееві свої дороги,* синам Ізраїля діла свої.

Милосердний Господь і добрий,* повільний до гніву й вельми милостивий.

Не буде вічно він обурюватися,* і не буде гніватись повіки.

Не за гріхами нашими учинив він із нами,* і не за провинками нашими відплатив він нам.

Бо як високо небо над землею,* така велика його милість над тими, що його бояться.

Він знає з чого ми зліплені,* він пам'ятає, що ми порох.

Чоловік бо – дні його, немов билина,* квітне, мов квітка в полі.

Потягне над ним вітер, і його немає,* і місце, де він був, його не впізнає вже більше.

Утренняя страстей

Милість же Господня від віку й до віку * над тими, що його бояться.

І справедливість його над дітьми дітей тих,* що бережуть його союз і про заповіді його пам'ятають, щоб їх виконувати.

Господь на небі утвердив престол свій,* і царство його всім володіє.

Благословіте Господа, всі ангели його,* могутні силою, ви, що виконуєте його слово, – покірні голосові його слова.

Благословіте Господа, всі його небесні сили,* слуги його, що чините його волю.

Благословіте Господа, усі його твори, по всіх місцях його правління.* Благослови, душе моя, Господа!

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (Зр.)

Під час співання Псалма 102 священник, перед зачиненими святыми дверми молиться ранішні молитви:

Ранішні молитви

1. Дякуємо тобі, Господи, Боже наш, що підняв нас із постелі нашої і вклав в уста наші слово хвали, щоб поклонитися і призвати ім'я твоє святе. Ми умоляємо твоє милосердя, яке ти завжди виявляв у нашому житті. Пошли поміч свою людям, що стоять перед лицем святої слави твоєї і дожидають від тебе багатой милості; і дай нам, що зі страхом і любов'ю завжди тобі служимо, хвалити несказанну твою доброту. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

2. Від ночі лине дух наш до тебе, Боже, бо світлом є повеління твої на землі. Навчи нас у страсі твоему виконувати правду і добро, бо тебе славимо як правдивого Бога нашого. Прихили вухо своє і вислухай нас, і пом'яни, Господи, тих, що є та що моляться з нами, всіх по імені, і спаси їх силою твоею. Благослови людей твоїх і освяти спадкоємство твоє: мир світові твоему даруй, церквам твоїм, священникам, владі і всім людям. Хай благословиться і прославляється всечесне і величне ім'я твоє,

Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

3. Від ночі лине дух наш до тебе, Боже, бо світлом є повеління твоє. Навчи нас, Боже, правди твоєї, заповідей твоїх і виправдань твоїх. Просвіти наші духовні очі, щоб ми не заснули в гріхах на смерть. Віджени всяку мряку від сердець наших, даруй нам сонце правди і охорони життя наше знаменням і печаттю Святого твого Духа. Направ стопи наші на шлях мирний, дай нам бачити ранішній день у радості, щоб ми тобі засилали ранішні молитви, бо твоя є влада і твоє є царство і сила, і слава Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Після закінчення псалма священик на цьому ж місці виголошує мирну ектенію (якщо буде диякон – то на Слава, виходить південними дверима перед святі двері, віддавши шану священикові, виголошує мирну ектенію, а священик повертається до святого вівтаря та, стає перед святою трапезою.

Мирна ектенія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архиєрея нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архиепископа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого Кир (ім'я), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гніву, й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святыми пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Аллилуя зі стихами (гл.8):

Стих: 3 ночі лине дух мій до тебе, Боже, бо світло на землі – повеління твої.

Стих: Справедливости навчіться ви, що живете на землі.

Стих: Заздрість охоплює людей ненавчених.

Стих: Упокори їх, Господи, упокори славних землі.

Тропар: Коли славні учні, умиванням ніг, на вечері просвіщалися, тоді Юда нечестивий, на грошолобство хворіючи, отуманився, і беззаконним суддям тебе, праведного Суддю, продав. Дивись, скарбів любителю, на того, що ради них повісився. Тікай від душевної ненаситності, що на Учителя так наважилась. Милостивий до всіх, Господи, слава тобі. (2 р.)

Слава і нині: (ще раз тропар)

Коли тропар співається втретє, священик одягається у фелон, відчиняє святі двері благословить кадило, та кадить святу трапезу, зафрестольну ікону, тоді виходить через святі двері на солею та кадить ікону Спасителя, та інші ікони правої сторони, тоді ікону Богородиці, та інші ікони лівої сторони, потім кадить вірних: праву і ліву сторони, повернувшись до святилища, віддає кадильницю. (Якщо буде дякон, тоді він кадить тут, і перед іншими євангеліями також). Після

закінчення тропаря виголошує малу ектенію. Перед наступними євангеліями (крім 9 пісні: Чеснішу...) кадитья тільки престіл з чотирьох сторін. Після кадженя, диякон або священник, співає малу ектенію:

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими, пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо твоя є влада і твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Перше Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися нам вислухати святого Євангелія, Господа Бога молімо.

Люди: Господи, помилуй. (3 р.)

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Івана святого Євангелія читання.

Люди, перед кожним євангелієм: Слава страстям твоїм, Господи, (великий поклін)

Євангеліє читає сам священник:

І коли вийшов він, Ісус промовив: «Тепер прославився Син Чоловічий, і Бог прославився в ньому. І коли Бог прославився в ньому, то Бог і його прославить у собі, – і прославить його незабаром. Дітоньки, ще трохи я з вами. Шукатимете ви мене, та як я юдеям повідав: Куди я іду, ви піти неспроможні, – так само й вам повідаю нині. Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один

одного! Як я був полюбив вас, так любіте і ви один одного! З того усі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати.»

Каже до нього Симон Петро: «Господи, куди ж ідеш?» Відказує йому Ісус: «Куди я йду, неспроможен еси зо мною нині йти. Аж потім підеш за мною.» Петро ж до нього: «Чого бо, Господи, неспроможен я нині йти за тобою? Життя моє за тебе покладу я!» «Життя твоє покладеш за мене? – відрікає Ісус. – Істинно, істинно кажу тобі: Не запіє і півень, а ти вже тричі відречешся мене.»

Хай не тривожиться серце ваше! Віруйте в Бога, віруйте й у мене. В домі Отця мого багато жител. Коли б не так, то я сказав би вам; іду бо наготовити вам місце. І коли відійду і вам місце споготую, то повернуся і вас до себе візьму, щоб і ви були там, де я. Куди ж я йду – ви знаєте путь.»

«Господи, – каже до нього Тома, – не знаємо, куди ти йдеш. І як нам знати твою путь?» Ісус до нього: «Я – путь, істина і життя! Ніхто не приходить до Отця, як тільки через мене. Якщо б ви мене пізнали, то й Отця мого пізнали б. Відтепер знаєте його і бачили.» А Филип йому: «Господи, покажи нам Отця, і вистачить для нас.» «Скільки часу я з вами, – каже Ісус до нього, – а ти мене не знаєш, Филипе? Хто мене бачив, той бачив Отця. Як же ти говориш: Покажи нам Отця? Невже не віруєш, що я в Отці, а Отець у мені? Слова, які проказую до вас, не від себе проказую. Отець, який перебуває в мені, – він творить діла. Тож вірте мені, що я в Отці, й Отець у мені. А коли ні, то з-за самих діл вірте. Істинно, істинно говорю вам: Хто в мене вірує, той так само діла робитиме, що їх я роблю. А й більші від них робитиме, – бо я вже йду до Отця мого. І все, що попросите в моє ім'я, те вчиню, щоб Отець у Сині прославився. Вчиню, коли будь-що проситимете в моє ім'я.»

Якщо любите ви мене, то мої заповіді берегтимете. І проситиму я Отця, і дасть він вам іншого Утішителя, щоб з вами був повіки, Духа істини, якого світ не може сприйняти, бо не бачить його і не знає. Ви ж його знаєте; бо перебуває він з вами, і буде в вас. Не полишу вас сиротами; я прийду до вас. Ще трохи, і світ мене вже не побачить. Ви ж мене побачите, бо я живу, і ви будете жити. Взнаєте того дня, що я в моєму Отці, і що ви в мені, а я в вас. Той, у кого мої заповіді, і хто їх береже, той мене любить.

Хто як мене любить, того мій Отець полюбить, і я того полюблю і йому об'явлю себе.»

Юда ж – не Іскаріотський – мовить йому: «Господи, що таке сталося, що не світові, а нам ти себе об'явиш?» Ісус же озвався до нього, кажучи: «Коли хтось мене любить, то й слово мое берегтиме і злюбить його мій Отець, і прийдемо ми до нього, і в ньому закладемо житло. А хто мене не любить, той і слова мої не береже. І слово, яке ви чуєте, не моє, лише Отця, який послав мене. Це мовив я до вас, коли з вами перебував. А Утішитель, Святий Дух, якого Отець в ім'я моє зішле, той навчить вас усього і все вам нагадає, що я сказав вам. Мир залишаю вам, мій мир даю вам; не так, як світ дає, даю вам його. Хай не тривожиться серце ваше, і не страхається! Ви бо чули, що сказав я вам: Відходжу і до вас повернуся. Коли б ви мене любили, то зраділи б, що я до Отця йду: Отець бо більший, ніж я. Нині сказав я вам те, – перед тим, як воно настане, – щоб, коли настане, – увірували ви. Небагато говоритиму вже з вами, надходить бо князь світу цього. Щоправда, у мені не має він нічого. Але щоб світ знав, що я Отця люблю, то так, як Отець мені заповідав, я і чиню. Уставайте ж, ідімо звідси!»

«Я – виноградина правдива, а мій Отець – виноградар. Кожну в мені гілку, яка не приносить плоду, відрізує він. А кожну, яка вроджує плід, він очищує, аби ще більше плоду давала. Уже і ви чисті –, словом, яким промовляв я до вас. У мені перебувайте – а я у вас! Як неспроможна гілка сама з себе плоду принести, якщо не перебуватиме вона на виноградіні, ось так і ви, якщо не перебуватимете в мені. Я виноградина, ви – гілки. Хто перебуває в мені, а я в ньому, – той плід приносить щедро. Без мене ж ви нічого чинити не можете. Якщо хтось у мені не перебуває, той, мов гілка, буде викинутий геть і всохне; їх бо збирають, кидають у вогонь, – і вони згоряють! Коли ж ви в мені перебуватимете, і мої слова в вас перебуватимуть, – просіте тоді, чого лиш забажаєте, і воно здійсниться для вас. Тим Отець мій прославляється, коли ви плід щедро приносите, – тож і учнями моїми станете. Як мене Отець полюбив, так я вас полюбив. Перебувайте у моїй любові! А в любові моїй перебуватимете, коли

заповіді мої будете зберігати, як і я зберіг заповіді мого Отця і в його любові перебуваю. Я казав вам так для того, щоб була у вас моя радість і щоб ваша радість була повна.

Це моя заповідь, щоб ви любили один одного, як я вас полюбив! Ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає. Коли ви робите все, що я вам заповідаю, то ви – друзі мої. Тож слугами вже не називатиму вас: слуга не відає, що його пан робить. Називаю вас друзями, бо все я вам об'явив, що чув від Отця мого. Не ви мене вибрали, а я вас вибрав і призначив, щоб ви йшли і плід принесли, та щоб тривав ваш плід, а й щоб усе, про що б ви тільки попросили в Отця в моє ім'я, дав вам. Ось, що вам заповідаю: щоб ви любили один одного!

Ненавидить вас світ – то знайте: мене він ще перед вами зненавидів. Були б ви від світу, то світ би своє любив. А що ви не від світу, бо я вибрав вас від світу, ось тому й ненавидить вас світ. Згадайте слово, що його був я вам вирік: Слуга не більший від пана свого. Переслідували мене – переслідуватимуть і вас. А слово моє зберігали – зберігатимуть і ваше. Та все те робитимуть вам за моє ім'я, не знають бо того, хто послав мене. Якби я не прийшов і не говорив до них, гріха не мали б вони. Та нині нема їм пробачення за їхній гріх! Хто ненавидить мене, той і Отця мого ненавидить. Був би я не вчинив серед них діл, що їх ніхто інший не вчинив, – гріха не мали б вони. А так – ось бачили, і зненавиділи: і мене, і Отця мого. Але щоб здійснилося слово, яке в законі їхньому записано: Зненавиділи вони мене без причини! Як прийде Утішитель, якого зішлю вам від Отця, Дух істини, який від Отця походить, то він і свідчитиме за мене. Та й ви свідчитимете: ви бо зо мною від початку.»

«Повідав я вам те, щоб ви не зневірилися. Виключать вас із синагог. А й година настане, коли то всяк, хто вас убиватиме, буде гадати, що служить тим Богові. Чинитимуть вам те, бо ані Отця, ані мене вони не спізнали. Сказав же я вам це, щоб ви нагадали те, що я вам говорив, коли прийде ота година. Спочатку не мовив я вам того, бо я був з вами.

Тепер же я їду до того, хто послав мене, – і жоден з вас мене не питає: Куди йдеш? Та що я вам це сказав, то серце ваше смутку

сповнилося. Кажу вам, однак, правду: Ліпше для вас, щоб я відійшов. Бо коли не відійду, то Утішитель до вас не зійде. Якщо ж відійду, – пришлю його до вас. І коли прийде він, то переконає світ у грісі, у справедливості, і в засуді: щодо гріха – бо не вірують у мене, щодо справедливості – бо йду до Отця мого, і ви мене вже не побачите; щодо засуду – бо князь цього світу засуджений. Багато ще я маю вам повідати, та не перенесли б ви нині. Тож коли зійде той, Дух істини, він і наведе вас на всю правду, – він бо не промовлятиме від себе, лише буде повідати, що вчує, і звістить те, що настане. І прославить він мене, бо з мого візьме і звістить вам. Усе, що Отець має, – моє. Тим то й сказав я вам, що він з мого візьме і звістить вам. Ще трохи, і ви не побачите мене більше, і знову ще трохи, – і побачите мене: я бо йду до Отця.»

Тоді деякі з його учнів заговорили між собою: «Що воно значить те, що він говорить: Ще трохи, і ви мене не побачите, а знову ще трохи, і побачите мене? І оте: Я йду до Отця?» Казали, отже: «Що воно означає, оте «трохи», про яке він говорить? Не знаємо, що він хоче сказати!» Ісус же, відаючи, що вони бажають його спитати, мовив до них: «Розпитуєте один одного, що я хотів сказати словами: Ще трохи, і мене не побачите, і знову ще трохи, і побачите мене? Істинно, істинно говорю вам: Голоситимете, ридатимете, світ же радітиме. Журитиметесь, але журба ваша у радості обернеться. Журба жінці, коли вона народжує, бо година її вибила. А вродить дитятко – з радощів, що людина на світ народилася, вже й пам'яті про болі нема! Оце й ви нині в журбі. Але я вас знову побачу, і зрадіє ваше серце, і ніхто ваших радощів від вас не відбере. І того дня ви не будете питати мене нічого. Істинно, істинно кажу вам: Чого б ви тільки попросили в Отця, – він дасть вам у моє ім'я. В ім'я моє досі ви не просили нічого. Просіте ж – і ви одержите, щоб радощів ваших було вщерть.

Оповідав я вам про те притчами. Надходить година, коли вже і притчами не промовлятиму до вас, лише – одверто про Отця звістую вам. Ось того дня проситимете ви в моє ім'я, – і я вже не кажу, що за вас Отця буду благати: Отець бо й сам любить вас, бо ви мене полюбили і повірили, що я від Бога вийшов. Я вийшов від Отця і прийшов на світ – і знову полишаю світ і до Отця повертаюсь.» Мовлять до нього учні: «Ось заговорив ти одверто,

і ніякої не оповідаєш притчі. І спізнали ми тепер, що ти всевідущий, тож не потрібно тобі, щоб хтось тебе запитував. Ось тим і віруємо, що від Бога еси вийшов.» Відповів їм Ісус: «Віруєте нині? Ось надходить година – і тепер вона, – коли то ви розсієтеся кожен у свій бік, а мене самого полишите. Та я не сам, бо зо мною – Отець. Сказав я вам це, щоб ви мали в мені мир. У світі страждатимете. Та бадьортеся! Я бо подолав світ.»

Отак мовив Ісус, а підвівши очі свої до неба, проказав: «Отче, прийшла година! Прослав свого Сина, щоб Син твій тебе прославив, згідно з владою, що їй ти дав йому над усяким тілом: дарувати життя вічне тим, яких ти передав йому. А вічне життя у тому, щоб вони спізнали тебе, єдиного, істинного Бога, і тобою посланого – Ісуса Христа. Я тебе на землі прославив, виконавши те діло, яке ти дав мені до виконання. Тепер же прослав мене, Отче, у себе – славою тією, що їй я мав у тебе перед тим, як постав світ! Я об'явив твоє ім'я людям, яких ти від світу передав мені. Вони були твої, ти ж передав мені їх, і зберегли вони слово твоє. Нині збагнули вони, що все, тобою дане мені – від тебе; слова бо, тобою мені дані, я їм дав, і сприйняли вони їх, і справді збагнули, що від тебе я вийшов, і увірували, що ти мене послав. Молю ж за них: не за світ молю, лише за тих, яких ти передав мені, бо вони – твої. І все моє – твоє, твоє ж – моє, і в них я прославився. Я вже більш не у світі, а вони у світі, і я до тебе йду. Отче Святий! Заради імени твого бережи їх, тих, що їх ти мені передав, щоб були одно, як ми! Бувши з ними у світі, я беріг їх у твоє ім'я; тих, яких ти передав мені, я їх стеріг, і ніхто з них не пропав, лише син загинув, щоб збулося Писання. Тепер же іду до тебе, і кажу те, у світі бувши, щоб вони радощів моїх мали у собі вщерть. Слово твоє я передав їм, тож зненавидів їх світ, – не від світу бо вони, так само, як і я не від світу. Не молю, щоб ти узяв їх від світу, лише – щоб зберіг їх від лихого. Вони не від світу так само, як і я не від світу. Освяти їх у твоїй істині: слово твоє – істина. Як послав еси мене у світ, так послав і я їх у світ. Віддаю себе за них у посвяту, щоб і вони були освячені в істині.

Та не лиш за цих молю, але і за тих, які завдяки їхньому слову увірують в мене, щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі,

щоб і вони були в нас об'єднані; щоб світ увірував, що ти мене послав. І славу, що ти дав мені, я дав їм, щоб вони були одно так само, як і ми одно. Я – в них, і ти – в мені, – щоб вони були звершені в єдності, щоб світ збагнув, що послав еси мене, та й ізлюбив їх, як ізлюбив мене. Отче! Хочу, щоб ті, яких ти мені передав, перебували там, де і я, щоби й вони були зо мною та й бачили мою славу, яку ти дав мені, бо полюбив еси мене перед заснуванням світу. Праведний Отче! Світ не спізнав тебе, але я тебе спізнав, а й оті спізнали, що послав еси мене. І об'явив я їм твоє ім'я, і об'являти буду, щоб любов, якою ти полюбив мене, в них перебувала, – а я в них!»

Промовивши це, вийшов Ісус із своїми учнями на той бік Кедрон-поток, де був сад, куди увійшли він та його учні.

(Ів.13,31-18,1)

Люди: *(після кожного євангелія)* **Слава довготерпінню твоему, Господи,** *(великий поклін)*

Після читання кожної євангелії, священник цілує святу Книгу, і залишає її розгорнутою на аналої. Повернувшись до святої трапези, зачиняє святі двері.

Після читання кожної євангелії дзвониться у всі церковні дзвони, а після дванадцятої євангелії не дзвониться у дзвони аж до Воскресіння, замість дзвонів використовуємо дерев'яні калатала.

Антифон 1 (гл. 8): Князі народні зібралися разом*, на Господа і на Христа його.

Словом неправдивим винуватять мене.* Господи, Господи, не покинь мене!

Антифон 2 (гл. 6): Біжить Юда до беззаконних книжників і каже: Що ви дасте мені, і я вам видам його?*. Коли вони змовлялися проти тебе, Господи,* ти сам невидимо стояв серед них.* Серцевідче, пощади душі наші.

Антифон 3 (гл. 2): Коли ти, Господи воскресив Лазаря,* тобі,

Чоловіколюбче, виголошували Юдейські діти: Осанна!* Беззаконний же Юда не хотів цього зрозуміти.

На вечері твій, Христе Боже,* учням своїм ти наперед казав:* Один із вас зрадить мене.* Беззаконний же Юда не хотів цього зрозуміти.

Не спіть, але моліться, щоб не ввійти у спокусу!* – остерігав ти учнів своїх, Христе Боже наш.* Беззаконний же Юда не хотів цього зрозуміти.

Слава і нині: Спаси, Богородице Діво, від лиха слуг своїх,* бо ми всі вдаємось до тебе, після Бога,* як до непорушної стіни й захисниці.

Мала екскенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими, пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл. 7): На вечері, коли ти учнів гостив,* знаючи про домовлену зраду,* тоді Юду виявив ти,* хоч і знав, що він не покається,* але ти хотів, щоб усі знали, що з волі своєї* віддаєш себе, щоб визволити світ від злого.* Довготерпеливий Господи, слава тобі!

Друге Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Промовивши це, вийшов Ісус із своїми учнями на той бік Кедрон-поток, де був сад, куди увійшли він та його учні. Юда ж,

який його зрадив, знав також те місце, Ісус бо та учні його часто там збиралися. Узявши, отже, Юда відділ війська і первосвященицьких та фарисейських слуг, прибув туди з ліхтарями, смолоскипами та зброєю. Ісус же, знаючи все, що мало з ним статися, вийшов і мовив до них: «Кого шукаєте?» «Ісуса Назарянина», відповіли ті. «Це я», каже їм Ісус. Стояв же і Юда з ними, який його зрадив. І коли він їм сказав: «Це я!» – подалися назад і припали до землі. Тож він спитав їх ще раз: «Кого бо шукаєте?» А вони: «Ісуса Назарянина.» «Сказав же вам, – озвався Ісус, – що то я. Коли, отже, шукаєте мене, то відпустіть оцих, щоб ішли собі»; – щоб слово те здійснилось, яке був вирік: «З-поміж тих, що їх ти передав мені, не погубив я ні одного.» Тоді Симон Петро, який мав меч при собі, добув його і, вдаривши первосвященикового слугу, відрубав йому праве вухо. Малхом звали того слугу. Але Ісус озвався до Петра: «Сховай меч у піхву! Чашу, яку дав мені Отець, – чи не мав би я її пити?»

Тоді військовий відділ, тисяцький та юдейські слуги схопили Ісуса і, зв'язавши його, повели спершу до Анни: цей бо був тесть Каяфи, що був первосвящеником того року. А був же то той самий Каяфа, який дав був пораду юдеям: «Ліпше, щоб за народ помер один чоловік.» За Ісусом же слідував Симон Петро з ще іншим учнем. А що учень той знаний був первосвященикові, то й увійшов він у двір первосвященика з Ісусом. Петро ж стояв надворі біля дверей. Той інший, знаний первосвященикові учень, вийшов, промовив до одвірної слугині та й увів Петра. Слугиня ж одвірна й каже до Петра: «Чи й ти не з учнів отого чоловіка?» – «Ні», відрік той. Слуги і сторожа, що вогонь розклали, стояли там і грілися, було бо холодно. Отож і Петро стояв там з ними та грівся.

І спитав первосвященик Ісуса про його учнів і про його навчання. Ісус же відказав йому: «Говорив я світові одверто. Завжди навчав я у синагозі й у храмі, де сходяться усі юдеї. Нічого не говорив я потайки. Чому мене запитуєш? Спитай он тих, що чули, що я до них промовляв. Вони бо знають, що говорив я.» На ті слова один із сторожі, який стояв там, ударив в обличчя Ісуса,

кажучи: «Ось так відказуєш первосвященикові?» Озвався ж Ісус до нього: «Якщо я зле сказав, доведи, що воно погано. А якщо добре, то за віщо б'єш мене?» І відіслав його Анна зв'язаного до первосвященика Каяфи.

А стояв там Симон Петро і грівся. От і мовили до нього: «Чи і ти не з його учнів?» І відрікся той, і відказав: «Ні!» Каже тоді один із первосвященикових слуг, родич того, якому Петро відрубав вухо: «Чи ж не тебе я бачив у саду з ним?» Тоді Петро відрікся ще раз. І зараз же півень запіяв!

Повели тоді Ісуса від Каяфи у Преторію. Був же ранок. Та не ввійшли вони у Преторію, щоб не осквернитись, а й могли їсти пасху. *(Ів. 18,1-28)*

Антифон 4 (гл. 5): Сьогодні Юда покидає Вчителя і приймає диявола.* Засліплюється пристрастю грошолюбства* і, потьмарений від Світла.* Бо як же може бачити той, хто світло продав за тридцять срібняків?* Але той, що за світ постраждав, засяяв над нами. До нього ми взиваємо:* Ти, що постраждав і вболівав над людьми,* Господи, – слава тобі!

Антифон 5 (гл. 6): Учень згодився на ціну за Вчителя* і за тридцять срібняків продав Господа,* поцілунком лукавим,* віддавши його беззаконним на смерть.

Антифон 6 (гл. 7): Сьогодні Юда пильнує, щоб видати Господа,* предвічного Спаси світу,* що п'ятьма хлібами наситив багато народу.* Сьогодні беззаконник зрікається Вчителя.* Той, що був учнем, видає за гроші Владика,* продавши того, хто людину манною наситив.

Ти, Господи, прийшов на добровільні страждання,* і учням своїм докоряв:* Якщо ви ані однієї години не можете бути зі мною,* невже ж ви, як кажете, помрете за мене?* Дивіться ось на Юду!* Він не спить, а пильнує, щоб продати мене беззаконним.* Встаньте і моліться, щоб ніхто з вас мене не відрікся,* коли побачите мене на хресті!* Довготерпеливий Господи, – слава тобі!

Слава і нині: Радуйся, Богородице!* Ти породила Господа, якого небеса вмістити не можуть.* Радуйся, Діво!* Про тебе

пророки провіщали.* Радуйся, бо від тебе Еммануїл засяяв.* Радуйся, Мати Христа Бога нашого!

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо освятилося і прославилось всечесне і величне ім'я твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл. 7): Що призвело тебе, Юдо, стати зрадником Спасителя?* Хіба ж він відлучив тебе від товариства апостолів?* Невже відібрав тобі дар зцілення?* Чи, може, відкинув тебе від столу, як вечеряв з іншими?* Чи, може, як іншим обмивав ноги, тебе він поминув?* Про скільки ж то ласк ти забув!* Тепер же виявляється вся твоя невдячна істота;* проповідується ж його незмірне довготерпіння і велике милосердя.

Третє Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Ті, що схопили Ісуса, повели його до первосвященика Каяфи, де зібралися книжники та старші. Петро ж ішов слідом за ним оподалік, аж до палацу первосвященика й, увійшовши до середини, сів із слугами, щоб побачити, чим воно скінчиться. Первосвященики та весь синедріон шукали ложного свідoctва на Ісуса, щоб його вбити, і не знайшли, дарма, що було з'явилось багато ложних свідків. Нарешті прийшло двоє і кажуть: «Цей

сказав: Я могу зруйнувати храм Божий і за три дні його відбудувати.» Тут підвівся первосвященик і сказав до нього: «Нічого не заперечуєш, що вони на тебе свідчать?» Але Ісус мовчав. Первосвященик каже до нього: «Заклинаю тебе живим Богом, щоб ти сказав нам, чи ти Христос, син Божий.» Тоді Ісус сказав до нього: «Ти мовив. Тільки ж кажу вам: Віднині ви побачите Чоловічого Сина, який сидітиме праворуч Всемогутнього й ітиме на небесних хмарах.» Тоді первосвященик роздер свою одягу і заявляє: «Він сказав богохульство! Нащо нам ще свідків? Оце ж ви щойно чули богохульство! Як вам здається?» Ті відповіли: «Він – винен смерті.»

Тоді вони почали плювати йому в обличчя та бити кулаками; інші ж били його в обличчя і промовляли: «Проречи нам, Христе, хто тебе вдарив?»

Петро ж сидів надворі. Аж тут одна служниця підійшла до нього й каже: «І ти був з Ісусом Галилеєм.» Але той перед усіма відрікся і заявив: «Не знаю, що таке говориш.» Коли ж: він вийшов до воріт, уздріла його інша й каже до тих, що там були: «Цей був з Ісусом з Назарету.» Він знову, клявшися, відрікся: «Не знаю я цього чоловіка.» Десь трохи згодом приступили ті, що там стояли, і заговорили до Петра: «Ти таки справді один з них, бо й твоя вимова тебе виявляє.» Тоді Петро почав клястися та божитися: «Не знаю я цього чоловіка.» І враз заспівав півень. І Петро згадав те слово, що Ісус сказав був: «Раніше, ніж півень заспіває, ти тричі речешся мене.» І вийшовши звідтіля, заплакав гірко. *(Мт. 26,57-75)*

Антифон 7 (гл. 8): Ти, Господи, серед великих терпінь,* сказав до беззаконників, які тебе схопили:* Хоч ви вдарили Пастиря й розігнали дванадцять овець – моїх учнів,* але я міг би виставити більше, ніж дванадцять легіонів ангелів.* Однак я терплю, щоб сповнилося все оте незбагненне й таємне,* що я провістив вам через моїх пророків.* Господи, – слава тобі!

Антифон 8 (гл. 2): Скажіть, безбожники:* Що ви чули від Спасителя нашого?* Хіба ж він не з'ясував закон і навчання пророків?* Як же

ж тоді ви наважилися видати Пилатові того,* хто є від Бога* – Боже Слово і Спасителя душ наших?

Антифон 9 (гл. 3): Склали тридцять срібняків, ціну за оціненого,* що нею оцінили його сини Ізраїля.* Чувайте й моліться, щоб не ввійти у спокусу,* бо дух бадьорий, але тіло немічне! * Отож, чувайте!

Тричі Петро тебе відрікся,* і, негайно зрозумівши, що ти йому сказав,* приніс сльози покаяння.* Боже, очисти мене і спаси мене!

Слава і нині: Ми народ, що від поган походить, оспівуємо тебе, Богородице чиста,* бо ти породила Христа Бога нашого,* який через тебе визволив людей від прокляття.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбчець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл. 8): Як же то Юда, колись твій учень,* наважився тебе видати?* Наклепник і безбожник, зрадливо взявши участь у вечері,* пішов до священників і сказав:* Що дасте мені, і я вам видам того,* хто порушив закони і суботу зневажив.* Довготерпеливий Господи, – слава тобі!

Четверте Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Повели тоді Ісуса від Каяфи у Преторію. Був же ранок. Та не ввійшли вони у Преторію, щоб не осквернитись, а й могли їсти

пасху. Вийшов тоді до них Пилат і промовив: «Яке оскарження принесли ви на цього чоловіка?» А ті йому кричать у відповідь: «Якби не був з нього злочинець, не передавали б ми його тобі!» Тож каже їм Пилат: «То беріть собі його ви і судіть за вашим законом.» Юдеї ж йому: «Не дозволено нам нікого вбивати!» – Щоб здійснилося слово Ісуса, що сказав, вказуючи, якою смертю має вмерти.

І ввійшов Пилат знов у преторію, закликав Ісуса і каже до нього: «Ти цар юдейський?» Ісус же у відповідь: «Кажеш те від себе, а чи інші про мене так тобі оповіли?» «Хіба ж я юдей? – озвався Пилат. – Народ твій і первосвященики передали тебе мені. Що ти таке зробив?» «Царство мое не від світу цього, – відрік Ісус. – Було б мое царство від цього світу, то сторожа моя була б воювала, щоби мене не видали юдеям. Але не звідсіля мое царство.» «То ти таки цар?» – мовив до нього Пилат. І відповів Ісус: «Ти кажеш, що я цар. Я на те уродився і прийшов у світ на те, щоб свідчити істину. Кожен, хто від істини, слухає голос мій.» «Що таке – істина?» – озвався Пилат до нього. І сказавши те, вийшов знов до юдеїв і каже до них: «Жодної провини не знаходжу я на ньому. Є у вас, однак, звичай, щоби на Пасху відпустив я вам одного. Тож хочете, щоби я вам юдейського царя відпустив?» «Ні, не його!» – знову, закричали ті, – але Варавву!» А був же Варавва розбійник.

Забрав тоді Пилат Ісуса та й звелів його бичувати. А вояки, сплівши вінок із тернини, вклали йому на голову ще й зодягли його у багряницю і, підступаючи до нього, казали: «Радуйся, царю юдейський!» І били його в обличчя.

Знову вийшов Пилат надвір і до них промовляє: «Ото виводжу вам його, щоби ви знали, що я жадної провини на ньому не знаходжу.» І вийшов Ісус у вінку терновім та в багряниці. І сказав їм Пилат: «Ось чоловік!» Та скоро побачили його первосвященики та слуги, закричали: «Розіпни! Розіпни!» Каже Пилат їм: «Беріть його ви і розіпніть, я бо жодної провини не знаходжу на ньому.» А юдеї йому: «У нас є закон, і за законом мусить він умерти, бо він із себе Сина Божого зробив.»

Як почув те слово Пилат, стривожився ще дужче. Повернувся він ще раз у Преторію та й каже Ісусові: «Звідкіля ти?» Не дав же йому Ісус одвіту. «Зо мною не розмовляєш, – каже йому Пилат, – чи не знаєш, що в мене влада відпустити тебе і влада розіп'ясти тебе?» І відрік Ісус: «Не мав би ти надо мною ніякої влади, якби тобі не було дано згори. Через те на отому, хто мене тобі видав, більший гріх.»

Від тієї хвилини шукав Пилат можливости, як би його відпустити. Але юдеї кричали: «Відпустиш його, то не будеш кесаревим другом! Усяк, хто з себе робить царя, кесареві спротивляється!» Тож зачувши ті слова, вивів Пилат Ісуса і сів на судівське сидіння, на місці, яке має назву Лігостротон, а по-єврейському – Гаввата. А був то день, коли споготовлювали Пасху, близько шостої години. І каже до юдеїв: «Ось цар ваш.» Ті ж закричали: «Геть! Геть! Розіпни його!» А Пилат їм: «Маю я вашого царя розіп'ясти?» І відповіли первосвященики: «Нема в нас царя, тільки кесар!» І тоді видав він його їм на розп'яття. (Лв. 18,28-19,16)

Антифон 10 (гл. 6): Той, хто одягається у світло, як у ризу,* стояв на суді нагий* і прийняв удари по щоці зрук, які він створив.* Народ же беззаконний прибив до хреста Господа слави.* Тоді роздерлася церковна завіса* і сонце померкло, не змігши дивитись,* як зневажають Бога,* перед яким усе тремтить.* Йому поклонімся!

Антифон 11 (гл. 6): За добро, що ти, Христе вчинив народові своєму,* тебе засудили на розп'яття;* оцтом і жовчю тебе напоїли.* Віддай їм, Господи, за їхніми ділами,* бо не зрозуміли вони твого приречення.

Антифон 12 (гл. 8): Так каже Господь до юдеїв: Народе мій!* Що я заподівав тобі або чим викликав досаду?*" Сліпців твоїх я зрячими вчинив, прокажених очистив,* чоловіка розслабленого я з ліжка підняв.* Народе мій! Що я заподівав тобі?*" І чим же ж ти мені відплатив?*" За манну – жовчю, за воду – оцтом;* замість любові до мене, цв'яхами ти мене до хреста прибив.* Отож надалі не стерплю більше цього.* Покличу до себе інші народи,* і вони прославлять мене з Отцем і Духом,* Я ж подам їм життя вічне.

Законодавці ізраїльські, юдеї й фарисеї!* Так до вас говорить збір апостолів:* Ось той Храм, що його ви зруйнували!* Ось той

Агнець, що його ви розіп'яли й у гробі поклали! * Але він своєю владою воскресне. * Не обманюйте себе, юдеї, * бо він той, хто і в морі спасав, * і в пустині годував. * Він – життя і світло і мир світу.

Слава і нині: Радуйся, брамо Царя слави, * через яку лиш один Всевишній пройшов * і знову її залишив запечатаною на спасіння душ наших.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти еси, Бог наш, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амін

Сідальний (гл. 8): Коли ти, Боже, став перед Каяфою, * коли ти, Судде світу, віддав себе на суд Пилатові, * сили небесні з острахом захиталися. * Коли ж тебе піднесли на хрест посеред двох розбійників, * тоді тебе, Безгрішний, зараховано до беззаконників, * щоб спасенне було людство. * Милосердний Господи, – слава тобі!

П'яте Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Тоді Юда, який його зрадив, побачивши, що його засудили, розкався і повернув тридцять срібняків назад первосвященикам і старшим. «Згрішив я», Ї сказав, Ї «видавши кров невинну.» Ті ж відповіли: «Що нам до того? Ти побачиш!» Тоді він кинув гроші у святиню, пішов геть та й повісився. Первосвященики ж взяли ті гроші й кажуть: «Їх не годиться класти до скарбоні, бо це ціна крові.» Порадившись, вони купили за них гончарське поле, щоб

ховати там чужинців. Тому це поле й досі зветься Полем Крови. Тоді здійснилося слово пророка Єремії, що каже: «І взяли вони тридцять срібняків, ціну того, що був оцінений синами Ізраїля, і дали їх за гончарське поле, як Господь мені звелів був.»

Поставлено Ісуса перед правителем, а правитель спитав його: «Ти цар юдейський?» Ісус відповів: «Ти кажеш.» Та коли первосвященики й старші його обвинувачували, він не відповідав нічого. Тоді Пилат каже до нього: «Хіба не чуєш усього, скільки то свідкують на тебе?» А він не відповів йому ані на одне слово, так що правитель вельми дивувався.

На свято звик був правитель відпускати народові одного в'язня, якого вони хотіли. Був же тоді визначний в'язень, що звався Варавва. А коли вони зібралися, Пилат каже до них: «Кого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву чи Ісуса, що зветься Христос?» Знав бо він добре, що вони з зависти видали його.

І коли він сидів на судилищі, його жінка прислала йому сказати: «Нічого не роби праведникові тому, бо я цієї ночі вві сні багато витерпіла заради нього.»

Та первосвященики й старші намовили народ, просити за Варавву, а Ісуса ї видати на смерть. Заговорив правитель і сказав їм: «Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам?» Ті відповіли: «Варавву.» Каже до них Пилат: «А що маю робити з Ісусом, що зветься Христос?» Усі відповіли: «Нехай буде розп'ятий!» Спитав він: «Що злого вчинив він?» Вони ж ще більше заходилися кричати: «Нехай буде розп'ятий!» Пилат, бачивши, що нічого не вдіє, а заколот дедалі більшає, взяв води й умив перед народом руки та й каже: «Я невинний крові праведника цього; ви побачите.» Увесь же народ відповів, кажучи: «Кров його на нас і на наших дітях!» Тоді він відпустив їм Варавву, а Ісуса, бичувавши, видав на розп'яття.

Тоді вояки правителя, взявши Ісуса у Преторію, зібрали на нього всю чоту і, роздягнувши його, накинули на нього червоний плащ і, сплівши вінець з тернини, поклали йому на голову, а тростину дали в праву руку. Потім, припавши перед ним на

коліна, глузували з нього, кажучи: «Радуйся, царю юдейський!» І плювали на нього, брали тростину й били його по голові. А коли насміялися з нього, скинули з нього плащ, надягнули на нього його одіж і повели на розп'яття.

Виходячи ж, вони зустріли одного чоловіка з Киринеї, на ім'я Симон, і примусили його нести хрест його. *(Мт. 27,3-32)*

Антифон 13 (гл. 6): Юрба вимагала в Пилата розп'ясти тебе, Господи,* хоч не знайшла провини в тобі.* Злочинця Варавву вони визволили,* а тебе праведного засудили* і взяли на себе клеймо душоубства.* Віддай їм, Господи, так, як вони заслужили,* бо вони вчинили зло проти тебе.

Антифон 14 (гл. 8): Ти, Господи, прийняв за співтовариша в дорозі розбійника,* що кров'ю заплямував свої руки.* Долучи до нього і нас,* як милосердний і чоловіколюбець.

Антифон 15 (гл. 6): Сьогодні на хресті розп'ято того,* хто землю і води створив.* На Царя ангелів вінець з тернини покладено;* в багрянлицю, для наруги, одягнуто того,* хто небо хмарами вкриває;* удари приймає той, хто Адама в Йордані очистив; цвяхами прибито Жениха Церкви;* списом пробито Сина Діви.* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Появи і нам преславне твоє воскресіння.

Хрест твій, Господи, – це життя і захист для людей твоїх;* і ми, на нього надіючись, оспівуємо тебе,* розп'ятого Бога нашого, – помилуй нас.

Слава і нині: Як Мати твоя, Христе,* побачила, тебе розп'ятого на хресті, заголосила:* Яку ж це страшну таємницю бачу я, Сину мій? Як же ж то вмираєш, розп'ятий тілом на хресті,* ти, що життя всім подаєш?

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклонення, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл.4): Викупив ти нас, Господи, від клятви законної твоєю пресвятою кров'ю,* прибитий до хреста і проколений списом,* та й безсмертя дав ти людям,* Спасе наш, – слава тобі!

Шосте Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і. т.д)

Вояки повели його в середину двору, тобто у Преторію, та й кликали всю чоту. Вони вдягли його в багряницю і, сплівши вінець із тернини, поклали на нього та й почали його вітати: «Радуйся, царю юдейський!» І били його тростиною по голові, плювали на нього й, падаючи на коліна, поклонялись йому.

Коли над ним наглумилися, зняли з нього багряницю й одягнули його в його одягу. Опісля ж повели його на розп'яття.

Одного ж перехожого, Симона Кириная, батька Олександра та Руфа, що повертався з поля, присилували нести його хрест.

І привели його на місце Голготу, що значить Череп-місце, та й дали йому пити вина, змішаного з міррою, та він не прийняв. Тоді розп'яли його й поділили його одягу, кинувши на неї жереб, хто що візьме. Була ж: третя година, коли вони розп'яли його. А був і напис, за що його засуджено, написаний: «Цар Юдейський.»

І розп'яли з ним двох розбійників, одного праворуч, а другого ліворуч від нього. Тоді збулось Писання, що каже: «І з беззаконними полічено його.»

І прохожі хулили його й, киваючи своїми головами, промовляли: «Гей, ти, що храм руйнуєш і в три дні знов його будуєш – спаси себе з хреста!» А й первосвященики глузували між собою й разом з книжниками приказували: «Інших спасав, а себе – не може спасти! Христос, цар Ізраїля – хай зійде тепер із хреста, щоб ми побачили й увірували.» Та й ті, що були з ним розп'яті, зневажали його. (Мр. 15,16-32)

Блаженні:

У царстві твоїм, коли прийдеш,* пом'яни нас, Господи. Блаженні вбогі духом,* бо їх є царство небесне. Блаженні плачучі,* бо вони утішаться. Блаженні лагідні,* бо вони наслідять землю.

Адам через дерево раю позбавився,* розбійник через дерево хреста в раю оселився.* Перший покуштував і заповідь зламав;* другий, розп'ятий поруч тебе, визнав тебе – Бога в тайні.* Пом'яни і нас, Спасе, у царстві твоїм.

Блаженні голодні і спрагнені правди,* бо вони наситяться.

Беззаконники купили від ученика Творця Закону* і, як злочинця, привели його на суд Пилатові, кричачи: Розпни!* І це того, що їм у пустині манну послав.* Ми ж, наслідуючи праведного розбійника, з вірою промовмо:* Пом'яни і нас, Спасе, у царстві твоїм.

Блаженні милостиві,* бо вони помилені будуть.

Зборище боговбивців, беззаконний народ юдейський,* несамовито кричав до Пилата:* Розпни Христа неповинного, а відпусти нам Варавву.* Ми ж звернімось до Христа словами розбійника благорозумного:* Пом'яни нас, Спасе, у царстві твоїм.

Блаженні чисті серцем,* бо вони Бога побачать.

Життедайні твої ребра, як із раю,* виточують джерело, Церкву твою, Христе,* як словесний наповняють рай,* і в ній ділиться на русла – чотири Євангелії,* світ наповняючи, творіння звеселяючи* і всіх людей вірно навчають поклонятися царству твоєму.

Блаженні миротворці,* бо вони синами Божими назвуться.

Розп'явся еси мене ради, щоб добути мені відпущення;* проколотий ти був у ребра, щоб каплю життя подати мені;* цвяхами прибитий був, щоб я, глибиною страждань твоїх переконаний,* до величі могутності твоєї взивав:* Життєдавче Христе, слава Хресту твоєму, Спасе, і Страстям твоїм.

Блаженні вигнані за правду,* бо їх є царство небесне.

Коли тебе розпинали, Христе, все творіння , дивлячись, тремтіло;* основи землі захиталися з остраху перед могутністю твоєю;* світила затьмарились;* церковна завіса роздерлася, гори затряслися, скелі розпалися;* і розбійник вірний кличе з нами:* Спасе, пом'яни і нас у царстві твоїм.

Блаженні ви, коли зневажатимуть вас,* і виженуть, і говоритимуть усяке лихе слово на вас неправдиво, мене ради.

Рукопис гріхів наших на хресті роздер еси, Господи,* і, прилучившись до мертвих, тамтешнього мучителя зв'язав* і визволив усіх із кайданів смерті Воскресінням своїм,* яким ми просвітилися, Чоловіколюбче Господи, і взиваємо до тебе:* Пом'яни і нас, Спасе, у царстві твоїм.

Радуйтеся і веселіться,* бо нагорода ваша велика на небесах.

Ти, що вознісся на хрест, і смерті силу зруйнував,* і скасував як Бог, колишній присуд за гріх наш, Господи,* розбійникового покаяння сподоби і нас, єдиний Чоловіколюбче.* Ми вірою тобі служимо, Христе Боже наш, і взиваємо до тебе:* Пом'яни і нас, Спасе, у царстві твоїм.

Слава: Єдинодумно, всі вірні помолімся,* щоб достойно прославляти Отця, і Сина, і Святого Духа, – божественну Одиницю,* що в трьох Особах незливо перебуває,* істинну, нероздільну і неприступну,* яка рятує нас від муки огненної.

І нині (гл. 4): Молитвами Матері твоєї, Христе,* що тебе безсіменно тілом породила,* і по різдві воістину зосталася непорочною Дівою,* будь нам, Владико, дуже милостивий* і прости всі гріхи нам, що безустанно взиваємо:* Пом'яни нас, Спасителю, у царстві твоїм.

Прокімен (гл. 4)

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 4): Поділили ризи мої між собою* і за одержу мою кидали жереб.

Стих: **Боже, Боже мій, зглянься наді мною! Чому ти мене покинув?**

Сьоме Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (*і т.д.*)

Прибувши на місце, що зветься Голгота, тобто сказати «Череп-місце», дали йому випити вина, змішаного з жовтю, але він, покуштувавши, не хотів пити. Ті ж, що розп'яли його, поділили його одержу, кинувши жереб. А потім сіли, щоб його стеретти там.

Над головою в нього прибито напис за що його засуджено: «Це Ісус – Цар Юдейський.» Тоді розп'яли з ним двох розбійників: одного праворуч, а другого ліворуч.

Ті ж, що проходили повз нього, лихословили його й похитували своїми головами, кажучи: «Ти, що руйнуєш храм і за три дні відбудуєш знову, спаси себе самого; якщо ти Син Божий, зійди но з хреста!» Так само й первосвященики насміхалися з книжниками та старшими, говоривши: «Інших спасав, – себе спасти не може! Він цар Ізраїля: нехай тепер зійде з хреста, і ми увіруємо в нього. Він покладався на Бога, нехай же Бог визволить його нині, якщо він його любить. Сам бо казав: Я – Син Божий.» Так теж і розбійники, що були з ним розп'яті, ображали його.

Від шостої години темрява настала по всім краю аж до дев'ятої години. А близько дев'ятої години Ісус скрикнув міцним голосом, вимовляючи: «Елі Елі, лема савахтані», – тобто: «Боже мій, Боже мій, чому ти мене покинув?» Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали: «Він Іллю кличе». І негайно один із них підбіг, узяв губку й, намочивши її оцтом, настромив на тростину й дав йому

пити. Інші ж казали: «Лиши, побачимо, чи прийде Ілля його рятувати.» А Ісус, скрикнувши сильним голосом, віддав духа.

І роздерлася завіса храму надвоє, відверху аж до низу, і земля затряслася, скелі порозпадались; гроби відкрилися, багато тіл святих померлих устали, і вийшовши з гробів по його воскресінні, ввійшли у святе місто й багатьом з'явилися. А сотник і ті, що стерегли з ним Ісуса, бачивши землетрус і те, що сталося, вельми налякалися і мовили: «Це справді був Син Божий!» (Мт. 27,33-54)

Псалом 50

Помилуй мене, Боже, з великої милости твоєї,* і багатством щедрот твоїх очисти мене з беззаконня мого.

Обмий мене повнотою з беззаконня мого,* і від гріха мого очисти мене.

Бо беззаконня моє я знаю,* і гріх мій є завжди передо мною.

Проти тебе єдиного я згрішив* і перед тобою зло вчинив;

То й правий ти в словах твоїх* і переможеш, коли будеш судити.

Це бо в беззаконнях я зачатий,* і в гріхах породила мене мати моя.

Це бо істину полюбив еси,* невідоме й таємне мудрости своєї явив ти мені.

Окропи мене іссопом, і очищуся,* обмий мене, і стану біліший від снігу.

Дай мені відчути радість і веселість,* зрадіють кості сокрушені.

Відверни лице твоє від гріхів моїх,* і всі беззаконня мої очисти.

Серце чисте створи в мені, Боже,* і духа правого обнови в нутрі моєму.

Не відкинь мене від лица твого,* і Духа твого Святого не відійми від мене.

Поверни мені радість спасіння твого,* і духом владичним утверди мене.

Вкажу беззаконним дороги твої,* і нечестиві до тебе навернуться.

Утренняя страстей

Визволь мене від вини крови, Боже, Боже спасіння мого,* і язик мій радісно прославить справедливість твою.

Господи, губи мої відкрий,* і уста мої сповістять хвалу твою.

Бо якби ти жертви захотів, дав би я,* та всепалення не миле тобі.

Жертва Богові – дух сокрушений,* серцем сокрушеним і смиренным Бог не погордить.

Ущаслив, Господи, благоволінням твоїм Сіон,* і нехай відбудуються стіни єрусалимські.

Тоді вподобаєш собі жертву правди, приношення і всепалення;* тоді покладуть на вітвар твій тельців.

Восьме Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (*і т.д.*)

З ним вели також двох інших, злочинців, щоб їх скарати на смерть.

І як прийшли на місце, що зветься Череп, там його розіп'яли і злочинців, одного по правіці, а другого по лівиці. Ісус же сказав: «Отче, відпусти їм, не знають бо, що роблять.» Коли ж ділили його одіж, то кидали жереб. Люди стояли й дивились. Навіть князі їхні насміхалися, кажучи: «Інших спасав, нехай спасе себе самого, коли він – Месія Божий, Вибраний!» Вояки також глузували з нього; підходячи до нього й подаючи йому оцет, примовляли: «Коли ти цар юдейський, спаси себе самого!»

А був над ним і напис грецьким письмом, латинським і єврейським: «Це – Цар Юдейський.»

Один із повішених злочинців зневажав його, кажучи: «Хіба ти не Христос? Спаси себе і нас!» А другий, озвавшись, скартав його й мовив: «Чи не боїшся Бога, ти, що покутуєш ту саму кару? Бо ж ми приймаємо кару, гідну наших учинків, цей же не зробив нічого злого.» І додав: «Ісусе! Згадай про мене, як прийдеш у своє Царство. Сказав (Ісус) до нього: «Істинно кажу тобі: Сьогодні будеш зо мною в раю.»

Було вже близько шостої години, і темрява по всій землі настала аж до дев'ятої години, бо затьмарилося сонце; а й завіса

храму роздерлася посередині. Ісус закликав сильним голосом: «Отче, у твої руки віддаю духа мого!» Сказавши це, він віддав духа.

Побачивши, що сталося, сотник почав прославляти Бога, кажучи: «Справді цей чоловік був праведний.» Всі люди, що були збіглися на те видовище, побачивши, що сталось, поверталися (додому), б'ючи себе у груди.

Усі ж його знайомі стояли оподалік, а жінки, що були прийшли слідом за ним з Галилеї, дивилися на це. (Лк. 23,32-49)

Канон, глас 6-й Пісня 5

Ірмос: Зранку молюся тобі,* що милосердя ради зубожив себе непорушно* і до страждань безстрасно довів себе, Слово Боже,* мир подай мені грішному, Чоловіколюбче.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Умивши ноги і очистивши себе* нині причастям Таїнства божественного твого, Христе,* служителі сїонські зійшли з тобою* на велику Єлионську гору, славлячи тебе, Чоловіколюбче.

Слава і нині: Глядїть, друзі, – сказав ти, – не бійтеся:* нині бо наблизився час, мають мене взяти і вбити руками беззаконників.* Ви ж усі розпорозитесь і мене покинете,* але я зберу вас проповідувати про мене, Чоловіколюбця.

Катавасія: Зранку молюся тобі,* що милосердя ради зубожив себе непорушно* і до страждань безстрасно довів себе, Слово Боже,* мир подай мені грішному, Чоловіколюбче.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими

пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти еси цар світу і Спас душ наших, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Кондак (гл 8): Прийдіть, усі звеличаймо за нас Розп'ятого* його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла:* Хоч і терпиш ти розп'яття,* але ти Син мій і Бог мій.

Ікос: Як побачила пречиста Діва Марія свого Сина, що його, як ягня вели на муки, простоволоса пішла за ним з іншими жінками і голосила: Куди йдеш, Дитино моя? Ради чого так поспішаєш ти? Чи не другий шлюб справляють у Кані Галилейській, і ти поспішаєш туди, щоб воду на вино перетворити? Чи не піти й мені з тобою, Сину мій, а чи ждати, поки ти повернешся? Скажи мені хоч слово, Слово Боже, не йди мовчки мимо мене, чистою мене зберігши. Ти бо еси Син мій і Бог мій.

Пісня 8

Ірмос: Стовп богопротивної злоби божественні отроки осоромили;* на Христа теж розлютоване беззаконників зборище замишляє марно:* Убити намагається Життєдавця,* що його всяке творіння благословить, славлячи повіки.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Відженіть нині з повік ваших сон,* – сказав ученикам своїм ти, Христе,* – в молитві будьте пильні, щоб не впасти в спокусу,* а особливо ти, Симоне, бо сильнішому більша спокуса.* Розумій мене, Петре,* якого все творіння благословить, прославляючи повіки.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Зрадливого слова ніколи не скажу тобі устами моїми, Владико,* з тобою й умру з доброї волі, хоч і всі відійдуть, – промовив Петро,* – не тіло і не кров, а Отець твій відкрив мені тебе,* якого все творіння благословить, прославляючи повіки.

Приспів: Благословім Отця, і Сина, і Святого Духа – Господа, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Відречешся, Симоне Петре,* і вчиниш це скоро, як сказано;* до тебе підійде одна служниця і застрашить тебе, сказав Господь;* та, гірко заплакавши, ти знову знайдеш мене милостивого,* якого благословить усяке творіння,* прославляючи на віки.

Приспів: Хвалимо, благословимо, поклоняємося Господеві, оспівуючи і прославляючи його по всі віки.

Катавасія: Стоп боготривної злоби божественні отроки осоромили,* на Христа теж розлютоване беззаконників зборище замишляє марно:* Убити намагається Життедавця,* що його всяке творіння благословить, славлячи повіки.

Диякон або священник із кадильницею, перед іконою Богородиці виголошує: Богородицю і Матір Світла в піснях звеличаймо!, опісля входить до святилища і творить звичайне кадження. Немає: Величає душа моя Господа..., а відразу співається ірмос:

Пісня 9

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суцю Богородицю, тебе величаємо.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Згубне зборище боготривників,* юрба лукавих богоубивців стала перед тобою, Христе,* і, як злочинця, схопила Творця всіх,* його ми величаємо.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Не збагнувши закону безбожники, дарма що вивчали пророчі слова,* немов ягня повели тебе, щоб беззаконно вбити Владиду всіх,* якого ми величаємо.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Призначене народам Життя,* священники з книжниками,* вражені злобною заздрістю до істотности Життедавця,* віддали на смерть.* Його ми величаємо.

Слава і нині: Допитували тебе, як хижі звірі,* і по щоках били тебе, Царю,* допитували, неправдиво свідчили проти тебе:* все перетерпів ти і всіх спас еси.

Катавасія: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, сушу Богородицю, тебе величаємо.

Немає Достойно...

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоею благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тебе хвалять усі сили небесні, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Світильний: Як колись раю сподобив ти, Господи,* благородного розбійника,* так і мене тепер хресним деревом просвіти,* освяти і спаси!

Дев'яте Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

А при хресті Ісусовім стояли його мати, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, – а його ж любив він, – мовить до матері: «Жінко, ось син твій.» А тоді й до учня мовить: «Ось матір твоя.» І від тієї хвили учень узяв її до себе.

А по тому Ісус, знаючи, що все вже завершилося, щоб здійснилось Писання, промовив: «Спраглий я!» Стояла ж посудина, сповнена оцтом. От і подали йому до уст настромлену на тростину губку, просякту оцтом. І, скоштувавши оцту, вимовив Ісус: «Звершилось»; і схиливши голову, віддав духа.

Через те, що це була п'ятниця, отже, щоб не залишилися в суботу тіла на хресті, – бо був Великдень тієї суботи, – то юдеї попросили Пилата, щоби переламали їм голінки й познімали з хреста. Отож вояки прийшли і переламали першому голінки і другому, який був з ним розіп'ятий. Та коли підступили до Ісуса й побачили, що він уже мертвий, то голінок не перебивали йому, лиш один з вояків проколов йому списом бік. І потекла негайно ж кров – і вода.

І той, який бачив, свідчить те, і правдиве свідчення його; і він знає, що говорить правду – щоб ви теж увірували. Бо сталося те, щоб Писання здійснилось: «Кістка його не буде поламана.» А й інше Писання каже: «Споглядатимуть на того, кого прокололи.»
(Ів. 19,25-37)

Псалом 148

Хваліте Господа з неба,* хваліте його на висотах.

Хваліте його, всі ангели його,* хваліте його, всі воїнства небесні.

Хваліте його, ви – сонце й місяцю,* хваліте його, всі ясні зорі.

Хваліте його, ви – небеса небес* і води, що над небесами.

Нехай вони ім'я Господнє хвалять,* бо він повелів, і створились.

Поставив їх на віки вічні* і дав закон, що не перейде.

Хваліте Господа з землі,* кити і всі морські безодні;

Вогонь і град, сніг і туман,* і буйний вітер, який виконує його слово;

Гори й усі пагорби,* садовина й усі кедри;

Звір дикий і скот усілякий,* гад і птах крилатий;

Царі землі й усі народи,* князі й усі земні судді;

Хлопці й дівчата,* старі разом з юнацтвом.

Нехай ім'я Господнє хвалять, високе бо ім'я його єдине.* Велич його понад землю й небо.

Він підняв риг народу свого.* Хвала всім його святим, синам Ізраїля, народові, що йому близький.

Псалом 149

Співайте Господеві нову пісню,* а хвалу йому на зборі праведників.

Нехай Ізраїль своїм Творцем радіє,* нехай своїм царем сини Сіону веселяться.

Нехай хвалять ім'я його танком,* при бубні й при гарфі нехай йому співають.

Господь бо ласкавий до народу свого,* оздоблює перемогою покірних.

Нехай торжествують праведні у славі,* на своїх ложах нехай ликують.

Нехай хвала Божа буде на устах у них,* і дво січний меч у руці в них.

Щоб між народами вчинити відплату,* між племенами – покарання.

Щоб їхніх царів закути в кайдани,* а їхніх вельмож – у залізні окови.

Щоб суд написаний над ними вчинити.* Це слава всіх його преподобних.

Псалом 150

Хваліте Бога у святині його,* хваліте його у твердині сили його.

Стих, (гл. 4): Хваліте його за його подвиги великі,* хваліте його в його величі безмежній.

(гл. 3): Два переступи вчинив первородний син мій Ізраїль:* покинув мене, джерело живої води, і викопав собі криницю діряву;* розп'яв мене на хресті, Варавву ж випросив собі і визволив.* На це небо вжахнулось і сонце сховало проміння.* Ти ж, народе, не побоявся,* але на смерть видав мене!* Отче святий, прости їм, бо вони не знають, що вчинили.

Стих: Хваліте його звуком рогу,* хваліте його на гарфі й на гуслах.

Кожний член твого святого тіла* зазнав ради нас безчестя:* голова – від тернини, лице – від оплювання, щоки – від ударів,* уста – від жовчі, змішаної з оцтом,* вуха – від богохульних прокльонів,* плечі – від бичування,* рука – від тростини, все тіло – від розпинання на хресті,* руки і ноги – від цвяхів, груди – від списа.* Всесильний Спасе! Ти, що постраждав за нас і визволив від пристрастей,* та, нахилившись до нас чоловіколюбно,* підніс нас, – помилуй нас.

Стих: Хваліте його на бубні й танком,* хваліте його на струнах і сопілці.

Коли було розп'ято тебе, Христе,* усе створіння, споглядаючи, затремтіло,* основи землі стряслися від страху перед твоєю могутністю.* Народ, який підніс тебе на хрест,* тим самим себе засудив.* Завіса церковна надвоє роздерлася,* мертві з гробів воскресли,* сотник, бачивши чудо, вжахнувся.* А Матір твою, що там же стояла, ридаючи по-материнському кликала:* Як мені не плакати і в груди не битися,* коли бачу тебе нагого і, як злочинця, повішеного на хресті?* Хоч розп'ятий і будеш похований,* однак ти, Христе, воскреснеш із мертвих.* Господи, слава тобі!

Стих: Хваліте його на дзвінких цимбалах, хваліте його на гучних цимбалах.* Усе, що живе, нехай хвалить Господа.

(гл. 6): Здерли з мене одіння мое* і вдягнули мене в багряницю,* поклали на мою голову терновий вінок,* у праву ж руку дали тростину,* щоб я розбив їх немов гончарський посуд.

Слава і нині: Плечі мої я віддав на катування,* лица ж мого не відвернув я від заплювання.* Я стояв на суді Палата* і витерпів хрест за спасіння світу.

Десяте Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Йосиф Ариматейський, поважний радник, що й сам очікував Божого Царства, прибув і, сміливо ввійшовши до Пилата, попросив тіло Ісуса. Пилат же здивувався, що вже вмер; і прикликавши сотника, спитав його, чи давно помер. Довідавшись від сотника, він видав Йосифові тіло; а Йосиф, купивши полотно,

зняв його, обгорнув полотном і поклав його у гробі, що був висічений у скелі; потім прикотив камінь до входу гробу; Марія ж Магдалина й Марія, мати Йосифа, дивились, де його покладено.
(Мр. 15,43-47)

Священик в епітрахилі перед зачиненими святими дверима виголошує:

Священик: Тобі належить слава, Господи Боже наш, і тобі славу возсилаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Слава тобі, що показав нам світло.

Мале славослов'я

Слава во вишніх Богу, і на землі мир,* в людях благовоління.
Хвалимо тебе, благословимо тебе, кланяємось тобі,* славимо тебе, дякуємо тобі заради великої твоєї слави.

Господи, царю небесний, Боже, Отче вседержителю,* Господи, Сину єдинородний, Ісусе Христе, і Святий Душе.

Господи, Боже, Агнче Божий, Сину Отця,* що береш гріхи світу, помилуй нас.

Ти, що береш гріхи світу,* прийми нашу молитву.

Ти, що сидиш по правиці Отця,* помилуй нас.

Ти бо один лише святий, ти єдиний Господь, Ісус Христос,* на славу Бога Отця. Амінь.

Щодня буду тебе благословити * і хвалити ім'я твоє на віки вічні.

Господи, ти був нам пристановищем * по всі роди.

Молюсь: Господи, змилуйся надо мною,* вилікуй мою душу, бо гріх мій – перед тобою.

Господи, до тебе я прибігаю,* навчи мене творити твою волю, бо ти Бог мій.

Бо в тебе є джерело життя,* у твоїм світлі побачимо світло.

Добавляй ласку тим,* що визнають тебе.

Сподоби, Господи, сьогодні* без гріха зберегтися нам.

Благословенний ти, Господи, Боже отців наших,* і хвальне, і прославлене ім'я твоє навіки. Амінь.

Нехай буде, Господи, милість твоя на нас,* бо ми надіємось на тебе.

Благословенний ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Благословенний ти, Владико,* врозуми мене установами твоїми.

Благословенний ти, Святий,* просвіти мене установами твоїми.

Господи, милість твоя повіки,* не покидай діло рук твоїх.

Тобі належить хвала,* тобі належить пісня. Тобі належить слава:* Отцю, і Сину, і Святому Духові: Нині і повсякчас,* і на віки вічні. Амінь.

Після закінчення Славослов'я священник, перед зачиненими святими дверима виголошує прохальну ектенію, (якщо є диякон, тоді диякон на цьому ж місці, а священник повертається до святилища перед святу трапезу).

Прохальна ектенія

Диякон: Сповнім ранішню молитву нашу Господеві.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Дня всього досконалого, святого, мирного й безгрішного у Господа просім.

Люди, на кожне прошення: Подай, Господи.

Диякон: Ангела миру, вірного наставника, охоронця душ і тіл наших у Господа просім.

Прощення й відпущення гріхів і прогрішень наших у Господа просім.

Доброго й пожиточного для душ наших і миру для світу у Господа просім.

Осталий час життя нашого в мирі й покаянні скінчити у Господа просім.

Християнської кончини життя нашого, безболісної, бездоганної, мирної, і доброго одвіту на страшному суді Христовму просім.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими,

пом'янувши самі себе і один одного, і все життя наше Христу
Богові віддаймо

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу
возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на
віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Голови ваші Господеві приклоніть.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Господи святий, ти на висоті живеш і всевидючим
оком твоїм споглядаєш на всяке створіння! Перед тобою схилили
ми голови, душі і тіла, і молимося до тебе, Святий святих:
Простягни руку твою невидиму від святого житла твого і
благослови всіх нас; а якщо ми де в чому згрішили, добровільно
чи не добровільно, як добрий і чоловіколюбний Бог, прости і
даруй нам земні й небесні добра твої:

Бо до тебе належить милувати і спасати нас, Боже наш, і тобі
славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і
на віки вічні.

Люди: Амінь.

Одинадцятье Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

Після того Йосиф Ариматейський, що був учнем Ісусовим, –
але потайки, страхався бо юдеїв, – удався до Пилата з проханням,
щоби забрати тіло Ісуса. І дозволив Пилат. Прийшов він, отже, і
забрав Ісусове тіло. А надійшов і Нікодим, який раніше приходив
уночі до нього, та й приніс мішанину з смирни та алое, мірок зо
сто. І взяли вони тіло Ісуса та обв'язали його запашним полотном,
як то ховають за юдейським звичаєм. А був на тому місці, де
розп'яли його, сад, а в саду тому – нова гробниця, в якій нікого
ще не клали. Ось там, з огляду на юдейське споготування і що
гробниця була поблизу, – покладено Ісуса. (Ів. 19,38-42)

Стихири на стиховні

(гл. 1): Усе створіння змінилося від страху,* коли побачило, що ти, Христе, висих на хресті.* Сонце потьмарилось й основи землі сколихнулись;* Усе співстраждало з Творцем світу.* Господи, що з волі своєї* терпів за нас страждання, – слава тобі!

Стих: Поділили ризи мої між собою* і за одягу мою кидали жерб.

(гл. 2): Беззаконні і нечестиві люди!* Чому ж ви укладаєте задуми безумні?* Навіщо життя всіх на смерть ви засудили?* Ой, диво велике! Творець світу віддається в руки беззаконників* і Чоловіколюбець дає себе піднести на хрест, щоб визволити з аду в'язнів, які звивають:* Довготерпеливий Господи, – слава тобі!

Стих: Дали мені жовч, замість хліба,* і у спразі моїй напоїли мене оцтом.

Як побачила тебе, Слове,* сьогодні на хресті пренепорочна Діва,* по-материнському від жалю зайшлася* і серцем дуже побивалась* та, гірко зітхаючи, з глибини душі у сльозах голосила:* Ой, горе мені, божественне Дитя мое!* Горе мені, Світло світу!* Навіщо заховався ти від очей моїх, Агнче Божий?* Навіть ангельські хори вжахнулись, звиваючи:* Незбагнений Господи, – слава тобі!

Стих: Боже, цар наш предвічний,* вчинив спасіння посеред землі.

Як Діва, що непорочно тебе породила,* побачила тебе, Христе, повішеного на дереві* – Творця світу і Бога,* то гірко заплакала:* Сину мій, де поділася краса обличчя твого?* Не можу дивитись, бо не по правді розпинають тебе.* Але незабаром встань, щоб і я побачила твое з мертвих* на третій день воскресіння.

Слава (гл. 8): Господи, коли ти вийшов на хрест,* і страх і трепет обгорнули все створіння.* Однак ти не дозволив, щоб земля поглинула тих, що тебе розпинали,* а звелів, щоб ад визволив в'язнів на відродження людей.* Судде живих і мертвих!* Ти прийшов, щоб дати життя, а не смерть.* Чоловіколюбче, – слава тобі!

І нині: Ось уже нечестиві судді* замочили тростину в чорнило, щоб написати вирок.* Ісуса судять і засуджують на хрест,* тож створіння страждає, побачивши Господа на хресті.* Добрий Господи, що для мене тілом страждав, – слава тобі!

Дванадцять Євангеліє

Диякон: І щоб удостоїтися... (і т.д.)

На другий день, що після п'ятниці, зібралися первосвященики й фарисеї до Пилата й кажуть: «Ми пригадали собі, пане, що той обманник ще за життя був сказав: Я по трьох днях воскресну. Звели, отже, щоб гробниця була добре забезпечена аж по третій день, щоб часом не прийшли його учні та не вкрали його й не сказали людям: Він воскрес із мертвих! І буде ця остання омана гірша за першу.» Пилат каже до них: «Маєте сторожу, ідіть і забезпечте, як знаєте.» Вони пішли й забезпечили гробницю, запечатавши камінь, і поставили сторожу. (Мт. 27,62-66)

Благо є сповідуватися Господеві* і співати імені твоему, Всевишній. (2 р.)

Сповідати зарання милість твою* і істину твою на всяку ніч. (2 р.)

Святий Боже: Пресвята Тройце: Отче наш: і цей тропарь:

(гл. 4): Викупив ти нас, Господи, від клятви законної твоею пресвятою кров'ю,* прибитий до хреста і проколений списом,* та й безсмертя дав ти людям.* Спасе наш, – слава тобі! (1 р.)

Священик (або диякон) перед зачиненими святими дверима виголошує:

Єктенія усильного благання

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимося тобі, вислухай і помилуй.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй. (3 р.)

Ще молимося за святішого вселенського Архiereя нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архiepіскопа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого кир (ім'я), за тих, що служать і послужили у святім храмі цім, і за отців наших духовних, і всіх у Христі братію нашу.

Ще молимося за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо.

Ще молимося за тут присутніх людей, що очікують від тебе великої і багатой милости, за тих, що творять нам милостиню, і за всіх православних християн.

Священик: Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Середній відпуст

Диякон: Премудрість.

Люди: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суцю Богородицю, тебе величаємо.

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі!

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (3 р.)
Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, що за спасіння світу витерпів знуцання і катування, хрест і смерть, молитвами пречистої своєї Матері, святих славних і всехвальних апостолів, преподобних і богоносних отців наших, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

СПОРУДЖЕННЯ БОЖОГО ГРОБУ

У п'ятницю вранці, перед початком Царських часів, на святу трапезу кладеться плащаницю і найгарніша книга святого Євангелія. Перед святими дверима ставиться Божий Гріб. Над гробом повинен стриміти хрест без розп'яття, на який завішується білий рушник. Сам гріб прикрашаємо квітами і багатьма лампадами. Сама дошка не має бути горизонтальна, а похила, так, щоби було видно плащаницю і доступно до цілування. Трохи далі від Божого Гробу приміщуємо аналой для євангелія. І все, що у Навечір'я Різдва Христового, священнослужителі проказують перед святими дверима, тепер проказують перед гробом, але гробу не кадять, оскільки в ньому ще нічого немає.

ЦАРСЬКІ ЧАСИ

Час перший

Священик в епітрахилі багряної барви, творить малий поклін перед святою трапезою, відсуває катапетасму, виходить південними дверима перед зачинені святі двері і виголошує:

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава тобі Боже наш, слава тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(З р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому, Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй *(З р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що єси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє єсть царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй *(12 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Псалом 21

Боже мій, Боже мій, чому ти мене покинув?* Стоїш далеко від спасіння мого, від слів мого зойку.

Боже мій, кличу я вдень, – не відповідаєш,* а й уночі я теж не вгаваю.

Та ж ти – святий,* возсідаєш на хвалах Ізраїлевих!

На тебе покладалися батьки наші:* звірялись, і ти врятував їх.

Взивали тебе й спасались,* на тебе покладалися і ганьби не зазнавали.

А я – черв'як, не людина,* сміховище людей, презирство народу.

Всі, що на мене дивляться, глузують з мене,* кривлять губи, кивають головою:

«Поклавсь на Господа, нехай його рятує;* нехай його спасає, коли він його любить»!

Ти мене вивів з материнського лона,* ти дав мені безпеку при грудях матері моєї.

На тебе я був зданий від утроби,* від материнського лона ти – Бог мій.

Не віддаляйся від мене,* бо нещастя близько, бо допомогти нікому.

Биків багато мене оточило,* башанські сильні навколо мене стали.

Роззявили на мене свою пащу,* неначе лев, що роздирає і рикає.

Я став, немов вода розлита,* всі кості мої повиходили з сугавів.

Неначе віск, розбилось моє серце,* розтануло в мене в нутрі.

Мов черепок, висохла моя сила,* язик мій прилип до горлянки, кладеш мене в порох смерті.

Бо пси мене обсіли,* і лиходіїв згряя оточила.

Пробили мені руки й ноги, всі мої кості я міг би полічити.* Дивляться на мене і з радістю позирають.

Одежу мою ділять між собою,* і на хітон мій жеребок кидають.

Але ти, Господи, не віддаляйся,* о моя сило, притьмом прийди мені на допомогу.

Вирятуї від меча мою душу* – із собачих лап мою єдину.

Спаси мене із левиної пащі* – від ворогів буйволових мою убогу.

Я сповіщу моїм братам про твоє ім'я,* хвалитиму тебе серед громади:

«О ви, що боїтеся Господа, його хваліте;* нащадки Якова, його шануйте, і бійтеся його, потомки Ізраїля!

Бо він не гидував, не гордував бідною бідак,* і не ховав обличчя свого від нього,* і коли той взивав до нього, – слухав».

Від тебе йде моя хвала в великім зборі,* обітниці мої виконаю перед тими, що його бояться.

Нехай споживають покірні, нехай будуть ситі,* хай хвалять Господа ті, що його шукають. Нехай серце ваше живе повіки!

Усі кінці землі згадають і навернуться до Господа.* І впадуть ниць перед тобою усі сім'ї народів;

Господне бо є царство,* він над народами панує.

Йому одному поклоняться всі ті,* що в землі спочивають;

Перед ним упадуть ниць усі ті, що сходять у могилу.* І душа моя для нього житиме;

Мое потомство буде йому служити,* і розповість про Господа прийдешньому родові;

Прийдуть, оповістять про його добрість народів, що має народитись.* «Таке вчинив Господь!»

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (Зр.)

Господи, помилуй. (Зр.)

Якщо у Велику П'ятницю припаде празник Благовіщення, тоді співаємо: тропар Благовіщення і Слава: Коли ти, Христе,...

Слава (гл. 1): Коли ти, Христе, був розп'ятий,* тоді припинилось насильство і була потоптана ворожа сила;* бо не ангел, ані людина, але сам ти, Господи,* спас нас – слава тобі!

І нині: Як нам називати тебе, Благодатна? * Небом? – Ти бо випромінила Сонце Правди;* Раєм? – Ти бо виростила нам Квіт нетління.* Дивою? – Ти бо зосталася нетлінна.* Чистою Матір'ю? – Ти бо носила у святих обіймах твоїх Сина, всіх Бога.* Його ж моли, щоб спас душі наші.

Тоді співаються ці стихири:

(гл. 8, самогласний): Сьогодні на осудження беззаконників* завіса храму роздирається і сонце проміння своє скриває,* дивлячись, як Господа розпинають.

Стих: **Поділили ризи мої між собою* і за одягу мою кидали жереб.**

Як овечку на заріз повели тебе, Христе Царю,* і як невинне ягня беззаконні люди прибили тебе до хреста* за гріхи наші, Чоловіколюбче.

Слава і нині: Ти, Господи, серед великих терпінь,* сказав до беззаконників, які тебе схопили: Хоч ви вдарили Пастиря й розігнали дванадцять овець – моїх учнів,* але я міг би виставити більше ніж дванадцять легіонів ангелів.* Та я терплю, щоб сповнилося все оте незбагненне й таємне,* що я провістив вам через моїх пророків.* Господи, – слава тобі!

Відчинивши святі двері, священник (у фелоні) та диякон, повернені до людей, виголошують:

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 4): Серце його зібрало в собі* беззаконня наші.

Стих: **Блажен, хто дбає про нужденного та вбогого.**

Диякон: Премудрість.

Чтець: **3 книги пророка Захарії читання.**

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Так говорить Господь: Узяв я мою палицю, Ласку, й поламав її, щоб зламати мій союз, що я уклав був з усіма народами, і він був поламаний того дня, і найнужденніші з отари, що наглядали за мною, зрозуміли справді, що це було слово Господне. І я сказав їм: «Коли ваша ласка, дайте мені мою платню, а коли ні, то лишіть». І вони відважили мені мою платню – тридцять срібних. Але Господь сказав мені: «Кинь її до скарбниці, ту дорогу ціну, за яку вони мене оцінили». І взяв я тридцять срібних і вкинув у дім Господній, у скарбницю. Потім поламав я

другу палицю, Пов'язь, щоб розірвати братерство між Юдою та Ізраїлем.

І коли хтось його спитає: «А що то у тебе за рани на руках? – він відповість: «Це – мене поранено у домі моїх друзів». Ой мечу, встань проти мого пастуха, проти мужа, спільника мого, – слово Господа сил. Я вдарю пастиря, і розбіжаться вівці: Я на малих поверну мою руку.

І станеться в той день: І світла не буде, а буде мороз і холод. То буде один день, відомий Господеві: Ні день, ні ніч, – під вечір буде видно. Того дня потечуть живі води з Єрусалиму; половина їх до східного моря, а половина до західного; так буде літом і зимою. І Господь стане царем над усією землею. В той день Господь буде єдиний, і єдине його ім'я. (*Зах. 11,10-14; 13,6-7; 14,6-9*)

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Галатів послання святого апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Мене ж не доведи, Боже, чимсь хвалитися, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким для мене світ розп'ятий, а я – світові; бо ані обрізання, ані необрізання є щось, лише – нове створіння. На тих, які поступають за цим правилом, мир на них і милосердя, а й на Ізраїля Божого.

На майбутнє нехай ніхто не завдає мені клопоту, бо я ношу на моїм тілі рани Ісуса. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вашим духом, брати! Амінь. (*Гал. 6,14-18*)

Під час читання апостола диякон кадить святу трапезу із чотирьох сторін, запрестольну ікону, ікони святилища, іконостас і людей; увійшовши до святилища, відає кадильницю, та повернувшись до людей, виголошує:

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія:

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Матея святого Євангелія читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, (*великий поклін*)

Євангеліє (читає сам священик):

Як же настав ранок, усі первосвященики і старші народу скликали раду на Ісуса, щоб його вбити. І зв'язавши його, повели та й передали правителеві Пилатові.

Тоді Юда, який його зрадив, побачивши, що його засудили, розкаювся і повернув тридцять срібняків назад первосвященикам і старшим. «Згрішив я», – сказав, – «видавши кров невинну.» Ті ж відповіли: «Що нам до того? Ти побачиш!» Тоді він кинув гроші у святиню, пішов геть та й повісився. Первосвященики ж взяли ті гроші й кажуть: «Їх не годиться класти до скарбоні, бо це ціна крові.» Порадившись, вони купили за них гончарське поле, щоб ховати там чужинців. Тому це поле й досі зветься Полем Крови. Тоді здійснилося слово пророка Єремії, що каже: «І взяли вони тридцять срібняків, ціну того, що був оцінений синами Ізраїля, і дали їх за гончарське поле, як Господь мені звелів був.»

Поставлено Ісуса перед правителем, а правитель спитав його: «Ти цар юдейський?» Ісус відповів: «Ти кажеш.» Та коли первосвященики й старші його обвинувачували, він не відповідав нічого. Тоді Пилат каже до нього: «Хіба не чуєш усього, скільки то свідкують на тебе?» А він не відповів йому ані на одне слово, так що правитель вельми дивувався.

На свято звик був правитель відпускати народів одного в'язня, якого вони хотіли. Був же тоді визначний в'язень, що звався Варавва. А коли вони зібралися, Пилат каже до них: «Кого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву чи Ісуса, що зветься Христос?» Знав бо він добре, що вони з зависти видали його.

І коли він сидів на судилищі, його жінка прислала йому сказати: «Нічого не роби праведникові тому, бо я цієї ночі вві сні багато витерпіла заради нього.»

Та первосвященики й старші намовили народ, – просити за Варавву, а Ісуса – видати на смерть. Заговорив правитель і сказав їм: «Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам?» Ті відповіли: «Варавву.» Каже до них Пилат: «А що маю робити з Ісусом, що

зветься Христос?» Усі відповіли: «Нехай буде розіп'ятий!» Спитав він: «Що злого вчинив він?» Вони ж ще більше заходилися кричати: «Нехай буде розіп'ятий!» Пилат, бачивши, що нічого не вдіє, а заколот дедалі більшає, взяв води й умив перед народом руки та й каже: «Я невинний крові праведника цього; ви побачите.» Увесь же народ відповів, кажучи: «Кров його на нас і на наших дітях!» Тоді він відпустив їм Варавву, а Ісуса, бичувавши, видав на розп'яття.

Тоді вояки правителя, взявши Ісуса у Преторію, зібрали на нього всю чоту і, роздягнувши його, накинули на нього червоний плащ і, сплівши вінець з тернини, поклали йому на голову, а тростину дали в праву руку. Потім, припавши перед ним на коліна, глузували з нього, кажучи: «Радуйся, царю юдейський!» І плювали на нього, брали тростину й били його по голові. А коли насміялися з нього, скинули з нього плащ, надягнули на нього його одіж і повели на розп'яття.

Виходячи ж, вони зустріли одного чоловіка з Киринеї, на ім'я Симон, і примусили його нести хрест його. Прибувши на місце, що зветься Голгота, тобто сказати «Череп-місце», дали йому випити вина, змішаного з жовчю, але він, покуштувавши, не хотів пити. Ті ж, що розп'яли його, поділили його одіж, кинувши жереб. А потім сіли, щоб його стерегти там.

Над головою в нього прибито напис за що його засуджено: «Це Ісус – Цар Юдейський.» Тоді розп'яли з ним двох розбійників: одного праворуч, а другого ліворуч.

Ті ж, що проходили повз нього, лихословили його й похитували своїми головами, кажучи: «Ти, що руйнуєш храм і за три дні відбудовуєш знову, спаси себе самого; якщо ти Син Божий, зійди но з хреста!» Так само й первосвященики насміялися з книжниками та старшими, говоривши: «Інших спасав, – себе спасти не може! Він цар Ізраїля: нехай тепер зійде з хреста, і ми увіруємо в нього. Він покладався на Бога, нехай же Бог визволить його нині, якщо він його любить. Сам бо казав: Я – Син Божий.» Так теж і розбійники, що були з ним розп'яті, ображали його.

Від шостої години темрява настала по всім краю аж до дев'ятої години. А близько дев'ятої години Ісус скрикнув міцним голосом, вимовляючи: «Елі Елі, лема савахтані», – тобто: «Боже мій, Боже мій, чому ти мене покинув?» Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали: «Він Іллю кличе». І негайно один із них підбіг, узяв губку й, намочивши її оцтом, настромив на тростину й дав йому пити. Інші ж казали: «Лиши, побачимо, чи прийде Ілля його рятувати.» А Ісус, скрикнувши сильним голосом, віддав духа.

І роздерлася завіса храму надвоє, відверху аж до низу, і земля затряслася, скелі порозпадались; гроби відкрилися, багато тіл святих померлих устали, і вийшовши з гробів по його воскресінні, ввійшли у святе місто й багатьом з'явилися. А сотник і ті, що стерегли з ним Ісуса, бачивши землетрус і те, що сталося, вельми налякалися і мовили: «Це справді був Син Божий!»

Було ж там багато жінок, які дивилися здалека; вони слідом ішли за Ісусом з Галилеї, і йому прислужували: між ними Марія Магдалина, Марія, мати Якова та Йосифа, і мати синів Заведея. *(Мт. 27,1-56)*

Люди: Слава довготерпінню твоєму, Господи, *(великий поклін)*

Після читання Євангелія, священник цілує святу Книгу, та залишає її відкритою на аналої, а сам повертається до святилища, зачиняє святі двері, знімає фелон, а чтець читає:

Стопи мої спрямуй за твоїм словом,* і ніяке беззаконня нехай не запанує наді мною.* Визволь мене від людської обмови,* і я твої заповіді пильнуватиму.

Світи своїм обличчям на слугу твого* і навчи мене установ твоїх.

Нехай наповняться уста мої хвалою твоєю, Господи,* щоб оспівувати славу твою, увесь день – величність твою.

Святий Боже: Пресвята Тройце: Отче наш: *і оцей кондак (гл. 8):*

Прийдіть усі, прослаavimo за нас Розп'ятого,* бо коли Марія побачила його на хресті, мовила:* Хоч і терпиш розпинання,* однак ти Син і Бог мій.

Господи, помилуй. (40 р.)

Священик: Ти, що повсякчас і кожної години на небі й на землі приймаєш поклін і славу, Боже добрий, довготерпеливий і многомилостивий, що праведних любиш, і грішних милуєш, і всіх кличеш до спасіння, заради обіцянки майбутніх благ! Прийми, Господи, в цю хвилину й наші молитви і спрямуй життя наше до твоїх заповідей. Душі наші освяти, тіла очисти, думки наші направ, розум очисти й протверези, і визволь нас від усякої скорботи, лиха й слабування. Захисти нас святими ангелами твоїми, щоб ми, їх охороною збережені й напоумлені, осягнули єдність віри та зрозуміння неприступної твоєї слави, бо ти благословенний і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (3 р.)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* суццю Богородицю, тебе величаємо. Іменем Господнім благослови, отче!

Священик: Боже, змилуйся над нами і благослови нас; світлом лица твого осяй нас і помилуй нас.

Люди: Амінь.

Молитва на Час I

Священик: Христе, світло істинне, що освітлюєш і освячуєш кожну людину, яка приходить на світ! Нехай позначається на нас світло обличчя твого, щоб у ньому ми побачили світло неприступне. Справ стопи наші до виконання заповідей твоїх, молитвами пречистої твоєї Матері і всіх святих твоїх.

Люди: Амінь.

Час третій

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Священик входить до святилища і стає перед святою трапезою.

Псалом 68

Спаси мене, о Боже,* бо води сягають мені аж по горло.

Загруз я в глибокому болоті, і немає де стати.* Увійшов я у глибокі води, і пориває мене бистрінь.

Від крику я знемігся; горло у мене пересохло;* втомились мої очі, як я ждав на мого Бога.

Тих, що без причини мене ненавидять,* більше, ніж волосу на голові у мене.

Тих, що мене хочуть погубити – ворогів моїх брехливих – сила.* Чи ж мушу я те віддати, чого не загарбав?

Ти, Боже, знаєш мій нерозум,* мої провини не сховані від тебе.

Не дай, щоб через мене соромились ті,* що надіються на тебе, Господи, Боже сил.

Не дай, щоб через мене вкрилися ганьбою ті,* що тебе шукають, Боже Ізраїля.

За тебе я терпів зневагу,* ганьба лице моє вкрила.

Чужий я став і братам рідним,* сторонній – сиnam матері моєї.

Бо ревність до твого дому мене з'їдає,* зневаги зневажаючих тебе на мене впали.

Постом смирив я душу мою,* але й те було мені на наругу.

Верету надягнув я замість одежі,* і притчею для них зробився.

Вони говорять проти мене, сівши при брамі,* і виспівують ті, що вино жлуктають.

Але я молюся, Господи, до тебе, у сприятливий час* О Боже, вислухай мене у своїй доброті великій,* твоїм спасінням певним.

Витягни мене з болота, щоб я не загрузнув;* коли б то я урятувався від тих, що мене ненавидять, і від вод глибоких!

Водяна бистрінь хай не затопить мене,* глибінь хай мене не поглине,* хай яма не затулить своєї пащі надо мною.

Вислухай мене, Господи, бо добра твоя ласка,* обернись до мене з великого милосердя твого.

І не ховай свого обличчя від слуги твого, бо я у скруті;* вислухай мене притьмом.

Наближся до душі моєї, визволь її;* з огляду на ворогів моїх спаси мене!

Ти знаєш мою ганьбу, мій сором, мою зневагу;* усі гнобителі мої перед тобою.

Ганьба розбила моє серце, і я знемігся;* я чекав милосердя, та його не було,* і втішителів, – та не знайшов нікого.

Вони кляли полин мені до страви,* і в згазі моїй напували мене оцтом.

Нехай їхній стіл стане петлею на них,* і тоді, як, вони в мирі, – сіттю.

Нехай в очах їм потемніє, щоб не бачили,* і крижі їхні нехай завжди трясуться.

Вилий на них гнів твій,* і нехай жар твого обурення їх огорне.

Нехай запустіє їхня оселя* і ніхто не мешкає в їхніх наметах.

Вони бо того, що ти бив, гонили;* розповідають про біль тих, що ти їх поранив.

Додай вину до їхньої вини,* нехай не ввійдуть у твою справедливість.

Нехай із книги живих стерті будуть,* і хай не будуть записані з праведними.

Я ж бідний і страждаю;* спасіння твое, Боже, хай піднесе мене високо

Я прославлятиму ім'я Боже в пісні* та з подякою його величатиму.

І це буде миліше Господеві,* ніж віл або бичок з рогами й ратицями.

Побачать те покірні й звеселяться.* Хай живе серце ваше, ви, що шукаєте Бога.

Бо Господь вислухає нещасних,* і в'язнями своїми не погордує.

Нехай земля й небо його хвалять,* моря й усе, що в них кишить.

Бо Бог Сіон врятує і відбудує міста Юди,* вони житимуть там, і ними заволодіють.

Потомство слуг його візьме його у спадщину,* і ті, що люблять Бога, житимуть у ньому.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (3 р.)

Господи, помилуй. (3 р.)

Слава (гл. 6): Господи, тебе, життя всіх, юдеї засудили на смерть;* ті, що завдяки жезлові Мойсея перейшли Червоне Море,* тебе до хреста прибили* і ті, що з каменя мед ссали, жовч тобі принесли.* Але ти, Христе Боже, добровільно витерпів усе,* щоб нас визволити з ворожої неволі, – слава тобі!

І нині: Богородице, ти лоза істинна,* що виростила нам Плід життя.* Тебе благаємо:* Молися, Владичице, з апостолами і всіма святими,* щоб помилувані були душі наші.

Тоді співається оця стихира:

(гл. 8, самогласний): Твій, Господи, друг і повірник Петро,* зо страху перед юдеями, відрікся тебе.* Він з плачем так закликав:* Не збувай мовчанкою моїх сліз, Щедрий;* я прирікав зберегти тобі вірність і не зберіг її.* Прийми також і нашу скруху і помилуй нас.

Стих: Дали мені жовч, замість хліба,* і у спразі моїй напоїли мене оцтом.

Коли перед твоїм святим розп'яттям, Господи,* воїни глузували з тебе, то небесні хори дивувалися.* Бо ти, що землю прикрашуєш квітцям, ось увінчався насмішливим вінцем;* ти, що вповиваєш землю хмарами,* вдягаєш на себе сміховинну багряницю.* В цьому провидінні виявилась твоя доброта, Христе,* і велика твоя милість, – слава тобі!

Слава і нині (гл. 5): Коли тебе вели на хрест, ти, Господи, кликав:* За який вчинок хочете мене ви вбити?* Невже за те, що я ваших розслаблених оздоровляв,* що мерців, мов із сну, розбуджував,* що кровоточиву злікував, що хананейку помилував?* За який тоді вчинок хочете ви мене вбити?* Кого ви, беззаконні, сьогодні проколюєте, того – Христа,* ви побачите.

Відчинивши святі двері, священник (у фелоні) та диякон, повернені до людей, виголошують:

Диякон: Будьмо уважні.

Священник: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 4): Бо я на рани готов,* і біль мій завжди передо мною.

Стих: О Господи, не докоряй мені в твоїм гніві* і не карай мене в твоїм обуренні.

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Господь Бог дав мені язик учнів, щоб я підтримував моїм словом знесилоного. Щоранку будить він, будить моє вухо, щоб я, як учень, слухав.

Господь Бог відтулив мені вухо, і я не спротивився, назад не сахнувся. Плечі мої віддав я тим, які мене били; щоки мої тим, які бороду в мене рвали; обличчя мого не відвертав я від плювків і глузування.

Та Господь Бог мені допомагає, тому я не осоромлюся, тому і тримаю моє обличчя, мов кремінь: я знаю, що не застидаюся. Близько мене той, хто мене виправдує. Хто посміє сперечатися зо мною? Станьмо разом! Хто мій супротивник? Нехай наблизиться до мене!

Ось Господь Бог мені допомагає; хто мене осудить? Усі вони, немов одежа, розпадуться; міль їх поточить. Хто з-поміж вас Господа боїться, нехай на голос його Слуги зважає! Хто ходить у темряві, в кого нема світла, нехай на ім'я Господнє вповає й покладається на Бога свого! Всі ви, що розкладаєте вогонь, розжарюєте стріли, ідіть у жар вашого вогню, поміж ті стріли, що їх запалили! Це буде вам з моєї руки: лежатимете в муках! (Іс. 50,4-11).

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Римлян послання святого апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Христос бо, тоді як ми були ще безсилі, у свою пору, помер за безбожних. Воно навряд чи хто за праведника вмирає; бо за доброго, може, хтось і відважився б умерти. Бог же показує свою до нас любов тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. Отож, тим більш тепер, оправдані його кров'ю ми спасаємося ним від гніву. Бо коли, будши ворогами, ми примирилися з Богом смертю його Сина, то тим більше тепер, примирившись, спасаємося його життям. *(Рим. 5,6-10)*

Під час читання апостола диякон кадить святу трапезу із чотирьох сторін, запрестольну ікону, ікони святилища, іконостас і людей; увійшовши до святилища, віддає кадильницю, та, повернувшись до людей, виголошує:

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія:

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Матея святого Євангелія читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, *(великий поклін)*

Євангеліє: *(читає сам священик)*

Вояки повели його в середину двору, тобто у Преторію, та й скликали всю чоту. Вони вдягли його в багрянцю і, сплівши вінець із тернини, поклали на нього та й почали його вітати: «Радуйся, царю юдейський!» І били його тростиною по голові, плювали на нього й, падаючи на коліна, поклонялись йому.

Коли над ним наглумилися, зняли з нього багрянцю й одягнули його в його одержу. Опісля ж повели його на розп'яття. Одного ж перехожого, Симона Киринея, батька Олександра та Руфа, що повертався з поля, присилували нести його хрест.

І привели його на місце Голготу, що значить Череп-місце, та й дали йому пити вина, змішаного з міррою, та він не прийняв. Тоді розп'яли його й поділили його одержу, кинувши на неї жереб, хто що візьме. Була ж: третя година, коли вони розп'яли його. А був і напис, за що його засуджено, написаний: «Цар Юдейський.»

І розп'яли з ним двох розбійників, одного праворуч, а другого ліворуч від нього. Тоді збулось Писання, що каже: «І з беззаконними полічено його.» І прохожі хулили його й, киваючи своїми головами, промовляли: «Гей, ти, що храм руйнуєш і в три

дні знов його будуєш – спаси себе з хреста!» А й первосвященики глузували між собою й разом з книжниками приказували: «Інших спасав, а себе – не може спасти! Христос, цар Ізраїля – хай зійде тепер із хреста, щоб ми побачили й увірували.» Та й ті, що були з ним розп'яті, зневажали його.

А як настала шоста година, темрява наступила по всій землі аж до дев'ятої години. О дев'ятій же годині Ісус скрикнув голосом сильним: «Елої, Елої, лама савахтані?» – що означає у перекладі: «Боже мій, Боже мій! Чому еси покинув мене?» Деякі з тих, що там стояли, почувши те, казали: «Он, Іллю кличе!» Побіг один і, намочивши губку оцтом та настромивши на тростину, давав йому пити, кажучи: «Чекайте, побачимо, чи прийде Ілля зняти його!» А Ісус, голосом сильним скрикнувши, віддав духа. Тоді завіса в храмі роздерлася надвое, зверху аж донизу. Бачивши ж сотник, що стояв проти нього, що так віддав духа, сказав: «Чоловік цей справді був Син Божий.» Були й жінки, що дивилися здалека. Між ними була Марія Магдалина, Марія, мати Якова Молодшого та Йосифа, і Саломія, що слідом за ним ходили і йому usługували, як був він у Галилеї, та й багато інших, що з ним були прийшли в Єрусалим.
(Мр. 15,16-41)

Люди: *Слава довготерпінню твоєму, Господи, (великий поклін)*

Після читання Євангелія, священик цілує святу Книгу, залишає її відкритою на аналої, а сам повертається до святилища, зачиняє святі двері, знімає фелон, а чтець читає:

Господь Бог благословенний,* благословенний Господь день у день,* сприяти буде нам Бог спасіння нашого,* Бог наш, Бог – Спаситель.

Святий Боже: Пресвята Тройце: Отче наш: (і оцей кондак)

(гл. 8): Прийдіть усі, прославмо за нас Розп'ятого,* бо коли Марія побачила його на хресті, мовила:* Хоч і терпиш розпинання,* однак ти Син і Бог мій.

Господи, помилуй. *(40 р.)*

Священик: Ти, що повсякчас і кожної години на небі й на землі приймаєш поклін і славу, Боже добрий, довготерпеливий і

многомилостивий, що праведних любиш, і грішних милуєш, і всіх кличеш до спасіння, заради обіцянки майбутніх благ! Прийми, Господи, в цю хвилину і наші молитви і спрямуй життя наше до твоїх заповідей. Душі наші освяти, тіла очисти, думки наші направ, розум очисти й протверези, і визволь нас від усякої скорботи, лиха й слабування. Захисти нас святими ангелами твоїми, щоб ми, їх охороною збережені й напоумлені, досягнули єдність віри та зрозуміння неприступної твоєї слави, бо ти благословенний на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (3 р)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* сущу Богородицю, тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, отче!

Священик: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Люди: Амінь.

Молитва на Час III

Священик: Владико, Боже, Отче вседержителю, Господи Сину єдинородний, Ісусе Христе і Святий Душе – єдине Божество і єдина сило! Помилуй мене грішного і, якими задумами знаєш, спаси мене недостойного слугу твого, бо ти благословенний на віки вічні.

Люди: Амінь.

Час шостий

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Священик входить до святилища і стає перед святою трапезою.

Псалом 108

Боже моєї хвали, не мовчи!* Бо губи грішні й лукаві вони на мене розпустили,* брехливим язиком зо мною говорили.

І словами ненависти мене обступили,* зо мною воювали без причини.

За любов мою вони зо мною ворогують;* я ж молюся.

Зло за добро навалюють на мене* і ненависть замість любови.

Ти ж, Господи, о Боже, чини зо мною ради твого імени!* Спаси мене, бо добра твоя милість,* бо я недужий та бідний, серце мое зранене в моїх грудях.

Неначе тїнь, що похилилась, я зникаю;* неначе сарану мене страсяють.

Коліна в мене хитаються від посту;* тіло мое змарніло без жиру.

Сміховиськом для них я зробився;* вони, побачивши мене, кивають головою.

Поможи мені, о Господи, мій Боже! * Спаси мене по твоєму милосердю!

Щоб вони знали, що то твоя рука,* що ти, Господи, оте вчинив.

Нехай собі кленуть, а ти благослови!* Встануть вони й осоромляться, а слуга твій буде радіти.

Противників моїх хай поб'є сором,* нехай огорнуться, немов плащем, власною ганьбою.

Я буду вельми дякувати Господеві моїми устами,* хвалитиму його між багатьма.

Бо він стояв праворуч бідака,* щоб урятувати його від тих, що хочуть засудити його душу.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (3 р.)

Господи, помилуй. (3 р.)

Слава (гл. 2): Спасіння вчинив ти на землі, Христе Боже,* простерши на хресті пречисті твої руки* і зібравши всі народи, що кличуть: Господи, – слава тобі!

І нині: Тому, що не маємо сміливости задля великих гріхів наших,* ти, Богородице Діво, Народженого від тебе благай,* бо вельми могутня молитва Матері до милосердя Владики.* Не погордуй блананнями грішних, Всечиста,* бо милостивий і спасти може той,* хто й страждати за нас ізволив.

Тоді співаються оці стихири:

(гл. 8, самогласний): Так каже Господь до юдеїв: Народе мій!* Що я заподіяв тобі, або чим викликав досаду?* Сліпців твоїх я зрячими вчинив, прокажених очистив,* чоловіка розслабленого я з ліжка підняв.* Народе мій! Що я заподіяв тобі?* І чим же ж ти мені відплатив?* За манну – жовчю, за воду – оцтом,* замість любови до мене, цвяхами ти мене до хреста прибив.* Отож, надалі не стерплю більше цього.* Покличу до себе інші народи* і вони прославлять мене з Отцем і Духом, я ж подам їм життя вічне.

Стих: Дали мені жовч, замість хліба,* і у спразі моїй напоїли мене оцтом.

Законодавці ізраїльські, юдеї й фарисеї!* Так до вас говорить збір апостолів:* Ось той Храм, що його ви зруйнували!* Ось той Агнець, його ви розп'яли й у гробі поклали! * Але він своєю владою воскресне.* Не обманюйте себе, юдеї,* бо він – той, хто і в морі спасав, і в пустині годував.* Він – життя і світло, і мир світу.

Слава і нині (гл. 5): Прийдімо, ми – хрестоносці,* погляньмо, що це, разом з беззаконними священиками,* зрадник Юда задумав на Спаса нашого!* Сьогодні вони безсмертне Слово зробили винним смерті* і, передавши Пилатові, розп'яли на Череп-місці.* Все це витерпів наш Спаситель і закликав:* Прости їм, Отче, цей гріх,* щоб народи збагнули моє воскресіння з мертвих!

Відчинивши святі двері, священик (у фелоні) та диякон, повернені до людей, виголошують:

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 4): Господи, Боже наш,* яке чудне твое ім'я по всій землі.

Стих: Бо ти возніс славу свою вище неба.

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Так говорить Господь: ось пощастить Слuzі моєму; він вознесеться, піде вгору, стане вельми великим. І як жахалися численні, глядівши на нього, – вигляд його не мав нічого людського в собі, – так здивує він багато народів, царі затулять рота свого; бо таке побачать, що їм не оповідалось, довідаються про таке, чого не чули.

Хто б повірив тому, що ми чули? Кому рамено Господне об'явилося? Він, мов той пагін, виріс перед нами, мов корінь із землі сухої. Не було в ньому ні виду, ні краси, – ми бачили його, – ні вигляду принадного не було в ньому. Зневажений, останній між людьми, чоловік болів, що зазнав недуги: немов людина, що перед нею обличчя закривають, зневажений, і ми його нізачо мали. Та він наші недуги взяв на себе, він ніс на собі наші болі. Ми ж, ми гадали, що його покарано, що Бог його побив, принизив. Він же був поранений за гріхи наші, роздавлений за беззаконня наші. Кара, що нас спасає, була на ньому, і його ранами ми вилікувані, усі, як вівці, ми блукали; кожен ходив своєю дорогою; провини нас усіх Господь поклав на нього. Його мордовано, та він упокорявся і не розтуляв своїх уст; немов ягня, що на заріз ведуть його, немов німа вівця перед обстригачами, не відкривав він уст. Насильно, скорим судом його вхопили. Хто з його сучасників думав, що його вирвано з землі живих, і що за гріхи народу свого його побито аж до смерті? Грiб йому призначили разом з безбожниками і між злочинцями його могила, хоч він і не вчинив насильства, і не було обману на устах у нього. Та Господь схотів придавити його стражданням. Якщо він принесе своє життя в покуту, то побачить потомство, житиме довго, і рука його вчинить успішно волю Господню. Після трудів душі своєї він побачить світло і насититься своїм знанням. Слуга мій виправдає багатьох, їхні беззаконня понесе на собі. Тому я дам йому, як пай, премногих; він з сильними буде ділити здобич, бо видав на смерть свою душу і був зачислений до лиходіїв, коли взяв на себе гріхи багатьох і за грішників заступався. (Іс.52,13-15; 53,1-12)

Відразу наступне читання.

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Євреїв послання св. апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Той, що освячує, і ті, що освячуються – всі від одного. Тому й не соромиться називати їх братами, коли каже: «Я звіщу ім'я твоє моїм братам, хвалитиму тебе серед громади». І ще: «Буду надіятись на нього». Та й: «Ось я і діти, що їх Бог мені дав». А що діти були учасниками тіла і крові, то він подібно участь у тому брав, щоб смертю знищити того, хто мав владу смерті, тобто диявола, і визволити тих, що їх страх смерті все життя тримав у рабстві. Адже не ангелам іде на допомогу, а потомству Авраама. Тому він мусів бути у всьому подібний до братів, щоб стати милосердним та вірним архиереєм у справах Божих на спокутування гріхів народу. Тому, власне, що страждав і сам був випробуваний, він може допомогти тим, що проходять через пробу. (*Євр. 2,11-18*)

Під час читання апостола диякон кадить святу трапезу із чотирьох сторін, за престольну ікону, ікони святилища, іконостас і людей; увійшовши до святилища, віддає кадильницю, та, повернувшись до людей, виголошує:

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія:

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Луки святого Євангелія читання.

Євангеліє: (читає сам священик)

З ним вели також двох інших, злочинців, щоб їх скарати на смерть. І як прийшли на місце, що зветься Череп, там його розп'яли і злочинців, одного по правиці, а другого по лівиці. Ісус же сказав: «Отче, відпусти їм, не знають бо, що роблять.» Коли ж ділили його одіж, то кидали жереб. Люди стояли й дивились. Навіть князі їхні насміхалися, кажучи: «Інших спасав, нехай спасе себе самого, коли він – Месія Божий, Вибраний!» Вояки також глузували з нього; підходячи до нього й подаючи йому оцет, примовляли: «Коли ти цар юдейський, спаси себе самого!» А був над ним і напис грецьким письмом, латинським і єврейським: «Це

– Цар Юдейський.» Один із повішених злочинців зневажав його, кажучи: «Хіба ти не Христос? Спаси себе і нас!» А другий, озвавшись, скартав його й мовив: «Чи не боїшся Бога, ти, що покутуєш ту саму кару? Бо ж ми приймаємо кару, гідну наших учинків, цей же не зробив нічого злого.» І додав: «Ісусе! Згадай про мене, як прийдеш у своє Царство.» Сказав (Ісус) до нього: «Істинно кажу тобі: Сьогодні будеш зо мною в раї.» Було вже близько шостої години, і темрява по всій землі настала аж до дев'ятої години, бо затьмарилось сонце; а й завіса храму роздерлася посередині. Ісус закликав сильним голосом: «Отче, у твої руки віддаю духа мого!» Сказавши це, він віддав духа. Побачивши, що сталося, сотник почав прославляти Бога, кажучи: «Справді цей чоловік був праведний.» Всі люди, що були збіглися на те видовище, побачивши, що сталось, поверталися (додому), б'ючи себе у груди. Усі ж його знайомі стояли оподалік, а жінки, що були прийшли слідом за ним з Галилеї, дивилися на це. *(Лк. 23,32-49)*

Люди: *Слава довготерпінню твоєму, Господи, (великий поклін)*

Після читання Євангелія, священник цілує святу Книгу, та залишає її відкритою на аналої, а сам повертається до святилища, зачинає святі двері, знімає фелон, а чтець читає:

Негайно пошли нам щедроти твої, Господи,* бо зубожіли дуже ми.* Поможи нам, Боже, Спасителю наш,* задля слави імени твого.
* Господи, визволь нас* і очисти гріхи наші задля імени твого.

Святий Боже: Пресвята Тройце: Отче наш: (і оцей кондак):

(гл. 8): Прийдіть усі, прослаavimo за нас Розп'ятого,* бо коли Марія побачила його на хресті, мовила:* Хоч і терпиш розпинання,* однак ти Син і Бог мій.

Господи, помилуй. *(40 р.)*

Священник: Ти, що повсякчас і кожної години на небі й на землі приймаєш поклін і славу, Боже добрий, довготерпеливий і многомилостивий, що праведних любиш, і грішних милуєш, і всіх кличеш до спасіння, заради обіцянки майбутніх благ! Прийми, Господи, в цю хвилину й наші молитви і спрямуй життя

наше до твоїх заповідей. Душі наші освяти, тіла очисти, думки наші направ, розум очисти й протверези, і визволь нас від усякої скорботи, лиха й слабування. Захисти нас святими ангелами твоїми, щоб ми, їх охороною збережеш й напоумлені, осягнули єдність віри та зрозуміння неприступної твоєї слави, бо ти благословенний на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (Зр)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суцю Богородицю, тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, отче!

Священик: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Люди: Амінь.

Молитва на Час VI

Боже й Господи сил і всього творіння Сотворителю! Ти з милосердя і незрівнянної милости твоєї послав на спасіння роду нашого єдинородного Сина твого, Господа нашого Ісуса Христа, і дорогоцінним його хрестом розписку гріхів наших розірвав і перемиг начало й владу темряви. То ж, Владико чоловіколюбний, прийми від нас грішних ці вдячні і благальні молитви, і визволь нас від усякого згубного й темного гріха, і від усіх видимих і невидимих ворогів, що бажають вчинити нам зло. До страху твого прикуй тіла наші й не допусти серцець наших до слів або помислів лукавих, але любов'ю твоєю пройми душі наші, щоб, повсякчас на тебе дивлячись і світлом твоїм керуючись, бачили тебе, неприступне й вічне світло, та щоб невпинно хвалу й подяку віддавали тобі: безначальному Отцеві з єдинородним твоїм Сином і пресвятим, і благим, і животворящим твоїм Духом, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Час дев'ятий

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.
Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.
Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Священик повертається до святилища і стає перед святою трапезою.

Псалом 58

Визволь мене від ворогів моїх, мій Боже!* Оборони мене від тих, що повстають на мене.

Визволь мене від тих, що чинять беззаконня,* і спаси мене від душогубів.

Вони бо на життя моє чигають,* змовляються на мене сильні.* Нема ні гріха в мені, о Господи, ані провини.

Без усякої вини моєї збігаються, готуються на мене.* Устань мені на зустріч і подивися!

Бо ти, Господи сил, Бог Ізраїля!* Встань на кару всіх народів,* не пощади ні одного з віроломних.

Увечері повертаються назад, немов пси виють,* і бігають навкруги містом.

Ось вони розпустили уста свої, мечі в губах їхніх:* «Хто там почує?».

Але ти, Господи, з них смієшся,* висміюєш усіх поган.

Сило моя! Тебе я пильнуватиму,* бо ти моя безпека, Боже.

Мій Бог, – моє милосердя!* Хай Бог прийде мені назустріч,* хай дасть мені натішитись над ворогами моїми.

Побий їх, Боже, щоб не ввели у гріх народ мій.* Присилуй блукати їх, у твоїй силі провали їх, щите мій.

Що слово з уст їхніх – то гріх губ їхніх;* нехай спіймаються гординею своєю, прокляттям і брехнею, що розповідають.

Погуби в обуренні, погуби, щоб більше не було їх,* щоб знали, що Бог Яковом править аж до краю землі.

Увечері повертаються назад, немов пси виють і бігають навкруги містом.* Бродять, шукаючи що їсти,* і коли наситяться, то виють.

А я співатиму про твою силу, і веселитимусь уранці твоїм милосердям;* бо ти став захистом для мене, прибіжищем у скрутну для мене днину.

О моя сило! Тобі псалом співатиму, бо ти, Боже, – мій захист.* Мій Бог – моє милосердя!

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже!

Господи, помилуй. (3 р.)

Слава (гл. 8): Бачивши Начальника життя, розбійник,* що висів на хресті, мовив:* Якби розп'ятий не був Богом у тілі,* сонце не сховало б свого проміння і не тряслася б, тремтячи, земля.* Але ти, Господи, що все терпиш,* пом'яни мене в царстві твоїм.

І нині: Ти, Милосердний, що задля нас народився з Діви,* витерпів розп'яття і смертю смерть подолав* і, як Бог, появив воскресіння,* не погорди тими, що їх ти створив рукою своєю.* Покажи, Милостивий, своє чоловіколюбство,* прийми Богородицю, що тебе породила і молиться за нас,* і спаси, Спасе наш, людей зневірених.

Тоді співаються оці стихири:

(гл. 7, самогласний): Страшно було бачити Творця неба і землі,* як він висів на хресті!* Сонце померкло, а день знову переминівся на ніч,* і земля викинула з гробів своїх тіла померлих.* З ними поклоняємось тобі – спаси нас!

Стих: Поділили ризи мої між собою* і за одягу мою кидали жереб.

(гл. 2) Коли беззаконники прибили до хреста Господа слави,* він кликав до них:* Чим я вас скривдив, або чим прогнівив?* Чи хтось передо мною вас визволив від смутку,* і що мені за це сьогодні віддаєте?* Зло за добро: за вогненний стовп – ви мене до хреста прибили;* за хмару – гріб мені викопали;* за манну – жовч мені принесли;* за воду – оцтом мене напоїли.* На ваше місце я прикличу народи* і вони прославлять мене з Отцем і Святим Духом.

Слава і нині (гл. 6): Сьогодні на хресті розп'ято того,* хто землю на водах повісив.* На Царя ангелів вінець з тернини

покладено;* в багрянлицю, для наруги, одягнено того,* хто небо хмарами вкриває;* удари приймає той, хто Адама в Йордані очистив;* цвяхами прибито Жениха Церкви;* списом пробито Сина Діви.* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Поклоняємось стражданням твоїм, Христе!* Появи і нам преславне твоє воскресіння.

Відчинивши святі двері, священник (у фелоні) та диякон, повернені до людей, виголошують:

Диякон: Будьмо уважні.

Священник: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл. 6): Каже безумний у своїм серці: Нема Бога!

Стих: **Нема нікого, хто добро чинив би,* нема ні одного!**

Диякон: Премудрість.

Чтець: **З книги пророка Єремії читання.**

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Господь об'явив мені, і я знаю: тоді ти проявив мені їхні нечестя. А я, немов кволе ягнятко, що на заріз ведуть його, – а я й не відав, що вони лихі думки замислили супроти мене: «Зрубаймо дерево у повній силі й вирв'єм його з землі живих, щоб ім'я його не згадувалося вже більше!»

Ти ж, Господи сил, що справедливо судиш, вивідуєш нутро і серце, дай мені побачити твою відплату їм, бо на тебе покладався я в ділах моїх. Тому так каже Господь до людей Анатоту, що чигають на твою душу й кажуть: «Не пророкуй во ім'я Господнє, а то помреш від наших рук». Тому так каже Господь сил: «Ось я їх покараю: хлопці погинуть від меча, сини їхні й дочки їхні помруть із голоду. І не буде в них останку, бо я наведу лихо на людей Анатоту у рік їхніх відвідин».

(Єрем. 11,18-23).

Диякон: Премудрість.

Чтець: **До Євреїв послання св. апостола Павла читання.**

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Отож, брати, маючи завдяки крові Ісуса свободний вступ до святині, який він нам відкрив дорогою новою і живою,

через завісу, що є його тілом, і маючи великого священика над Божим домом, приступаймо з щирим серцем, у повноті віри, очистивши серця від лукавої совісти й омивши тіло чистою водою. Держімо непохитне визнання надії, – бо той, хто обіцяв, вірний. І зважаймо один на одного, заохочуючи до любові й до діл добрих; не залишаймо своїх сходин, як то в декого є звичай, а, навпаки, втішаймо себе, і то тим більше, що бачите, як зближається день.

Бо коли ми, одержавши повне спізнання правди, грішимо добровільно, то вже немає за гріхи жертви, а якесь страшне очікування суду й вогонь помсти палаючий, який має пожерти супротивників. Коли хтось відкидав закон Мойсея, він немилосердно гинув смертю при двох, чи трьох свідках. Оскільки гіршої, подумайте самі, заслужить кари той, хто потоптав Божого Сина й уважав кров Завіту, якою освятився, за звичайну, і Духа благодаті зневажив? Знаємо того, хто мовив: «До мене належить відплата, я відплачу!» І ще: «Господь судитиме народ свій. Страшно впасти в руки Бога живого!» (*Євр. 10,19-31*).

Під час читання апостола диякон, кадить святу трапезу із чотирьох сторін, запрестольну ікону, ікони святилища, іконостас і людей; увійшовши до святилища, віддає кадильницю, та повернувшись до людей, виголошує:

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія:

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Івана святого Євангелія читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, (*великий поклін*)

Євангеліє: (читає сам священик)

Повели тоді Ісуса від Каяфи у Преторію. Був же ранок. Та не ввійшли вони у Преторію, щоб не осквернитись, а й могли їсти пасху. Вийшов тоді до них Пилат і промовив: «Яке оскарження принесли ви на цього чоловіка?» А ті йому кричать у відповідь: «Якби не був з нього злочинець, не передавали б ми його тобі!» Тож каже їм Пилат: «То беріть собі його ви і судіть за вашим законом.» Юдеї ж йому: «Не дозволено нам нікого вбивати!» –

Щоб здійснилося слово Ісуса, що сказав, вказуючи, якою смертю має вмерти. І ввійшов Пилат знов у преторію, закликав Ісуса і каже до нього: «Ти цар юдейський?» Ісус же у відповідь: «Кажеш те від себе, а чи інші про мене так тобі оповіли?» «Хіба ж я юдей? – озвався Пилат. – Народ твій і первосвященики передали тебе мені. Що ти таке зробив?» «Царство моє не від світу цього, – відрік Ісус. – Було б моє царство від цього світу, то сторожа моя була б воювала, щоби мене не видали юдеям. Але не звідсіля моє царство.» «То ти таки цар?» – мовив до нього Пилат. І відповів Ісус: «Ти кажеш, що я цар. Я на те уродився і прийшов у світ на те, щоб свідчити істину. Кожен, хто від істини, слухає голос мій.» «Що таке – істина?» – озвався Пилат до нього. І сказавши те, вийшов знов до юдеїв і каже до них: «Жадної провини не знаходжу я на ньому. Є у вас, однак, звичай, щоб на Пасху відпустив я вам одного. Тож хочете, щоб я вам юдейського царя відпустив?» «Ні, не його!» – знову, закричали ті, – але Варавву!» А був же Варавва розбійник.

Забрав тоді Пилат Ісуса та й звелів його бичувати. А вояки, сплівши вінок із тернини, вклали йому на голову ще й зодягли його у багряницю і, підступаючи до нього, казали: «Радуйся, царю юдейський!» І били його в обличчя. Знову вийшов Пилат надвір і до них промовляє: «Ото виводжу вам його, щоб ви знали, що я жадної провини на ньому не знаходжу.» І вийшов Ісус у вінку терновім та в багряниці. І сказав їм Пилат: «Ось чоловік!» Та скоро побачили його первосвященики та слуги, закричали: «Розіпни! Розіпни!» Каже Пилат їм: «Беріть його ви і розіпніть, я бо жадної провини не знаходжу на ньому.» А юдеї йому: «У нас є закон, і за законом мусить він умерти, бо він із себе Сина Божого зробив.» Як почув те слово Пилат, стривожився ще дужче. Повернувся він ще раз у Преторію та й каже Ісусові: «Звідкіля ти?» Не дав же йому Ісус одвіту. «Зо мною не розмовляєш, – каже йому Пилат, – чи не знаєш, що в мене влада відпустити тебе і влада розіп'ясти тебе?» І відрік Ісус: «Не мав би ти надо мною ніякої влади, якби тобі не було дано згори. Через те на отому, хто мене тобі видав, більший гріх.» Від тієї хвилини шукав Пилат можливости, як би його відпустити. Але юдеї кричали: «Відпустиш його, то не будеш кесаревим другом! Усяк, хто з себе робить царя, кесареві

спротивляється!» Тож зачувши ті слова, вивів Пилат Ісуса і сів на суддівське сидіння, на місці, яке має назву Літостротон, а по-єврейському – Гаввата. А був то день, коли споготовлювали Пасху, близько шостої години. І каже до юдеїв: «Ось цар ваш.» Ті ж закричали: «Геть! Геть! Розіпни його!» А Пилат їм: «Маю я вашого царя розіп'ясти?» І відповіли первосвященики: «Нема в нас царя, тільки кесар!» І тоді видав він його їм на розп'яття. І забрали вони Ісуса; і, несучи для себе хрест, вийшов він на місце, зване Череп, а по-єврейськи Голгота, де його і розіп'яли, а з ним двох інших: по одному з кожного боку, Ісуса ж – посередині. Пилат же звелів написати напис і на хресті його примістити. Написано було: «Ісус Назарянин Цар Юдейський.» Багато з юдеїв читали той напис, місце бо, де розп'ято Ісуса, було близько міста. Написано ж напис було по-єврейському, по-грецькому і по-римському. Тож первосвященики юдейські мовили до Пилата: «Не пиши: Цар Юдейський, – але, що він сказав: Я – Цар Юдейський!» Та Пилат відрік: «Що написав я, те написав.» Тоді вояки, розіп'явши Ісуса, узяли його одіж та й зробили чотири частини, по одній частині кожному воякові, і хітон. Та був хітон не пошитий, лише весь від верху тканий. Тому домовилися між собою: «Не дерімо його, а киньмо на нього жереб, на кого впаде.» А тим же мало здійснитись Писання: «Мою одіж розділили між собою, на шату ж мою кинули жереб.» Отож і вчинили так вояки. А при хресті Ісусовім стояли його мати, сестра його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, – а його ж любив він, – мовить до матері: «Жінко, ось син твій.» А тоді й до учня мовить: «Ось матір твоя.» І від тієї хвили учень узяв її до себе. А по тому Ісус, знаючи, що все вже завершилося, щоб здійснилось Писання, промовив: «Спраглий я!» Стояла ж посудина, сповнена оцтом. От і подали йому до уст настромлену на тростину губку, просякту оцтом. І, скоштувавши оцту, вимовив Ісус: «Звершилось»; і схиливши голову, віддав духа. Через те, що це була п'ятниця, отже, щоб не залишилися в суботу тіла на хресті, – бо був Великдень тієї суботи, – то юдеї попросили Пилата, щоби переламали їм голінки й познімали з хреста. Отож вояки прийшли і переламали першому голінки і другому, який був з ним

розіп'ятий. Та коли підступили до Ісуса й побачили, що він уже мертвий, то голінок не перебивали йому, лиш один з вояків проколов йому списом бік. І потекла негайно ж кров – і вода. І той, який бачив, свідчить те, і правдиве свідчення його; і він знає, що говорить правду – щоб ви теж увірували. Бо сталося те, щоб Писання здійснилось: «Кістка його не буде поламана.» А й інше Писання каже: «Споглядатимуть на того, кого прокололи.» (Ів. 18,28-19,1-37)

Люди: Слава довготерпінню твоєму, Господи, (великий поклін)

Опісля священник цілує закриту святу Книгу, і відносить її до святилища та ставить на святу трапезу, закриває святі двері, знімає фелон, а чтець читає:

Не залиши нас до кінця ради імени твого святого,* не зруйнуй заповіту твого* й не віддаляй милости твоєї від нас задля улюбленого тобою Авраама,* і задля Ісаака, раба твого,* та Ізраїля святого твого.

Святий Боже: Пресвята Тройце: Отче наш: (і оцей кондак):

(гл. 8): Прийдіть усі, прослаavimo за нас Розп'ятого,* бо коли Марія побачила його на хресті, мовила:* Хоч і терпиш розпінання,* однак ти Син і Бог мій.

Господи, помилуй. (40 р.)

Священик: Ти, що повсякчас і кожної години на небі й на землі приймаєш поклін і славу, Боже добрий, довготерпеливий і многомилостивий, що праведних любиш, і грішних милуєш, і всіх кличеш до спасіння, заради обіцянки майбутніх благ! Прийми, Господи, в цю хвилину й наші молитви і спрямуй життя наше до твоїх заповідей. Душі наші освяти, тіла очисти, думки наші направ, розум очисти й протверези, і визволь нас від усякої скорботи, лиха й слабування. Захисти нас святими ангелами твоїми, щоб ми, їх охороною збережені й напоумлені, осягнули єдність віри та зрозуміння неприступної твоєї слави, бо ти благословенний на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (3 р.)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від херувимів* і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* сущу Богородицю, тебе величаємо.

Священик: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Люди: Амінь.

Молитва на Час ІХ

Священик: Владико Господи, Ісусе Христе, Боже наш! Ти довго терпиш наші провини і привів нас аж до цієї години, в яку ти на животворнім дереві висячи, благорозумному розбійникові до раю відчинив вхід і смертю смерть знищив. Очисти нас, грішних, і недостойних слуг твоїх, бо нагрішили ми й беззаконня натворили, що вже недостойні звести очей наших і поглянути на височінь небесну, бо знехтували дорогу правди твоєї і ходили, куди вело нас серце наше! Тож молимо твоє безмірне милосердя: Пожалій нас, Боже, з безмежної милости своєї і спаси нас задля імени твого святого, бо змарнували ми в суеті дні наші. Визволи нас із руки супротивника і прости нам гріхи наші. Умертви тілесні пристрасті наші, щоб, відкинувши стару людину, ми в нову зодягнулися, і жили для тебе, Владики нашого і Доброчинця, і так, ідучи за твоїми веліннями, досягли вічного спокою, де для всіх праведних радісна оселя. Бо ти правдиво істинна веселість і радість для тих, які люблять тебе, Христе Боже наш, і тобі славу возсилаємо з безначальним твоїм Отцем, і пресвятим, і благим, і животворящим твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі!

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому, Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (3 р.)
Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, що за спасіння світу витерпів знуцання й катування, хрест і смерть, молитвами пречистої своєї Матері, святих славних і всехвальних апостолів,

преподобних і богоносних отців наших, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

ВЕЧІРНЯ З ВИСТАВЛЕННЯМ ПЛАЩАНИЦІ

Священик в епітрахилі, творить малий поклін перед святою трапезою, відсуває катапетасму, виходить південними дверима перед святі двері і виголошує:

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава тобі Боже наш, слава тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. *(12 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Псалом 103

Благослови, душе моя, Господа!* Господи, Боже мій, ти вельми великий!

Ти одягнувся величчю і красою,* ти світлом, наче ризою, покритися.

Ти розіп'яв, неначе намет, небо,* ти збудував твої горниці в водах.

Із хмар собі робиш колісницю,* ходиш на крилах вітру.

Вітри своїми посланцями учиняєш,* полум'я вогненне слугами своїми.

Ти заснував землю на її підвалинах,* не захитається по віки вічні.

Безоднею, немов одежею, покритив її,* понад горами стали води.

Перед погрозою твоєю вони тікали,* перед голосом грому твого тремтіли.

Підвелися гори, зійшли долини до місця,* що ти їм призначив.

Поставив їм границю, якої не перейдуть,* щоб знову покрити землю.

Джерела посилаєш у ріки,* які течуть проміж горами.

Усю звірину, що в полі, вони напувають,* дикі осли там гасять свою спрагу.

Над ними кублиться небесне птаство,* з-поміж гілляк дає свій голос.

Ти напуваєш гори з твоїх горниць,* земля насичується плодом діл твоїх.

Вирощуєш траву для скоту, зела – на вжиток людям,* щоб хліб із землі добували:

Вино, що серце людське звеселяє, олію, щоб від неї ясніло обличчя,* і хліб, що скріплює серце людське.

Насичуються дерева Господні,* кедри ливанські, що посадив їх.

На них гніздяться птиці;* бусли – на кипарисах їхнє житло.
Високі гори для оленів,* скелі – для зайців притулок.
Ти створив місяць, щоб значити пори;* сонце знає свій захід.
Наводиш темряву, і ніч надходить,* що в ній ворущаться усі
звірі дібровні.

Левенята рикають за здобиччю своєю,* поживи від Бога для
себе просять.

Ховаються, як тільки зійде сонце,* лягають у своїх норах.
Виходить чоловік до свого діла,* і до своєї праці аж до вечора.
Яка їх, твоїх діл, Господи, сила!* У мудрості все ти створив, –
повна земля твоїх створінь.

Ось море велике, прешироке,* у ньому плазунів без ліку, звірів
малих і великих.

Там кораблі проходять,* є і левітан, якого ти створив, щоб
ним бавитися.

Усі вони від тебе дожидають,* щоб дав їм у свій час поживу.
Коли даєш їм, вони її збирають,* як розтулюєш твою руку, вони
насичуються благом.

Вони бентежаться, коли ховаєш вид свій;* як забираєш дух у
них, вони гинуть і повертаються у свій порох.

Зішлеш свій дух, – вони оживають,* і ти відновлюєш лице
землі.

Нехай слава Господня буде повіки,* нехай Господь радіє
творами своїми.

Спогляне він на землю, і вона стрясається,* торкнеться гір,
вони димують.

Я буду Господеві співати поки життя мого,* псалми співатиму,
поки буду жити.

Нехай буде приємна йому моя пісня;* у Господі я веселитимусь.
Нехай грішники з землі щезнуть, і беззаконних більше нехай
не буде.* Благослови, душе моя, Господа.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на
віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (Зр.)

*Коли співці почнуть співати Псалом 103, священник перед
зачиненими святими дверима читає вечірні молитви.*

Вечірні молитви

1. Господи щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий! Вислухай молитви наші і зверни увагу на голос моління нашого і яви нам знак милости твоєї, наведи нас на дорогу твою, щоб ходили ми в твоїй правді. Звесели серця наші, щоб ми боялись імення твого святого, бо ти великий і твориш чуда; ти Бог єдиний і немає подібного тобі між богами, Господи. Ти сильний у милості і добрий у силі, аби допомагати й утішати, і спасати всіх, хто на ім'я твоє святе уповає. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

2. Господи, в обуренні твоїм не картай нас, ані в гніві твоїм нас не карай, але поведься з нами за милістю твоєю, Лікарю і Зцілителю душ наших. Приведи нас до бажаної пристані твоєї, просвіти очі сердець наших на пізнання твоєї правди і дай нам останок теперішнього дня мирний і безгрішний, і весь час життя нашого, заради молитов святої Богородиці і всіх святих. Бо твоя влада і твоє царство, і сила, і слава: Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

3. Господи, Боже наш! Згадай нас грішних і недостойних слуг твоїх, коли призиваємо святе ім'я твоє, і не осороми нас, коли очікуємо милости твоєї, але вислухай, Господи, усі наші спасенні прохання, і вчини нас достойними любити і боятися тебе від усього серця нашого і творити в усьому волю твою. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

4. Невмовкаючими піснями і неустанними величаннями святих сил оспівуваний, наповни уста наші хвалінням твоїм, щоб віддавати шану імені твоему святому; і дай нам частку і спадкоємство з усіма, що почитають тебе в правді і зберігають заповіді твої, молитвами святої Богородиці і всіх святих твоїх. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

5. Благословенний ти, Господи Боже, Вседержителю, що знаєш думки людські, що відаєш те, чого ми потребуємо, і багато більше,

ніж ми просимо, або розуміємо. Самий ти, чоловіколюбний Царю, у всьому добрий, задовольни нас багатством твоїх ласк, щоб ми непостидною совістю призивали святе ім'я твоє; і не введи нас у спокусу, але визволь нас від злого, і провидінням твоїм дай нам усе корисне. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

6. Господи, Господи, що пречистою твоєю долонею все утримуєш, що довго терпиш нам усім, і жалієшся задля нашої злоби! Згадай твої милості і ласки, відвідай нас у твоїй доброті і дай нам пройти й останок нинішнього дня вільним від різних затій лукавого, і збережи наше життя без напастувань, благодаттю Святого Твого Духа, Ї милістю, щедротами і чоловіколюб'ям єдинородного Сина твого, з яким і ти є благословенний, з пресвятим, добрим і животворним твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

7. Боже великий і дивний, що несказанною добрістю і багатим промислом усім управляєш, і дав нам земні добра й запевнив нам обіцяне царство уділеними ласками впродовж цього дня, остерігши нас від усякого лиха! Дай нам і решту непорочно докінчити перед святою твоєю славою і величати тебе одного і доброго, і чоловіколюбного Бога нашого. Бо ти Бог наш і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

8. Боже великий і вишній, в тебе одного є безсмертність і в світлі живеш недоступним. Ти все створіння мудро створив, відокремив світло від темряви і сонце поклав, щоб правити днем, а місяць і зорі, щоб володіли ніччю, нас же грішних вчинив достойними і в теперішню годину стати перед твоїм обличчям, щоб тебе визнавати і принести тобі вечірне славослов'я. Направ, Чоловіколюбче, молитву нашу, немов кадило, перед тобою і прийми її, як благовонний запах. Дай нам мирний цей вечір і близьку вже ніч; зодягни нас у броню світла; визволь нас від нічного страху і всякої речі, що в темряві з'являється, і дай сон, що його ти дарував на відпочинок нашій немічності, вільний від усякого маріння диявольського. Владико, давче добра, хай і на

нашій постелі, бувши тобі малими, згадуємо вночі твоє ім'я і, просвічувані навчанням твоїх заповідей, встанемо в душевній радості до звеличування твоєї доброти, приносячи твоєму милосердю молитви і моління, за наші і всіх твоїх людей провини. Відвідай їх задля молитов святої Богородиці. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі віддаємо славу: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Коли співці прийдуть на Слава, диякон, зробивши малий поклін перед святу трапезою, виходить північними дверима на солею, зробивши поклін до священника, стає перед святі двері і виголошує Мирну ектенію, а священник південними дверима повертається до святої трапези.

Мирна ектенія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архiereя нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архiepіскопа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого Кир (ім'я), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гніву, й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: **Тобі, Господи.**

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: **Аміль.**

Після екменії, диякон повертається до святилища і творить каждення згідно з уставом. Співці співають «Господи візав» на глас 1.

Псалом 140

Господи, візав я до тебе, вислухай мене.* Вислухай мене, Господи.* Господи, візав я до тебе, вислухай мене.* Почуй голос моління мого,* коли я взиваю до тебе.* Вислухай мене, Господи.

Нехай направиться молитва моя,* як кадило, перед тобою,* підношення рук моїх,* жертва вечірня. Вислухай мене, Господи.

Постав, Господи, моїм устам сторожу;* до дверей губ моїх – варту!

Не дай схилитися серцеві моєму * до чогось злого.

Ані чинити лихі вчинки з людьми, що творять беззаконня,* – ні ласощів їхніх я не хочу їсти.

Нехай праведник по-доброму б'є мене й виправляє,* а олія грішного нехай не намастить голови моєї.

Я все-таки молитимусь,* незважаючи на їхні злі вчинки.

Якщо суддів їхніх скинуть в ущелини скелі,* то почують, що слова мої любі.

Немовби хтось розбив і розрив землю,* розкидано їхні кості перед адом.

Бо до тебе, Господи, мій Боже, мої очі;* до тебе прибігаю, не губи душі моєї.

Збережи мене від петлі, що її наставили на мене,* і від сильця тих, що творять беззаконня.

Нехай грішники впадуть у власні сіті всі разом,* а я пройду безпечно.

Псалом 141

Я голосом моїм до Господа взиваю,* я голосом моїм до Господа молюся.

Скаргу мою перед ним виливаю,* мою скруту йому я виявляю.

Коли тривожиться в мені дух мій, ти знаєш мою стежку.* На дорозі, де я ступаю, тайно розставили сильце на мене.

Поглянь праворуч і подивися:* нема нікого, хто дбав би за мене.

Нема куди мені втікати,* нема нікого, хто піклувався б мною. До тебе, Господи, взиваю й кажу:* Ти моє прибіжище, в землі живих ти – моя доля!

Зверни увагу на моє благання,* бо я вельми нещасний.

Спаси мене від гонителів моїх,* бо вони сильніші від мене.*

Виведи з в'язниці мою душу,* щоб дякувати імені твоему.

Мене обступлять праведники,* бо ти добро мені вчиниш.

Псалом 129

З глибин взиваю до тебе, Господи,* Господи, почуй мій голос. Нехай будуть твої вуха уважні,* до голосу благання мого.

Тут переплітаються стихи псалма зі стихами служби:

Стихири на «Господи, візав»

Стих: Коли ти, Господи, зважатимеш на беззаконня,* то хто встоїться, Господи. Та в тебе є прощення

(гл. 1): Усе створіння змінилося від страху,* коли побачило, що ти, Христе, висиш на хресті.* Сонце потьмарилось і основи землі сколихнулися.* Усе співстраждало з творцем світу.* Господи, що з волі своєї* терпів за нас страждання, – слава тобі!

Стих: Задля імени твого надіюсь на тебе, Господи,* надіється душа моя на слово твое; надіється душа моя на Господа.

(гл. 2): Беззаконні і нечестиві люди!* Чому ж ви укладаєте задуми безумні?* Навіщо Життя всіх на смерть ви засудили?* Ой, диво велике! Творець світу віддається в руки беззаконників* і Чоловіколюбець – підноситься на хрест,* щоб визволити з аду в'язнів, які звивають.* довготерпеливий Господи, – слава тобі!

Стих: Від ранньої сторожі до ночі, від ранньої сторожі нехай уповає Ізраїль на Господа.

Як побачила тебе, Слове,* сьогодні на хресті пренепорочна Діва,* по-материнському від жалю зайшлася* і серцем дуже побивалася* та, гірко зітхаючи, з глибини душі у сльозах голосила.* Ой, горе мені, Божественне Дитя моє!* Горе мені, Світло світу!* Навіщо заховався ти від очей моїх, Агнче Божий.* Навіть ангельські хори вжахнулись, звиваючи.* Незбагнений Господи, – слава тобі!

Стих: Бо в Господа милість і відкуплений велике в нього;* він визволить Ізраїля від усього беззаконня його.

Як Діва, що непорочно тебе породила,* побачила тебе, Христе, повішеного на дереві* – Творця світу і Бога,* то гірко заплакала.* Сину мій, де поділася краса обличчя твого?* Не можу дивитись, бо не поправді розпинають тебе.* Але незабаром встань, щоб і я побачила твое з мертвих* на третій день воскресіння.

Стих: Хваліть Господа, всі народи,* хваліть його, всі люди.

(гл. 6): Сьогодні Владика створінь стоїть перед Пилатом* і його, Творця, засуджують на хрест.* Він, як Агнець, добровільно приходить,* щоб його прибили цвяхами і бік йому пробили.* Губкою наповнюють того, хто манну як дощ зсилав.* По лиці дозволяє себе бити Спаситель світу,* і Творця всіх висміюють його ж раби.* За розпинателів він умоляє свого Отця, кажучи.* Отче, відпусти їм цей гріх, бо не знають, беззаконні, яке зло чинять.* О, яка велика любов Господа до людей!

Стих: Велике бо до нас його милосердя,* і вірність Господа повіки.

Як могло беззаконне зборище засудити на смерть* Царя всього створіння і не соромилося,* коли він нагадав їм усі добродійства, питаючи.* Народе мій, що я тобі заподіяв?* Невже ж не сповнив я Юдею чудами?* Хіба не воскресив я мерців одним своїм словом?* Чи не лікував усяку недугу й неміч?* Що ж ви мені

за це віддаєте? Чому забули мене?* За оздоровлення завдаєте мені рани,* за життя, немов злочинця, – вбиваєте та вішаєте на хресті свого Добродія,* наче беззаконника – Законодавця,* і як підсудного – Царя всього.* О, Господи довготерпеливий, – слава тобі!

Слава і нині: Страшна і преславна таємниця сьогодні діється на очах наших!* Схоплено Неосяжного.* Того, хто визволяє Адама від прокляття, зв'язано.* Того, хто знає всі таємниці душі – несправедливо допитують.* Того, хто безодню зачинив – у в'язницю вкидають.* Перед Пилатом стоїть той,* перед ким з острахом стоять небесні сили.* Створителя вдаряє рука, яку він створив;* на хрест засуджено Суддю живих і мертвих;* у гріб кладуть того, хто ад зруйнував.* Незлобивий Господи, що все витерпів з милосердя свого* і всіх спасаєш від засудження, – слава тобі!

На Слава відчиняються святі двері, диякон з Євангелією, позаду священник з опущеними долі руками, випереджувані свічконосцями, обходять святу трапезу і стають перед святими дверима. Диякон, схиливши голову, вказує орарем на схід, і мовить: Господеві помолімся, а священник молиться молитву входу:

Добрий Чоловіколюбче Царю, що все благословляєш! Молимося тобі наполегливо, серцем сокрушеним і духом смиренним: Благослови наші входи і виходи, Христе, істинний Боже наш. Бо прихід твій і вознесення, і пожиття з людьми завжди благословенне: нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Диякон вказує орарем на схід і мовить: Благослови, владико, святий вхід. Священник правицею благословляє мовлячи: Благословен вхід святих твоїх, нині і повсякчас, і на віки вічні. Диякон стає у святих дверях, підносить євангелію (однак не творить нею знак хреста) та виголошує:

Премудрість, прості.

Світло тихе

Світло тихе святої слави безсмертного Отця небесного, святого, блаженного, Ісусе Христе, прийшовши на захід сонця, побачивши світло вечірне, оспівуємо Отця, і Сина, і Святого Духа – Бога. Достойно є повсякчас у всі часи прославляти тебе голосами побожними, Сину Божий, що життя даєш всьому світу, тому увесь світ славить тебе.

Диякон входить у святилище, ставить Євангелію на святу трапезу та, прийнявши благословення кадила від священника, творить звичайне кадження. Опісля диякон та священник у святих дверях повернені до людей, виголошують:

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість. Будьмо уважні.

Прокімен (гл. 4): Поділили ризи мої між собою* і за одєжу мою кидали жереб.

Стих: Боже, Боже мій, зглянься наді мною! Чому ти мене покинув?

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Виходу читання

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Господь розмовляв з Мойсеєм віч-на-віч, так, як говорить людина з людиною. А потім Мойсей повертався до табору. Слуга ж його, Ісус Навин, ще хлопчина, не полишав намету. Мойсей сказав Господеві: «Глянь, ти кажеш мені: Виведи народ цей, та ти не сповістив мене, кого пошлеш зо мною. А ще й сказав був мені: Знаю тебе на ім'я, і ласку ти знайшов в очах моїх. Тож коли я справді знайшов ласку в твоїх очах, дай мені взнати твої путі, щоб я пізнав тебе та й знайшов ласку в твоїх очах, та зглянься й на те, що це твої люди». Господь сказав: «Я сам піду з тобою і дам тобі спокій». І Мойсей відповів йому: «Коли не йтимеш ти сам особисто, то й не виводь нас звідси. Та й почім же буде пізнати, що я знайшов ласку в твоїх очах, я і народ твій, як не потім, що ти йтимеш з нами? Тим відрізнимось ми, я і твій народ, від усіх народів, що на лиці землі». Господь сказав

Мойсеєві: «І те, що ти зараз бажаєш, зроблю; бо ти знайшов ласку в очах у мене, і я знаю тебе на ім'я». І говорив Мойсей: «Покажи мені, благаю, твою славу!» І Господь відповів: «Я появлю перед тобою всю мою доброту і виголошу перед тобою ім'я Господа; і милуватиму, кого милуватиму, і милосердуватимусь, над ким буду милосердуватись». І додав: «Лиця ж мого не можна тобі бачити, бо людина не може бачити мене і жити». Далі Господь сказав: «Ось місце коло мене, стань на цій скелі; і як проходитиме моя слава, я поставлю тебе в щіліні скелі й моєю долонею покрию тебе, поки не перейду. (Вих. 33,11-22)

По закінченні читання, хор відразу співає наступний прокімен:

Прокімен (гл. 4): Розсуди, Господи, тих, що мене зневажають;* подолай тих, що боєм ідуть на мене.

Стих: Візьми зброю і щит, і встань мені на поміч!

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Йова читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Тоді благословив Господь нове становище Йова більш, ніж старе, і було в нього чотирнадцять тисяч овець, шість тисяч верблюдів, тисячу пар волів і тисячу ослиць. І народилось у нього семеро синів і три дочки. Одну назвав він Голубка, другу Пахуча квітка, а третю Рожок на помаду. Не було у всій країні таких вродливих жінок, як Йовові дочки. І дав їм батько спадщину між їхніми братами. Жив Йов після цього ще сто сорок років і бачив своїх дітей і дітей своїх дітей аж до четвертого покоління. І вмер Йов старим, нажившись на світі. (Йов. 42,12-16)

По закінченні читання, хор відразу співає наступний прокімен:

Прокімен (гл. 6): Поклали мене* в глибоку яму,* у темряву* та в тінь смерти.

Стих: Господи, Боже мого спасіння, я вдень кличу і вночі перед тобою скаржусь.

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Так говорить Господь: ось пошастить Служі моему; він вознесеться, піде в гору, стане вельми великим. І як жахалися численні, глядівши на нього – вигляд його не мав нічого людського в собі, – так здивує він багато народів, царі затулять рота свого; бо таке побачать, що їм не оповідалось, довідаються про таке, чого не чули.

Хто б повірив тому, що ми чули? Кому рамено Господне об'явилося? Він, мов той пагін, виріс перед нами, мов корінь із землі сухої. Не було в ньому ні виду, ні краси, – ми бачили його, – ні вигляду принадного не було в ньому. Зневажений, останній між людьми, чоловік болів, що зазнав недуги: немов людина, що перед нею обличчя закривають, зневажений, і ми його нізачо мали. Та він наші недуги взяв на себе, він ніс на собі наші болі. Ми ж, ми гадали, що його покарано, що Бог його побив, принизив. Він же був поранений за гріхи наші, роздавлений за беззаконня наші. Кара, що нас спасає, була на ньому, і його ранами ми вилікувані, усі, як вівці, ми блукали; кожен, ходив своєю дорогою; провини нас усіх Господь поклав на нього. Його мордовано, та він упокорявся і не розтуляв своїх уст; немов ягня, що на заріз ведуть його, немов німа вівця перед обстригачами, не відкривав він уст. Насильно, скорим судом його вхопили. Хто з його сучасників думав, що його вирвано з землі живих, і що за гріхи народу свого його побито аж до смерті? Гріб йому призначили разом з безбожниками і між злочинцями його могила, хоч він і не вчинив насильства, і не було обману на устах у нього. Та Господь схотів придавити його стражданням. Якщо він принесе своє життя в покуту, то побачить потомство, житиме довго, і рука його вчинить успішно волю Господню. Після трудів душі своєї він побачить світло і насититься своїм знанням. Слуга мій виправдає багатьох, їхні беззаконня понесе на собі. Тому я дам йому, як пай, премногих; він з сильними буде ділити здобич, бо видав на смерть свою душу і був зачислений до лиходіїв, коли взяв на себе гріхи багатьох і за грішників заступався. *(Іс. 52,13-15; 53,1-12)*

Після читання, диякон відразу виголошує:

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Корінтян першого послання святого апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Слово про хрест – глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божа. Писано бо: «Знищу мудрість мудрих і розум розумних знівечу! Де мудрий? Де учений? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог не зробив дурною мудрість цього світу? А що світ своєю мудрістю не спізнав Бога в Божій мудрості, то Богові вгодно було спасти віруючих глупотою проповіді. Коли юдеї вимагають знаків, а греки мудрости шукають – ми проповідуємо Христа розп'ятого: – ганьбу для юдеїв і глупоту для поган, а для тих, що покликані, – чи юдеїв, чи греків – Христа, Божу мудрість і Божу могутність. Бо, нібито, немудре Боже – мудріше від людської мудрості, і немічне Боже міцніше від людської сили. Погляньте, брати, на знання ваше: не багато мудрих тілом, не багато сильних, не багато благородних; але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити сильних, – і незначне світу та погорджене Бог вибрав, і те, чого не було, щоб знівечити те, що було, щоб жодне тіло не величалося перед Богом. Тож через нього ви у Христі Ісусі, який став нам мудрістю від Бога й оправданням й освяченням, і викупленням, щоб було, як написано: «Хто хвалиться, нехай у Господі хвалиться». Та я, коли прийшов до вас, брати, – не прийшов звіщати вам свідоцтво Боже високомовними словами чи мудрістю. Ні! Я вирішив не знати нічого іншого між вами, як тільки Ісуса Христа і то розп'ятого. (Ікор. 1,18-31; 2,1-2)

Алилуя (Пс.68, гл. 1)

Стих: Спаси мене, Боже, бо води дійшли до душі моєї.

Стих: Нехай в очах їм потемніє, щоб не бачили.

Диякон, обкадивши престіл і людей, виголошує:

Священик: Премудрість, прості вислухаймо святого Євангелія.
Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Від Матея святого Євангелія читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, (великий поклін)

Священик: Будьмо уважні.

Диякон читає Євангеліє:

Як же настав ранок, усі первосвященики і старші народу скликали раду на Ісуса, щоб його вбити. І зв'язавши його, повели та й передали правителеві Пилатові. Тоді Юда, який його зрадив, побачивши, що його засудили, розкався і повернув тридцять срібняків назад первосвященикам і старшим. «Згрішив я», – сказав, – «видавши кров невинну». Ті ж відповіли: «Що нам до того? Ти побачиш!» Тоді він кинув гроші у святиню, пішов геть та й повісився. Первосвященики ж взяли ті гроші й кажуть: «Їх не годиться класти до скарбоні, бо це ціна крові.» Порадившись, вони купили за них гончарське поле, щоб ховати там чужинців. Тому це поле й досі зветься Полям Крови. Тоді здійснилося слово пророка Єремії, що каже: «І взяли вони тридцять срібняків, ціну того, що був оцінений синами Ізраїля, і дали їх за гончарське поле, як Господь мені звелів був.»

Поставлено Ісуса перед правителем, а правитель спитав його: «Ти цар юдейський?» Ісус відповів: «Ти кажеш». Та коли первосвященики й старші його обвинувачували, він не відповідав нічого. Тоді Пилат каже до нього: «Хіба не чуєш усього, скільки то свідкують на тебе?» А він не відповів йому ані на одне слово, так що правитель вельми дивувався.

На свято звик був правитель відпускати народові одного в'язня, якого вони хотіли. Був же тоді визначний в'язень, що звався Варавва. А коли вони зібралися, Пилат каже до них: «Кого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву чи Ісуса, що зветься Христос?» Знав бо він добре, що вони з зависти видали його. І коли він сидів на судилищі, його жінка прислала йому сказати: «Нічого не роби праведникові тому, бо я цієї ночі вві сні багато витерпіла заради нього.»

Та первосвященики й старші намовили народ, ї просити за Варавву, а Ісуса ї видати на смерть. Заговорив правитель і сказав їм: «Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам?» Ті відповіли:

«Варавву». Каже до них Пилат: «А що маю робити з Ісусом, що зветься Христос?» Усі відповіли: «Нехай буде розп'ятий!» Спитав він: «Що злого вчинив він?» Вони ж ще більше заходилися кричати: «Нехай буде розп'ятий!» Пилат, бачивши, що нічого не вдіє, а заколот дедалі більшає, взяв води й умив перед народом руки та й каже: «Я невинний крові праведника цього; ви побачите». Увесь же народ відповів, кажучи: «Кров його на нас і на наших дітях!» Тоді він відпустив їм Варавву, а Ісуса, бичувавши, видав на розп'яття.

Тоді вояки правителя, взявши Ісуса у Преторію, зібрали на нього всю чоту і, роздягнувши його, накинули на нього червоний плащ і, сплівши вінець з тернини, поклали йому на голову, а тростину дали в праву руку. Потім, припавши перед ним на коліна, глузували з нього, кажучи: «Радуйся, царю юдейський!» І плювали на нього, брали тростину й били його по голові. А коли насміялися з нього, скинули з нього плащ, надягнули на нього його одіж і повели на розп'яття.

Виходячи ж, вони зустріли одного чоловіка з Киринії, на ім'я Симон, і примусили його нести хрест його. Прибувши на місце, що зветься Голгота, тобто сказати «Череп-місце», дали йому випити вина, змішаного з жовчю, але він, покуштувавши, не хотів пити. Ті ж, що розп'яли його, поділили його одежу, кинувши жереб. А потім сіли, щоб його стерегти там. Над головою в нього прибито напис за що його засуджено: «Це Ісус І Цар Юдейський.» Тоді розп'яли з ним двох розбійників: одного праворуч, а другого ліворуч.

Один із повішених злочинців зневажав його, кажучи: «Хіба ти не Христос? Спаси себе і нас!» А другий, озвавшись, скартав його й мовив: «Чи не боїшся Бога, ти, що покутуєш ту саму кару? Бо ж ми приймаємо кару, гідну наших учинків, цей же не зробив нічого злого.» І додав: «Ісусе! Згадай про мене, як прийдеш у своє Царство». Сказав (Ісус) до нього: «Істинно кажу тобі: Сьогодні будеш зо мною в раї.»

Ті ж, що проходили повз нього, лихословили його й похитували своїми головами, кажучи: «Ти, що руйнуєш храм і за три дні відбудовуєш знову, спаси себе самого; якщо ти Син Божий, зійди но з хреста!» Так само й первосвященики насміхалися з книжниками та старшими, говоривши: «Інших спасав, – себе спасти не може! Він цар Ізраїля: нехай тепер зійде з хреста, і ми увіруємо в нього. Він покладався на Бога, нехай же Бог визволить його нині, якщо він його любить. Сам бо казав: Я – Син Божий». Так теж і розбійники, що були з ним розіп'яті, ображали його. Від шостої години темрява настала по всім краю аж до дев'ятої години. А близько дев'ятої години Ісус скрикнув міцним голосом, вимовляючи: «Елі Елі, лема савахтані», – тобто: «Боже мій, Боже мій, чому ти мене покинув?» Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали: «Він Іллю кличе». І негайно один із них підбіг, узяв губку й, намочивши її оцтом, настромив на тростину й дав йому пити. Інші ж казали: «Лиши, побачимо, чи прийде Ілля його рятувати.» А Ісус, скрикнувши сильним голосом, віддав духа. І роздерлася завіса храму надвоє, від верху аж до низу, і земля затряслася, скелі порозпадались; гроби відкрилися, багато тіл святих померлих устали, і вийшовши з гробів по його воскресінні, ввійшли у святе місто й багатьом з'явилися. А сотник і ті, що стерегли з ним Ісуса, бачивши землетрус і те, що сталося, вельми налякалися і мовили: «Це справді був Син Божий!»

Через те, що це була п'ятниця, отже, щоб не залишилися в суботу тіла на хресті, – бо був Великдень тієї суботи, – то юдеї попросили Пилата, щоби переламали їм голінки й познімали з хреста. Отож вояки прийшли і переламали першому голінки і другому, який був з ним розіп'ятий. Та коли підступили до Ісуса й побачили, що він уже мертвий, то голінок не перебивали йому, лиш один з вояків проколов йому списом бік. І потекла негайно ж кров – і вода. І той, який бачив, свідчить те, і правдиве свідчення його; і він знає, що говорить правду – щоб ви теж увірували. Бо сталося те, щоб Писання здійснилось: «Кістка його не буде поламана.» А й інше Писання каже: «Споглядатимуть на того, кого

прокололи.» Після того Йосиф Ариматейський, що був учнем Ісусовим, – але потайки, страхався бо юдеїв, – удався до Пилата з проханням, щоби забрати тіло Ісуса. І дозволив Пилат. Прийшов він, отже, і забрав Ісусове тіло. А надійшов і Нікодим, який раніше приходив уночі до нього, та й приніс мішанину з смирни та алое, мірок зо сто. І взяли вони тіло Ісуса та обв'язали його запашним полотном, як то ховають за юдейським звичаєм. А був на тому місці, де розіп'яли його, сад, а в саду тому – нова гробниця, в якій нікого ще не клали. Ось там, з огляду на юдейське споготування і що гробниця була поблизу, – покладено Ісуса.

Було ж там багато жінок, які дивилися здалека; вони слідом ішли за Ісусом з Галилеї, і йому прислужували: між ними Марія Магдалина, Марія, мати Якова та Йосифа, і мати синів Заведея. Як же настав вечір, прийшов заможний чоловік з Ариматеї, на ім'я Йосиф, що й сам став учнем Ісуса; Він прийшов до Пилата і просив тіла Ісуса. Тоді Пилат звелів видати тіло. Йосиф узяв тіло, загорнув його в чисте полотно й поклав у своїй новій гробниці, що її висік у скелі. І, прикотивши до входу гробниці великий камінь, відійшов. А була там Марія Магдалина й інша Марія, що сиділи проти гробниці. (*Мт.27,1-38; Лк.23,39-43; Мт.27,39-54; Ів.19,31-73; Мт.27,55-61*).

Люди: Слава довготерпінню твоему, Господи (*великий поклін*)

Єктенія усильного благання

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимося тобі, вислухай і помилуй.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй. (*3 р.*)

Ще молимося за святішого вселенського Архієрея нашого (*ім'я*), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (*ім'я*), і за преосвященнішого Архієпископа нашого кир (*ім'я*), боголюбивого Єпископа нашого кир (*ім'я*), за тих, що служать і послужили у святім храмі цім, і за отців наших духовних, і всіх у Христі братію нашу.

Ще молимося за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо.

Ще молимося за тут присутніх людей, що очікують від тебе великої і багатой милости, за тих, що творять нам милостиню, і за всіх православних християн.

Священик: Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сподоби, Господи

Сподоби, Господи, цього вечора * без гріха зберегтися нам.

Благословенний ти, Господи, Боже отців наших,* і хвальне і прославлене ім'я твоє навіки. Амінь.

Нехай буде, Господи, милість твоя на нас,* бо ми надіємось на тебе.

Благословенний ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Благословенний ти, Владико,* врозуми мене установами твоїми.

Благословенний ти, Святий,* просвіти мене установами твоїми.

Господи, милість твоя повіки,* не покидай діло рук твоїх.

Тобі належить хвала,* тобі належить пісня,

Тобі належить слава:* Отцю, і Сину, і Святому Духові:

Нині і повсякчас,* і на віки вічні. Амінь.

Єктенія прохальна

Диякон: Сповнім вечірню молитву нашу Господеві.

Люди, на кожне прошення: **Господи, помилуй.**

Диякон: Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Вечора всього звершеного, святого, мирного й безгрішного у Господа просім.

Люди, на кожне прошення: **Подай, Господи.**

Диякон: Ангела миру, вірного наставника, охоронця душ і тіл наших у Господа просім.

Прощення й відпущення гріхів і прогрішень наших у Господа просім.

Доброго й пожиточного для душ наших і миру для світу у Господа просім.

Осталий час життя нашого в мирі й покаянні скінчити у Господа просім.

Християнської кончини життя нашого, безболісної, бездоганної, мирної, і доброго одвіту на страшному суді Христовому просім.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбчець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Голови ваші Господеві приклоніть.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Господи, Боже наш, що прихилив небо і зійшов на спасіння людського роду! Зглянься на слуг твоїх і на спадкоємство твоє, бо перед тобою, страшним і чоловіколюбцем Суддею, слуги твої схилили свої голови і зігнули свої шиї упокорили, не від людей очікуючи допомоги, але на твою надіючись милість і твого очікуючи спасіння; тож оберігай їх повсякчасно, і в цей вечір, і в прийдешню ніч збережи від усякого ворога, і від будь-якого зазіхання диявольського, і від думок марних, і спогадів лукавих.

Нехай буде влада царства твого благословенна і прославлена, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Обхід з плащаницею відбувається в такий спосіб: Після закінчення прохальної ектенії, священик одягається у всі ризи. Під час співання стиховні у церкві формується похід. На переді хрестоносець, хоругви, братство, хор; від святих дверей (якщо будуть інші священики, вони також одягаються у всі ризи, один з поміж них несе Євангелію, чотири священики несуть плащаницю), Священик, через святі двері виносить плащаницю, яку беруть чотири старші брати, і несуть повернену ногами до

людей, випереджувані дияконом, який постійно кадить. Похід виходить з церкви і повертає направо, тобто на північний її бік. Обійшовши церкву тричі, (або один раз), повертаються до церкви. (Про обхід дивись сторінку 217.) Ті, що несуть плащаницю, стають біля гробу. Священик бере плащаницю, і кладе її до гробу. Під час обходу співається:

(гл. 2, самоподібний): Коли з дерева Ариматейський Йосиф* зняв тебе, Життя всіх, мертвого,* він смироно і плащаницею обгорнув тебе, Христе,* і з любов'ю заходився, серцем і устами,* обцілювати нетлінне тіло твоє.* Перейнятий острахом, радісно кликнув до тебе:* Слава приниженню твоєму, Чоловіколюбче!

Стих: Господь воцарився,* в красу зодягнувся.

Коли в гробі новому за всіх* поклався ти, всіх Визволителю,* то ад-наруга всіх, побачивши тебе, вжахнувся;* кайдани порвалися, ворота поламалися,* гроби відкрилися, мертві повставали.* Тоді й Адам з подякою радісно кликнув до тебе:* Слава приниженню твоєму, Чоловіколюбче!

Стих: Він бо утвердив вселенну,* вона не порушиться.

Коли ти, Христе, неописаний,* і безконечний за Божою природою,* дав себе добровільно у гробі з тілом замкнути,* ти замкнув тайники смерті,* спустошив усе адове царство,* і цю суботу сподобив твого божественного благословення,* слави та світлості.

Стих: Домові твоєму, Господи,* належить святість на довгі дні.

Коли небесні сили бачили,* як беззаконники тебе, Христе,* немов обманця оклеветували,* і як вони гробний камінь опечатали тими руками,* які пробили твої пресвітлі груди,* стрепенулися від невимовного твого довготерпіння.* Але, співрадіючи з нашим спасінням, кликали до тебе:* Слава твоєму приниженню, Чоловіколюбче!

Слава і нині (гл. 5): Тебе, що світлом, немов ризою, зодягаєшся,* зняв Йосиф з Никодимом* і, бачивши мертвого, нагого, непохованого,* ревним плачем заплакали* і, ридаючи, промовили:* Жалю наш, найсолодший Ісусе!* Побачивши тебе на

хресті повисло, * сонце негайно мороком покрилося* і земля з остраху тряслася,* і роздерлася церковна завіса.* Ось тепер бачу тебе, що заради мене* добровільно прийняв смерть!* Як поховую тебе, мій Боже?* Або якою плащаницею обгорну?* Якими ж руками діткнуся нетлінного твого тіла?* Та й які, Щедрий, пісні заспіваю на твій відхід?* Величаю страсті твої, оспівую твій похорон з воскресінням,* кличучи: Господи, – слава тобі!

Поклавши плащаницю до гробу, співи співають:

Нині відпускаєш...

Нині відпускаєш слугу твого, Владико, за твоїм словом у мирі; бо побачили очі мої спасіння твое, що приготував ти перед усіма народами: Світло на просвіту народам і славу люду твого, Ізраїля.

Святий Боже, Пресвята Тройце, і по Отче наш, співається тропар: Благообразний Йосиф, тричі на переїмуну, тобто: один раз священник, другий – люди, третій – пополювині. Священник творить тільки великий поклін, а вірні – доземний.

(гл. 2, самоподібний): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твое,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив.

Великий відпуст

Диякон: Премудрість.

Люди: Благослови.

Священик: Благословенний Христос, Бог наш, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь. Утверди, Боже, святую православну віру на віки вічні.

Диякон: Пресвята Богородице, спаси нас.

Люди: Чеснішу від херувимів* і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* сущу Богородицю, тебе величаємо.

Священик: Слава, тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (З р.) Благослови.

Мале повечір'я

Священик: Христос, істинний Бог наш, що задля нас людей і задля нашого спасіння страшні муки і животворний хрест та добровільне поховання тілом прийняти зволив, молитвами пречистої своєї Матері святих славних і всехвальних апостолів, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

Священик і диякон входять у святиню, зачинають святі двері, засувають катаетасму, роздягаються зі священних риз, а вірні – приступають та цілують святу Плащаницю.

МАЛЕ ПОВЕЧІР'Я

Священик у епітрахилі, творить малий поклін перед святою трапезою, відсуває катаетасму, виходить південними дверима перед ікону Богородиці та виголошує:

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава тобі Боже наш, слава тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(Зр.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй. *(Зр.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (12 р.)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Псалом 50

Помилуй мене, Боже, з великої милости твоєї,* і багатством щедрот твоїх очисти мене з беззаконня мого.

Обмий мене повнотою з беззаконня мого,* і від гріха мого очисти мене.

Бо беззаконня моє я знаю,* і гріх мій є завжди передо мною.

Проти тебе єдиного я згрішив* і перед тобою зло вчинив;

То й правий ти в словах твоїх* і переможеш, коли будеш судити.

Це бо в беззаконнях я зачатий,* і в гріхах породила мене мати моя.

Це бо істину полюбив еси,* невідоме й таємне мудрости своєї явив ти мені.

Окропи мене іссопом, і очищуся,* обмий мене, і стану біліший від снігу.

Дай мені відчути радість і веселість,* зрадять кості сокрушені.

Відверни лице твоє від гріхів моїх,* і всі беззаконня мої очисти.

Серце чисте створи в мені, Боже,* і духа правого обнови в нутрі моєму.

Не відкинь мене від лица твого,* і Духа твого Святого не відійми від мене.

Поверни мені радість спасіння твого,* і духом владичним утверди мене.

Мале повечір'я

Вкажу беззаконним дороги твої,* і нечестиві до тебе навернуться.

Визволь мене від вини крові, Боже, Боже спасіння мого,* і язик мій радісно прославить справедливість твою.

Господи, губи мої відкрий,* і уста мої сповістять хвалу твою.

Бо якби ти жертви захотів, дав би я,* та всепалення не миле тобі.

Жертва Богові – дух сокрушений,* серцем сокрушеним і смиреним Бог не погордить.

Ущаслив, Господи, благоволінням твоїм Сіон,* і нехай відбудуються стіни ерусалимські.

Тоді вподобаєш собі жертву правди, приношення і всепалення;* тоді покладуть на вівтар твій тельців.

Мале славослов'я

Слава во вишніх Богу, і на землі мир,* в людях благовоління.

Хвалимо тебе, благословимо тебе, кланяємось тобі,* славимо тебе, дякуємо тобі заради великої твоєї слави.

Господи, царю небесний, Боже, Отче вседержителю,* Господи, Сину єдинородний, Ісусе Христе, і Святий Душе.

Господи, Боже, Агнче Божий, Сину Отця,* що береш гріхи світу, помилуй нас.

Ти, що береш гріхи світу,* прийми нашу молитву.

Ти, що сидиш по правиці Отця,* помилуй нас.

Ти бо один лише святий, ти єдиний Господь, Ісус Христос,* на славу Бога Отця. Амінь.

Щоночі буду тебе благословити * і хвалити ім'я твоє на віки вічні.

Господи, ти був нам пристановищем * по всі роди.

Молюсь: Господи, змилуйся надо мною,* вилікуй мою душу, бо гріх мій – перед тобою.

Господи, до тебе я прибігаю,* навчи мене творити твою волю, бо ти Бог мій.

Бо в тебе є джерело життя,* у твоїм світлі побачимо світло.

Добавляй ласку тим,* що визнають тебе.

Сподоби, Господи, у цю ніч* без гріха зберегтися нам.

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ

Благословенний ти, Господи, Боже отців наших,* і хвальне, і прославлене ім'я твоє навіки. Амінь.

Нехай буде, Господи, милість твоя на нас,* бо ми надіємось на тебе.

Благословенний ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Благословенний ти, Владико,* врозуми мене установами твоїми.

Благословенний ти, Святий,* просвіти мене установами твоїми.

Господи, милість твоя повіки,* не покидай діло рук твоїх.

Тобі належить хвала,* тобі належить пісня.

Тобі належить слава:* Отцю, і Сину, і Святому Духові. Нині і повсякчас,* і на віки вічні. Амінь.

Символ віри

Вірую в єдиного Бога Отця, вседержителя,* творця неба і землі, і всього видимого і невидимого.

І в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого,* єдинородного, від Отця родженого перед усіма віками.

Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного,* родженого, несотвореного, єдиносущного з Отцем, що через нього все сталося.

Він задля нас людей і нашого ради спасіння зійшов із небес,* і воплотився з Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком.

І був розп'ятий за нас за Понтія Пилата,* і страждав, і був похований.

І воскрес у третій день, згідно з Писанням.* І вознісся на небо, і сидить праворуч Отця.

І вдруге прийде зі славою судити живих і мертвих,* а його царству не буде кінця.

І в Духа Святого, Господа животворного,* що від Отця і Сина ісходить;

Що з Отцем і Сином рівнопокляемий і рівнославимий,* що говорив через пророків.

В єдину, святу, соборну й апостольську Церкву.

Ісповідую одне хрищення на відпущення гріхів.

Очікую воскресіння мертвих:* і життя майбутнього віку. Амінь.

Канон Розп'яття і плач Богородиці

Пісня 1

Ірмос: Як по суші пройшов Ізраїль, по безодні стопами,* бачачи, як гонитель фараон потопляється, взивав:* Пісню перемоги Богові співаймо.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Бачачи на хресті розп'ятого Сина і Господа, Діва Пречиста в тяжких муках гірко ридала з іншими жінками і, стогнучи, промовляла: бачу тебе нині, улюблена Дитино моя, на хресті розп'ятого, до болю вражається серце моє, – говорила Чиста: скажи ж хоч слово, любий мій, Рабі твоїй.

Слава: З волі своєї, Сину мій і Творче, приймаєш на хресті люту смерть, – промовляла пречиста Діва, як коло хреста стояла з улюбленим учеником.

І нині: Нині позбавилась я моєї надії, радості й утіхи – Сина мого і Господа. О, горе мені! Болить моє серце, – плачучи, голосила Пречиста

Пісня 3

Ірмос: Нема святого, як ти, Господи Боже мій,* що возніс риг вірних твоїх, благий,* і утвердив нас на камені ісповідання твого.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Страху ради юдейського сховався Петро, і всі вірні розбіглися, покинувши Христа, – Діва, ридаючи, промовляла: надзвичайним і дивним народженням твоїм, Сину мій, я більше всіх матерів звеличена була. Але, горе мені: бачачи тебе на хресті, горить моє серце.

Слава: Хочу Дитину мою на руки, якими держала її ще немовлям, з хреста прийняти, – говорила Чиста: та, горе моє, ніхто вже мені не дасть його.

І нині: Ось Світ мій солодкий, надія і життя моє миле, Бог мій погас на хресті, горить моє серце, – тужачи, промовляла Пречиста.

Пісня 4

Ірмос: Христос моя сила – Бог і Господь;* чесна церква богопристойно співає, взиваючи;* від помислу чистого* у Господі празнуючи.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Незаходиме Сонце, Боже предвічний і Творче всього світу, Господи, як ти терпиш Страсті на хресті? – Пречиста, плачучи, промовляла.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

З плачем говорила безмужна до Йосифа Благообразного: поспішися, Йосифе, до Пилата приступити і випроси зняти з хреста Учителя твого.

Слава: Бачачи Пречисту в гірких сльозах, Йосиф засмутився і, плачучи, приступив до Пилата: дай мені, – благаючи в сльозах, тіло Бога мого.

І нині: Бачачи тебе ранами вкритого, зневаженого, нагого на хресті, Дитино моя, серце моє полум'ям узялося, – ридаючи, як мати, Діва голосила.

Пісня 5

Ірмос: Божим світлом твоїм, благий,* озори, молюся,* душі тих, що зарання в любові звертаються до тебе,* щоб пізнати тебе, Слове Божий,* істинного Бога, що викликає з темряви гріховної.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Страждаючи, ридаючи й уболіваючи, Йосиф з Никодимом, знявши й обцілувавши пречисте Тіло, плакав і стогнав, оспівуючи його, як Бога.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Прийнявши його на руки з плачем, Мати пренепорочна поклала на коліна, благала його в сльозах і, обціловуючи, гірко ридала й голосила.

Слава: Єдину надію й життя, Владико, Сину мій і Боже, тільки й світу в очах мала я, раба твоя, а нині позбавлена я тебе, солодке й улюблене Дитя моє.

І нині: Болісті й скорботи й зідхання напали на мене, о горе мені, – Пречиста, гірко ридаючи, промовляла: Бачу бо тебе, Дитино моя улюблена, нагого, самотнього, намащеного пахощами мерця.

Пісня 6

Ірмос: Житейське море, схвильоване бурею напастей, бачачи,* і до тихого пристановища твого прибігши, кличу до тебе:* Возведи від тління життя моє, Многомилостивий.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Бачу тебе мертвого, Чоловіколюбче, що оживляв мертвих і всім володів, я, люто вражена в серце, хотіла б умерти з тобою, – говорила Пречиста, – бо не можу терпіти муки, коли бачу тебе без дихання мертвого.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Жахаюся, бачачи тебе, премилосердний Боже і прещедрий Господи, знеславленого, бездиханного і без виду; плачу, тримаючи тебе, бо не сподівалася я бачити тебе таким, Сину мій і Боже, о горе мені!

Слава: Чи вже не промовиш і слова, Слово Боже, рабі твоїй? Чи не обрадуєш, Владико, матір твою – промовляла Пречиста, ридаючи, плачучи і цілуючи тіло Господа свого.

І нині: Думаю, Владико, що вже не почую солодкого голосу твого, як бувало колись, ані красоти лиця твого вже не побачу я, раба твоя, бо зайшов ти, Сину мій, від очей моїх.

Кондак (гл 8): Прийдіть усі, звеличаймо за нас Розп'ятого, його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: Хоч і терпиш ти розп'яття, але ти Син мій і Бог мій.

Ікос: Як побачила пречиста Діва Марія свого Сина, що його, як ягня вели на муки, простоволоса пішла за ним з іншими жінками і голосила: Куди йдеш, Дитино моя? Ради чого так поспішаєш ти? Чи не другий шлюб справляють у Кані Галилейській, і ти поспішаєш туди, щоб воду на вино перетворити? Чи не піти й мені з тобою, Сину мій, а чи ждати, поки ти повернешся? Скажи мені хоч слово, Слово Боже, не йди мовчки мимо мене, чистою мене зберігши. Ти бо еси Син мій і Бог мій.

Пісня 7

Ірмос: Росодайною ото вчинив ангел піч для преподобних отроків,* а веління боже, що халдеїв опаляло,* приневолити мучителя кликати.* Благословен еси, Боже отців наших.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Де, Сину мій і Боже, те благовіщення давне, що його Гавриїл мені провістив, назвавши тебе Царем, Сином Всевишнього і Богом? А нині бачу тебе, Світе мій солодкий, нагого і пораненого мерця.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Сину мій Боже, що зціляєш болісті, візьми мене з собою, нехай і я зійду з тобою до аду, Владико; не покидай мене саму, бо вже не маю я сили жити, не бачачи тебе, солодкий мій Світе.

Слава: Непорочна з іншими жінками миронosiцями, ридала гірко, як побачила принесеного Христа і голосила: О, горе мені, що я бачу! Куди йдеш, Сину мій, а мене саму покидаєш?

І нині: Знемагаючи в риданнях, Непорочна миронosiцям говорила: Ридайте і плачте гірко зі мною. Ось бо світ мій солодкий, Учитель ваш, до гробу покладається.

Пісня 8

Ірмос: Із полум'я преподобним ти росу виточив* і жертву праведного водою спалив,* бо все твориш, Христе, як тільки захочеш.* Тебе перевозносно на всі віки.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Побачивши, як Діва ридала, Йосиф перейнявся весь і заголосив гірко: Як же тебе, Боже мій, нині поховаю я раб твій? Якими плащаницями обгорну тіло твоє?

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Перевищило всякий людський розум дивне оце явище: Тебе, Господи, що весь світ носиш, Йосиф приймає мертвого на руки свої та з Никодимом переносить, щоб поховати.

Слава: Дивну і преславну таємницю бачу я, – промовляла Діва до Сина і Господа, – як у вбогому гробі покладешся ти, що мертвим сам повеліваєш уставати з гробів?

І нині: Не відійду від гробу твого, Дитино моя, не перестану сльози проливати я, раба твоя, поки й сама не зійду до аду, бо сили не маю стерпіти розлуки з тобою, Сину мій.

Пісня 9

Ірмос: Бога людям неможливо видіти, на нього й чини не сміють дивитись, а через тебе, Всечиста, з'явилося людям Слово воплочене. Його величаючи з небесним воїнством, тебе убажаємо.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Ніколи від нині радість не вернеться вже до мене, – ридючи промовляла Пречиста: Світ мій і Радість моя до гробу зійшла, та не покину його самого, а умру тут і ляжу в могилу з ним.

Приспів: Слава тобі, Боже наш, слава тобі.

Рану душі моєї зціли нині, Дитино моя, – голосила в сльозах Пречиста. Воскресни і заспокій мою біль і печаль, бо можеш, Владико, творити, що хочеш, бо ж і похований ти з волі своєї.

Слава: Як же втаїлася від тебе безодня щедрот, – в тайні прорік Господь матері? Бажаючи спасти світ мій, зволив сам умерти, та я воскресну і тебе возвеличу, як Бог неба і землі.

І нині: Оспівую милосердя твоє, Чоловіколюбче, і поклоняюся багатству милості твоєї, Владико. Бажаючи творіння своє спасти, смерть прийняв ти, – промовила Пречиста. Але воскресенням своїм, Спасе, помилуй нас.

Замість Достойно... співаємо ірмос 9-ї пісні:

Ірмос: Бога людям неможливо видіти,* на нього й чини ангельські не сміють дивитись,* а через тебе, Всечиста, з'явилося людям Слово воплочене.* Його величаючи з небесним воїнством, тебе убажаємо.

Святий Боже; Пресвята Тройце; Отче наш; (і цей кондак):

Кондак (гл 8): Прийдіть, усі, звеличаймо за нас Розп'ятого його ж бо бачила Марія на хресті і промовляла: Хоч і терпиш ти розп'яття, але ти Син мій і Бог мій.

Господи, помилуй. (40 р.)

Священик: Ти, що повсякчас і кожної години на небі й на землі приймаєш поклін і славу, Боже добрий, довготерпеливий і многомилостивий, що праведних любиш, і грішних милуєш, і всіх кличеш до спасіння, заради обіцянки майбутніх благ! Прийми, Господи, в цю хвилину й наші молитви і спрямуй життя

наше до твоїх заповідей. Душі наші освяти, тіла очисти, думки наші направ, розум очисти й протверези, і визволь нас від усякої скорботи, лиха й слабування. Захисти нас святими ангелами твоїми, щоб ми, їх охороною збережені й напоумлені, досягнули єдність віри та зрозуміння неприступної твоєї слави, бо ти благословенний на віки вічні..

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. (Зр)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суцю Богородицю, тебе величаємо.

Іменем Господнім благослови, отче!

Священик: Молитвами святих отців наших, Господи Ісусе Христе, Боже наш, помилуй нас.

Люди: Амінь.

Молитва до Пресвятої Богородиці

Священик: Нескверна, непорочна, нетлінна, пречиста Діво, богоневісто Владичице! Ти преславним своїм народженням Бога Слово з людьми з'єднала й впалу нашу природу з небесною злучила. Безнадійних – єдина надіє й допомога переможених; готове заступництво тим, що до тебе прибігають і всіх християн захисте. Не гидуй нами грішними і скверними, що злими думками, словами й ділами вчинили себе цілком негідними й стали рабами похотей, недбальства й лінивства. Але, як Мати чоловіколюбного Бога, змилуйся чоловіколюбно над нами грішними й блудними, і прийми наше моління, що його приносимо тобі скверними устами. Обнявши твого Сина й нашого Владика і Господа з матерньою смилівістю, умоли його, щоб відкрив нам чоловіколюбне милосердя своєї доброти і, незважаючи на наші незліченні провини навернув нас на покаєння й учинив нас вмілими виконавцями його заповідей. Будь при нас, як милостива й милосердна, і чоловіколюбна, завжди і в теперішньому житті теплою заступницею і

помічницею, відганяючи полки супротивників, наставляючи нас на спасіння; а в час відходу зберігай нашу окаянну душу; відганяй далеко від неї темні примари лукавих духів. У страшний день праведного суду визволь нас від вічної муки, вчиняючи спадкоємцями несказанної слави твого Сина і Бога нашого; щоб ми осягнули її, Владичице наша, пресвята Богородице, за твоїм заступництвом і поміччю, благодаттю і чоловіколюбієм єдинородного твого Сина, Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа, якому належить усяка слава, честь і поклоніння, з безначальним його Отцем, пресвятим, благим і животворящим його Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Молитва до Ісуса Христа

І дай, Владико, нам, що на сон ідемо, спокій душі й тіла, та охорони нас від тяжкого сну гріховного і від усякої темної і нічної розкоші. Утихомир запал пристрастей і погаси розпалені стріли лукавого, на нас підступно спрямовані, і порушення нашого тіла припини, і приспи всяку земну й тілесну гадку нашу. І дай нам, Боже, бадьорий ум і чисту думку, тверезе серце, сон легкий і неприступний для всяких диявольських примар. Підведи нас на час молитви непохитними у твоїх заповідях та з постійною пам'яттю на твої суди. І дай нам всенічне славослов'я, щоб співати, і благословити, і славити твоє пречесне й величне ім'я: Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Преславна Вседіво, Богородице! Прийми молитви наші і донеси їх Синові твоему і Богові нашому, щоб заради тебе спас душі наші.

Уповання наше – Отець, прибіжище наше – Син, і покровитель наш – Дух Святий; Тройце Свята, Боже наш – слава тобі!

Середній відпуст

Священик: Премудрість.

Люди: Чеснішу від херувимів* і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* сушу Богородицю, тебе величаємо.

Священик: Слава, тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (З р.)
Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, що задля нас людей і задля нашого спасіння страшні муки і животворний хрест та добровільне поховання тілом прийняти зволив, молитвами пречистої своєї Матері святих славних і всехвальних апостолів, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

Після співається тропар (гл. 2): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твоє,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив. (Тричі з поклонами).

Бла - го - об - раз - ний Йо - сиф, зняв - ши
з хрес - та пре - чис - те ті - ло Тво - є, пла - ща - ни - це - ю
чис - то - ю об - - - вив і, па - хо - ща - ми
по - крив - ши, у гріб но - вий по - ло - жив.

ВЕЛИКА СУБОТА

**Єрусалимська Утреня
Вечірня з Літургією святого Василя Великого
Надгробне**

**Величаємо Тебе, Ісусе Царю,
та вшановуємо погреб і Твої страждання,
якими спас Ти нас від тління**

ВЕЛИКА СУБОТА

ЄРУСАЛИМСЬКА УТРЕНЯ (служиться у п'ятницю ввечері)

Священнослужителі, під час Утрени, перебувають перед Божим Гробом, де для них підготовлені сидіння і трапеза зі свічниками та книгами. Сидячи, звідти співають Утреню: священники – в епітрахилях і фелонах, диякони – в дальматиках багряної барви. Позаду сидіння ставиться аналой.

Священик: Слава святій одноістотній, животворній, і нероздільній Тройці, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь

Слава во вишніх Богу і на землі мир,* в людях благовоління. (3 р.)
Господи, губи мої відкрий* і уста мої сповістять хвалу твою. (2 р.)

Псалом 142

О Господи, почуй мою молитву,* у твоїй вірності нахили вухо своє до мольби моєї; вислухай мене в твоїй правді.

І не входи у суд із твоїм слугою,* бо ніхто з живих не виправдається перед тобою.

Бо мою душу гонить ворог, життя моє топче в землю,* він оселює мене в п'їтмі, як давно померлих.

Дух мій тривожиться в мені* і серце мое жахається в мені всередині.

Я згадую дні давні,* роздумую над усіма вчинками твоїми і над ділами рук твоїх міркую.

До тебе простягаю мої руки;* моя душа, мов спрагла земля, тебе жадає.

Вислухай мене скоро, Господи, бо знемагає дух мій.* Не крий твого обличчя від мене, щоб я не став, як ті, що сходять у яму.

Дай мені вранці відчути твою милість, бо я на тебе покладаюсь.* Вкажи мені дорогу, якою слід мені ходити, бо до тебе я підношу мою душу.

Спаси мене, Господи, від ворогів моїх* – бо до тебе прибігаю.

Навчи мене творити твою волю, бо ти Бог мій.* Нехай твій добрий дух веде мене по рівній землі. Живи мене, о Господи, імени твого ради,* у справедливості твоїй виведи з скорботи мою душу.

І в гнїві твоєму знищ моїх супротивників.* І вигуби всіх гнобителїв душі моєї, бо я твій слуга.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (3 р.)

Мирна екте́нія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, побожністю і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архiereя нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архiepископа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого Кир (ім'я), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей, Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гнїву й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Бог – Господь, на гл. 2

Бог – Господь, і явився нам;* благословен, хто йде в ім'я Господне.

Стих 1: Прославляйте Господа, бо він добрий,* бо милість його вічна.

Стих 2: Вони навколо обступили мене,* але я ім'ям Господнім переможу їх.

Стих 3: Я не вмру, а жити буду,* і розказуватиму про діла Господні.

Стих 4: Камінь, яким знехтували будівничі, став головним на розі.* Від Господа це сталося, і дивне воно в очах наших.

(гл. 2): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твоє,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив.

Слава: Коли зійшов ти до смерти, Життя безсмертне,* тоді ад умертвив ти блистінням божества.* Коли ж і померлих із глибин підземних воскресив ти,* всі сили небесні взивали. Життедавче, Христе, Боже наш, слава тобі.

І нині: Ангел при гробі з'явився жінкам мироносицям і кликнув: Миро належить мерцям, Христос не знає тлінности.

Стаття перша

Перед кожною статтею диякон кадить тільки плащаницю

Велика-ємо Те-бе, Житте-давче Христе, що за нас
у-чора роз-п'яв-ся і у гріб по-клав-ся,
і о-жив-ля-еш Ти пре-слав-но мерт-вих.

Величаємо тебе, Життедавче Христе, що за нас учора розп'явся, і у гробі поклався, і оживляєш ти преславно мертвих.

Стихи в усіх трьох статтях співає священник на один розспів:

Стих: Блаженні непорочні, що ходять у законі Господнім. Життедавче, як ти умираєш? Як у гробі перебуваєш? Смерти ж царство ти руйнуєш і з аду мертвих визволяєш.

Стих: Вони не чинять беззаконня, ходять його дорогами. Величаємо тебе, Ісусе Царю, та вшановуємо погреб і твої страждання, якими спас ти нас від тління.

Стих: Ти повелів заповіді твої пильно зберігати. Всецарю, Ісусе Христе, що землі поклав межі, у малому гробі нині перебуваєш ти, що мертвих із гробів підводиш.

Стих: Буду прославляти тебе в правоті серця, навчаючись законів правди твоєї.

Життедавче, Ісусе Христе, у гробі ти поклався і смертю своєю смерть ти знищив і подав світові життя.

Стих: Дорогами свідчень твоїх я втішаюсь, як найбільшим багатством.

У гріб Христе, ти зійшов, але не залишив Божества свого. Все це таке дивне і водночас преславне.

Стих: Твої свідочтва – моя втіха, і настанови твої порадою мені.

У гріб тебе, Христе, новий поклали, людську ж природу ти відновив і воскрес велично із мертвих.

Стих: Дорогою велінь твоїх поспішатиму, коли ти пошириш моє серце.

Життя Христос зазнав смерти; від смерти визволив смертних і всім нині дарує життя.

Слава: Оспівуємо тебе, Слове, як усіх Бога з Отцем і Святим Духом, і божественне твоє славимо погребення.

І нині: Величаємо тебе, Чиста Богородице, і прославляємо вірно триденне погребення Сина твого і Бога нашого.

Мала екєнєя

Диякон: Ще і ще в мирі Господєві помолїмся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо благословилося твоє ім'я і прославилося твоє царство, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Стаття друга

Достойно є величати тебе, Життедавче Христе, що ворота аду зруйнував і насилля диявольське розорив.

Стих: Руки твої мене створили й укріпили; врозуми мене, і заповідей твоїх навчуся.

Достойно є величати тебе, Життедавче, що на хресті руки простягнув і зруйнував владу ворожу.

Стих: Ті, що тебе бояться, побачивши мене, розвеселяться, бо я надіявся на твоє слово.

Ужахнулася земля і сховалось сонце, як ти Спасе, незахідне Світло, Христе, у гріб зайшов тілесно.

Стих: Від роду й до роду твоя правда, ти укріпив землю і вона стоїть твердо.

У новому гробі Йосиф побожний тебе, Спасе, ховаючи, боговгодні пісні похоронні, змішанні з риданням, співає.

Стих: Від усякої лихої стежки стримую я ноги, щоб пильнувати твоє слово.

У гріб ти зайшов світла Створителю, а з тобою світло сонця зайшло, здригнулася земля, проповідуючи, що всього ти Творець.

Стих: Я поклявся й постановив пильнувати твої присуди справедливі.

Тілом своїм у гріб ти зайшов, незахідний Світлоноско, стерпіти цього сонце не могло і ще опівдні померкло.

Стих: Наставили грішники тенета на мене, та я від заповідей твоїх не відхилився.

На короткий час в гробі ти заснув та й померлих оживив, а як воскрес, то воскресив усіх від віку спочилих, Благий.

Стих: Уста мої відкриваю й зітхаю, бо велїнь твоїх бажаю.

Твое розп'яття, Христе і похорон нині величаємо піснями, бо всі ми вірні твоїм погребом звільнилися від смерти.

Слава: Безначальний Боже, споконвічний Сину і Святий Душе, благовірний народ повсякчас бережи і, як добросердний спасай всіх.

І нині: Пренепорочна Життя Мати Чистая Дїво, від незгод церковних люд твої хорони і подай мир світові, Благая.

Диякон кадить плащаницю і людей, тоді виголошує:

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолїмся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоео благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодїву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи

Священик: Бо ти святий еси Боже наш, що на славному престолі херувимському спочиваєш, і тобі славу возсилаємо з безначальним твоїм Отцем, і з пресвятим, благим і животворящим твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Стаття третя

Всі народи пісню приносять на твій похорон, мій Христе.

Стих: Зглянься на мене і помилуй мене, як чиниш із тими, що люблять ім'я твоє.

Зняв з хреста тебе Ариматеєць, плащаницею обгорнув і в гробі тебе ховає.

Стих: Спрямуй стопи мої за твоїм словом, і ніяке беззаконня нехай не запанує наді мною.

Мироносиці прийшли до тебе, миро принесли тобі премудро, Христе мій.

Стих: Потоками з очей моїх ллються сльози, бо я не зберігав закону твого.

Йосифе преславний, поховай тіло Христа, Життедавця.

Стих: Правда об'явлень твоїх вічна: врозуми мене і я буду жити.

Йосиф з Никодимом, як будь-якого мерця, Створителя ховають.

Стих: Господи, щедрот твоїх безліч: судом твоїм оживи мене.

Сину Божий, Царю всього, мій Боже, мій Творче! Як же ти таких страждань прийнявся?

Стих: Нехай наблизиться молитва моя до тебе, Господи, врозуми мене за твоїм словом.

Сили небесні з остраху вжахнулись, побачивши, що ти мертвий.

Стих: Нехай мое благання дійде до тебе, Господи, визволь мене за твоїм словом.

Тим, що зі страхом і любов'ю страсті твої почитають, подай гріхів прощення.

Слава: О Тройце наш Боже: Отче, Сину і Душе, помилуй нас грішних.

І нині: Зволь Діво, твоїм слугам бачити воскресіння твого Сина.

Після статей співається:

Ангельський Собор

Приспів: Благословен ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Ангельський хор здивувався,* бачивши до мертвих зарахованим тебе, Спасе,* що силу смерті знищив, і з собою Адама підняв* та з аду всіх визволив.

Приспів: Благословен ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Нащо миро* зі сльозами, Учениці, жалібно змішуєте?* – запитав світлоносний ангел при гробі мироносиць.* Гляньте на гріб і зрозумійте,* що воскрес Спаситель з гробу.

Приспів: Благословен ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Рано на світанку* мироносиці поспішали до гробу твого, плачучи,* але з'явився їм ангел і прорік:* Пора голосіння минула, не плачте;* про воскресіння ж звістїть апостолам!

Приспів: Благословен ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Мироносиці – жінки,* що з миром прийшли до гробу твого, Спасе, ридали.* Ангел же їм сказав, мовивши:* Чому між мертвими живого шукаєте?* Він бо, як Бог, воскрес із гробу.

Слава: Поклонїмось Отцю,* і його Сину, і святому Духові,* Святїй Тройці* в одній сутності,* з серафимами взиваючи:* Свят, свят, свят еси, Господи.

І нині: Життедавця породивши, ти, Діво,* Адама з гріха визволила,* Єві радість замість смутку подала,* а відпалих від життя повернув до нього той,* що з тебе тіло прийняв – Бог і чоловік.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі, Боже! (3 р.)

Диякон виголошує малу ектенію без кадження:

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти еси Цар миру, Христе Боже наш, і тобі славу возсилаємо з безначальним твоїм Отцем, і з пресвятим, благим і животворящим твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл.1, подібний: Воїни, що стерегли): Випросивши в Пилата пречисте Тіло,* Йосиф обгорнув його плащаницею чистою* і, намастивши миром з пахощами, поховав у новому гробі.* А жінки мироносиці вранці прийшли і виголосили:* Яви нам, Христе, як провівистив ти, воскресіння!

Псалом 50

Помилуй мене, Боже, з великої милости твоєї,* і багатством щедрот твоїх очисти мене з беззаконня мого.

Обмий мене повнотою з беззаконня мого,* і від гріха мого очисти мене.

Бо беззаконня мое я знаю,* і гріх мій є завжди передо мною.
Проти тебе єдиного я згрішив* і перед тобою зло вчинив;

То й правий ти в словах твоїх* і переможеш, коли будеш судити.

Це бо в беззаконнях я зачатий,* і в гріхах породила мене мати моя.

Це бо істину полюбив єси,* невідоме й таємне мудрости своєї явив ти мені.

Окропи мене іссопом, і очищуся,* обмий мене, і стану біліший від снігу.

Дай мені відчути радість і веселість,* зрадіють кості сокрушені. Відверни лице твоє від гріхів моїх,* і всі беззаконня мої очисти.

Серце чисте створи в мені, Боже,* і духа правого обнови в нутрі моєму.

Не відкинь мене від лица твого,* і Духа твого Святого не відійми від мене.

Поверни мені радість спасіння твого,* і духом владичним утверди мене.

Вкажу беззаконним дороги твої,* і нечестиві до тебе навернуться.

Визволь мене від вини крови, Боже, Боже спасіння мого,* і язик мій радісно прославить справедливість твою.

Господи, губи мої відкрий,* і уста мої сповістять хвалу твою.

Бо якби ти жертви захотів, дав би я,* та всепалення не миле тобі.

Жертва Богові – дух сокрушений,* серцем сокрушеним і смиренним Бог не погордить.

Ущаслив, Господи, благоволінням твоїм Сіон,* і нехай відбудуються стіни єрусалимські.

Тоді вподобаєш собі жертву правди, приношення і всепалення;* тоді покладуть на вітвар твій тельців.

І співаємо канон, глас 6-й:

Пісня 1

Ірмос: Хто хвилею морською колись гнобителя-мучителя покрив, того діти спасених під землею поховали; а ми, як діви, Господеві співаймо: славно бо прославився.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Господи Боже мій, співи похоронні і пісню надгробну я тобі заспіваю, що похороном своїм вхід мені до життя відкрив, і смертю своєю смерть і ад умертвив.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Вгорі – на престолах, і долі – у гробі, небесні і земні, роздумуючи над смертю твоєю, Спасе мій, схвилювалися, бо понад розум було бачити тебе мертвим, Життєдавче.

Слава і нині: Щоб своєю славою все сповнити, зійшов ти в глибини землі; від тебе не скрилася природа моя, що від Адама, і, похований, ти мене, зотлілого обновляєш, Чоловіколюбче.

Катавасія: Хто хвилею морською колись гнобителя-мучителя покрив, того діти спасених під землею поховали; а ми, як діви, Господеві співаймо: славно бо прославився.

Пісня 3

Ірмос: Тебе, що недержимо всю землю на водах повісив, побачивши розп'ятим на Лобнім місці, творіння з жаху великого тремтіло, звиваючи: нема святого, крім тебе, Господи.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Багатьма ознаками провістив ти похорон свій, Владико, а нині таємниці твої, як Бог, відкрив і суцим в аді, що звивали: нема святого, крім тебе, Господи.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Простягнув ти руки і з'єднав здавна розсіяних, оповитий же плащаницею, ти визволив, Спасе, і в гробі закутих, що звивають: нема святого, крім тебе, Господи.

Слава і нині: Гробом і печатами вдержаний був ти з волі своєї, неосяжний, бо силу могутности своєї виявив ти, Чоловіколюбче, тим що співають: нема святого, крім тебе, Господи.

Катавасія: Тебе, що недержимо всю землю на водах повісив, побачивши розп'ятим на Лобнім місці, творіння з жаху великого тремтіло, звиваючи: нема святого, крім тебе, Господи.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Прєсвяту, прєчисту, прєблагословєнну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодїву Марїю, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти єси Бог наш і тобі славу возсилаємо Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині, і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Сідальний (гл.5): Воїни, що вартували коло гробу твого, Спасе, попадали, як мертві, від сїява ангєла, що з'явився і сповїстив жінкам мироносицям про воскресіння твоє. Славимо тебе, Переможцю тління, припадаємо до тебе, єдиного Бога нашого, що воскрес із мертвих.

Пісня 4

Ірмос: На хресті твоє божественне виснаження провидівши, Авакум, вжахнувшись, сказав: Ти, милосердний, владу сильних знищив, зійшовши до сущих в аді, як всемогутній.

Приспів: Слава, Господи, святому погребєнню твоєму.

Сьомий день сьогодні освятив ти, що його благословив єси в давнину для спочинку від праці, всьому бо даєш почин і обновляєш ти, Спасе мій, і суботу шануєш і нас навчаєш.

Приспів: Слава, Господи, святому погребєнню твоєму.

Коли силою божественною перемиг ти, душа твоя відділилася від тіла, тоді розірвав ти кайдани смерти і аду могутністю своєю, Слове.

Слава і нині: Зустрїв тебе, Слове, ад і засмутився, бачачи покритого ранами Чоловіка і Бога всемогутнього, і від цього страшного явища загинув.

Катавасія: На хресті твоє божественне виснаження провидівши, Авакум, вжахнувшись, сказав: ти, милосердний, владу сильних знищив, зійшовши до сущих в аді, як всемогутній.

Пісня 5

Ірмос: Побачивши світло не вечірне Богоявлення твого, Христе, що милостиво для нас явилось, Ісая, з ночі пильнуючи, звивав: воскреснуть мертві і встануть суці в гробах, і всі земнородні зрадіють.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Ти відновляєш земне, Створителю, сам ставши земним, а плащаниця і гріб виявляють таємницю, що в тобі, Слове: благообразний Йосиф, заступаючи родителя твого, до похорону тебе готує і цим дивно відновляє мене у тобі.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Смертне смертю, а похороном тлінне ти перетворюєш у нетлінну Богоподібну природу, тіло бо твоє, Владико, не зазнало тління і душа твоя незбагненно не залишилася в аді.

Слава і нині: Народжений від Непорочної Диви і проколотий у ребра, ти через неї, Творче мій, Єву обновили; Адама, що надприродно заснув природним сном, ти, Життя, воскресив із сну і тління, як Всемогутній.

Катавасія: Побачивши світло не вечірне Богоявлення твого, Христе, що милостиво для нас явилось, Ісая, з ночі пильнуючи, звивав: воскреснуть мертві і встануть суці в гробах, і всі земнородні зрадіють.

Пісня 6

Ірмос: Взятий був і невдержаний в пащі китовій Йона, твій прообраз, Христе, що на страждання і поховання віддав себе, мов із світлиці, із звіра вийшов; дорікав же і варті своїй: Вартуєте даремно і марно, а милість Божу зневажили.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Мучили тебе, та не відділився ти, Слове, від тіла, яке прийняв еси. Хоч і зруйнований був Храм твій під час страждань, але й тоді Божество і людська природа становили єдність у тобі, бо в обох природах був ти Син, Слово Боже, Бог і Чоловік.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Для людей, а не для Бога, загибельним був Адамів гріх, бо хоч і постраждало твоєї плоті земне ество, та Божество залишилося неприступним для страждань, а тлінне твоє ти перетворив на нетлінне і джерело життя нетлінного явив ти воскресінням.

Слава і нині: Царює ще ад на родом людським, але не вічно, бо, положившись у гробі, ти, безсмертний, животворящою рукою владу смерти знищив і провістив від віку сущим в аді визволення істини, Спасе, воскреснувши із мертвих першим.

Катавасія: Взятий був і невдержаний в пащі китовій Йона, твій прообраз, Христе, що на страждання і поховання віддав себе, мов із світлиці, із звіра вийшов; дорікав же і варті своїй: Вартуете даремно і марно, а милість Божу зневажили.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти еси Цар миру, і Спас душ наших, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Кондак (гл.6): Хто безодню замкнув, мертвим видиться* і, смирною і плащаницею обвитий, у гробі кладеться, як смертний, Безсмертний,* жінки ж прийшли помазати його миром, плачучи гірко і кличучи:* Оця субота є преблагословенна,* бо в ній Христос уснувши, воскресне триденний.

Ікос: Вседержитель світу на хрест піднесений, – і ридає все творіння, бачачи його нагого розп'ятим на дереві, сонце проміння сховало, і зорі погасли, земля ж із великого страху затряслася, і море побігло, і каміння розпалися, багато гробів відкрилося, і тіла святих людей повставали; ад внизу стогне, а юдеї зловмишлюють обмовити Христове воскресіння. Жінки ж звивають: Оця субота є преблагословенна,* бо в ній Христос уснувши, воскресне триденний.

Пісня 7

Ірмос: Несказанне чудо: той, хто преподобних отроків із полум'я в печі визволив, кладеться до гробу мертвий, бездиханний на спасіння нам, що співаємо: Визволителю Боже, благословен еси.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Вразився ад у саме серце, коли прийняв зраненого списом у ребра, і стогне знесилюваний вогнем божества на спасення нас, що співаємо: Визволителю Боже, благословен еси.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Багатий гріб, бо, прийнявши в собі ніби сплячого Творця, став скарбницею божественного життя на спасення наше, що співаємо: Визволителю Боже, благословен еси.

Слава і нині: Єдине і нерозлучне було божество Христове: і в аді, і в гробі, і в раю з Отцем і Духом – на спасення наше, що співаємо: Визволителю Боже, благословен еси.

Катавасія: Несказанне чудо: той, хто преподобних отроків із полум'я в печі визволив, кладеться до гробу мертвий, бездиханний на спасіння нам, що співаємо: Визволителю Боже, благословен еси.

Пісня 8

Ірмос: Вжахнися від страху, небо, нехай сколихнуться основи землі: ось бо до мерців рівняється той, що в небі живе і в малому гробі дивно ховається. Отроки благословляйте, священники оспівуйте, люди прославляйте його по всі віки.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Зруйновано пречистий Храм, та він відбудовує занепапу скинію: до першого бо Адама аж до адових сховищ зійшов Другий, що в небі живе. Отроки благословляйте, священники оспівуйте, люди прославляйте його по всі віки.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

Втратилась відвага Учеників, Йосиф же з Ариматеї сміливо діє: побачивши Бога всіх, мертвого й нагого, випрошує й ховає його, кличучи: Отроки благословляйте, священники оспівуйте, люди прославляйте його по всі віки.

Приспів: Благословім Отця, і Сина, і Святого Духа – Господа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

О, нове чудо! О, милосердя! О, неказанне терпіння! З волі своєї під землею запечатується той, що в небі живе, і облесником обмовляють Бога. Отроки благословляйте, священники оспівуйте, люди прославляйте його по всі віки.

Приспів: Хвалимо, благословимо, поклоняємося Господеві, оспівуючи, і привозносячи його по всі віки.

Катавасія: Вжахнися від страху, небо, нехай сколихнуться основи землі: ось бо до мерців рівняється той, що в небі живе і в малому гробі дивно ховається. Отроки благословляйте, священники оспівуйте, люди прославляйте його по всі віки.

Диякон або священник з кадилом перед іконою Богородиці виголошує: Богородицю і Матір Світла в піснях звеличаймо! Немає Величає душа моя Господа..., а відразу співається ірмос:

Пісня 9

Ірмос: Не ридай наді мною, Мати,* бачивши в гробі Сина,* що його ти в лоні зачала безсіменно,* бо воскресну і прославлюся,* і вознесу зо славою безупинно, як Бог, тих, що з вірою і любов'ю тебе величають.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

При дивному народженні твоєму, надприродно* я не зазнала болів і була щаслива, Сину споконвічний;* а нині, коли бачу тебе, Боже мій,* мертвим і без диху,* меч скорботи страшно пробиває серце мое.* Але воскресни, щоб і я звеличеною стала.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

З волі моєї, Мати, земля покриває мене,* але сторожі аду тремтять,* бачивши, що я одягнений в окривавлену одєжу наруги.* Бо ворогів подолав я хрестом* і, як Бог, знову воскресну і звеличу тебе.

Слава і нині: Нехай все створіння радіє,* нехай веселяться всі люди на землі,* бо ад-ворога полонено.* Нехай жінки з миром мене зустрічають.* Я визволю праотця Адама з праматір'ю Євою* і на третій день воскресну.

Катавасія: Не ридай наді мною, Мати,* бачивши в гробі Сина,* що його ти в лоні зачала безсіменно,* бо воскресну і прославлюся,* і вознесу зо славою безупинно, як Бог, тих,* що з вірою і любов'ю тебе величають.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Бгові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тебе хвалять усі сили небесні і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

(гл. 2): Свят Господь Бог наш. *(3 р.)*

Світильного немає.

Псалом 148 (гл.2)

Усе, що живе, нехай хвалить Господа:* Хваліте Господа з неба,* хваліте його на висотах.* Бо тобі належить пісня, о Боже.

Хваліте його, всі ангели його,* хваліте його, всі воїнства небесні.* Бо тобі належить пісня, о Боже.

Хваліте його, ви – сонце й місяцю,* хваліте його, всі ясні зорі.

Хваліте його, ви – небеса небес* і води, що над небесами.

Нехай вони ім'я Господнє хвалять,* бо він повелів, і створились.

Поставив їх на віки вічні* і дав закон, що не перейде.

Хваліте Господа з землі,* кити і всі морські безодні;

Вогонь і град, сніг і туман,* і буйний вітер, який виконує його слово;

Гори й усі пагорби,* садовина й усі кедри;

Звір дикий і скот усілякий,* гад і птах крилатий;
Царі землі й усі народи,* князі й усі земні судді;
Хлопці й дівчата,* старі разом з юнацтвом.

Нехай ім'я Господне хвалять, високе бо ім'я його єдине.* Велич його понад землю й небо.

Він підняв рїг народу свого.* Хвала всім його святим, синам Ізраїля, народові, що йому близький.

Псалом 149

Співайте Господеві нову пісню,* а хвалу йому на зборі праведників.

Нехай Ізраїль своїм Творцем радіє,* нехай своїм царем сини Сїону веселяться.

Нехай хвалять ім'я його танком,* при бубні й при гарфі нехай йому співають.

Господь бо ласкавий до народу свого,* оздоблює перемогою покірних.

Нехай торжествують праведні у славі,* на своїх ложах нехай ликують.

Нехай хвала Божа буде на устах у них,* і дво січний меч у руці в них.

Щоб між народами вчинити відплату,* між племенами – покарання.

Щоб їхніх царів закути в кайдани,* а їхніх вельмож – у залізні окупи.

Щоб суд написаний над ними вчинити.* Це слава всіх його преподобних.

Псалом 150

Хваліте Бога у святині його,* хваліте його у твердині сили його.

Тут переплітаються стихи із стихирами служби.

Стих: Хваліте його за його подвиги великі,* хваліте його в його величі безмежній.

(гл. 2): Сьогодні гріб тримає того,* хто все створіння своєю могутністю держить.* Камінь покриває того, хто небо добром сповняє.* Спить Життя, ад тремтить* і Адам з кайданів

визволяється.* Слава провидінню твоєму Благий, яким ти, все довершив,* подаючи нам, як Бог, упокій вічний* і всесвяте твоє воскресіння з мертвих.

Стих: Хваліте його звуком рогу,* хваліте його на гарфі й на гуслах.

Що це за видовище бачимо?* Що це за відпочинок сьогодні?* Це споконвічний Цар, що стражданням довершив спасіння,* відпочиває в гробі й нам подає новий відпочинок.* Йому ми заспіваймо: Воскресни, Боже,* суди землю, бо ти царюєш повіки* і маєш безмірно велику милість.

Стих: Хваліте його на бубні й танком,* хваліте його на струнах і сопілці.

Прийдіте, погляньмо на наше Життя, що лежить у гробі,* щоб воно оживило тих, які лежать у гробах!* Прийдіте сьогодні і погляньте на сплячого з роду Юди* та закликаймо згідно з пророцтвом Богові нашому:* Ліг ти і заснув, як лев.* Хто піднесе тебе, Царю?* Але встань власною силою, Господи,* що добровільно дав себе за нас, – слава тобі!

Стих: Хваліте його на дзвінких цимбалах, хваліте його на гучних цимбалах.* Усе, що живе, нехай хвалить Господа.

Йосиф випросив тіло Ісуса* і поховав його в новому своєму гробі,* бо йому з гробу, як із світлиці, треба було вийти.* Господи, що владу смерті подолав* і відчинив людям двері раю, – слава тобі!

Слава (гл. 6): Сьогодні великий день* Мойсей таїнственно задалегідь відзначив, кажучи:* Благословив Бог день сьомий,* бо це благословенна субота, це день відпочинку,* коли спочив від усіх діл своїх єдинородний Син Божий.* Він, звершуючи через смерть спасіння,* відпочив тілом і повернувся воскресінням наново до того, чим був,* даруючи нам життя вічне,* як єдиний милосердний і чоловіколюбець.

І нині (гл. 2): Преблагословенна ти, Богородице Діво,* бо воплочений з тебе полонив ад,* покликав Адама, усунув прокляття,* визволив Єву, переміг смерть, і ми ожили.* Тому, співаючи, кличемо:* Благословенний Христос Бог наш,* що на це зволив, – слава тобі.

Під час співання хвалитних стихир, єрей і диякон, вклонившись низько перед плащаницею ідуть до захристії і вбираються у всі священні ризи свого чину. Коли співці почнуть співати Слава і нині, священник відчиняє святі двері і по скінченні богородичного, виголошує:

Велике славослов'я

Священик: Слава тобі, що Світло нам показав!

Люди: Слава во вишніх Богу,* і на землі мир,* в людях благовоління.

Хвалимо тебе, благословимо тебе, кланяємось тобі,* славимо тебе, дякуємо тобі заради великої твоєї слави.

Господи, царю небесний, Боже, Отче вседержителю,* Господи, Сину єдинородний, Ісусе Христе, і Святий Душе.

Господи, Боже, Агнче Божий, Сину Отця,* що береш гріхи світу, помилуй нас.

Ти, що береш гріхи світу,* прийми нашу молитву.

Ти, що сидиш по правиці Отця,* помилуй нас.

Ти бо єдин лише святий, ти єдиний Господь, Ісус Христос,* на славу Бога Отця. Амінь.

Щодня буду тебе благословити* і хвалити ім'я твоє на віки вічні.

Сподоби, Господи, сьогодні* без гріха зберегтися нам.

Благословенний ти, Господи, Боже отців наших,* і хвальне, і прославлене ім'я твоє навіки. Амінь.

Нехай буде, Господи, милість твоя на нас,* бо ми надіємось на тебе.

Благословенний ти, Господи,* навчи мене установ твоїх.

Благословенний ти, Владико,* врозуми мене уставами твоїми.

Благословенний ти, Святий,* просвіти мене уставами твоїми.

Господи, ти був нам пристановищем* по всі роди.

Молюсь: Господи, змилиуйся надо мною,* вилікуй мою душу, бо гріх мій – перед тобою.

Господи, до тебе я прибігаю,* навчи мене творити твою волю, бо ти Бог мій.

Бо в тебе є джерело життя,* у твоїм світлі побачимо світло. Додавляй ласку тим,* що визнають тебе.

Коли співиці прийдуть на кінець славослов'я, священник бере Євангелію з трапези, подає дияконові і попереджуваний свічконосцями творить вхід, як на Літургії. Ставши перед Божим Гробом, очікує закінчення трисвятого і стихири Прийдіте... Тоді диякон ставить святе Євангеліє на аналой, обернений до людей.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Святий безсмертний, помилуй нас.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас.

Стихира (гл. 5): Прийдіте, вшануймо незабутнього Йосифа,* що вночі прийшов до Пилата і Життя всіх випросив:* дай мені цього безпритульного, що не мав де голови прихилити.* Дай мені цього приходня, що його учень лукавий видав на смерть.* Дай мені цього чужинця,* за яким, ридаючи, голосила його Мати, бачивши на хресті розп'ятого,* і по-материнському промовляла:* Ой, жалю, Дитино моя!* Ой, горе, світло моє, і улюблене серце моє!* Симеоном бо провіщене у святині, сьогодні справдилося:* моє серце мечем пробите.* Ти ж на радість свого воскресіння поверни мій плач.* Поклоняємось страстям твоїм, Христе!* Поклоняємось страстям твоїм, Христе!* Поклоняємось страстям твоїм, Христе,* і святому воскресінню!

По закінченні стихири диякон виголошує:

Диякон: Будьмо уважні.

Священник: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Далі співаються ці тропарі:

(гл. 2, самоподібний): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твоє,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив.

І відразу (гл. 2): Ти, що держиш кінці світу, Христе,* зволив гробові задержати себе,* щоб від пекельної загибелі визволити людей,* і воскрес, ожививши нас, як Бог безсмертний.

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні

Прокімен (гл. 4): Воскрєсни, Господи, поможи нам* і визволь нас імени твого ради.

Стих: **Боже, нашими вухами ми чули і батьки наші оповіли нам.**

Диякон: Премудрість.

Чтець: **3 книги пророка Єзекіїла читання.**

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Рука Господня була на мені, і вивів мене Господь у дусі й поклав мене серед долини; долина ж та була повна костей. Обвів він мене навкруги них, а було їх дуже багато по долині, і всі вони були присухі. І промовив до мене: «Сину чоловічий! Чи оживуть ці кості?» Я відповів: «Господи Боже, ти знаєш». Тоді сказав до мене: «Прорєчи над цими кістками й скажи до них: Ви, сухі кістки, слухайте слово Господне! Так говорить Господь Бог до цих костей: Ось я введу в вас дух, і ви знов оживете. Я обкладу вас жилами, ви поростете тілом, я вкрию вас шкірою, введу в вас дух і знову оживете, і зрозумієте, що я – Господь». Я прорік, як мені було наказано; і як я пророкував, виник шум, і ось настав рух, і кістка до кістки стала наближатись. Глянув я – як ось на них жили, і поросли вони тілом, а зверху вкрила їх шкіра, та не було в них духу. І він сказав до мене: «Прорєчи до духа, прорєчи, сину чоловічий, і скажи до духа: Так говорить Господь Бог: Із чотирьох вітрів прийди, духу, та й дихни на цих повбиваних, щоб вони ожили». І я прорік, як він звелів мені; і ввійшов до них дух, і вони ожили та повставали на ноги – сила-силенна люду.

Тоді він сказав до мене: «Сину чоловічий! Оті кості – це все дїм Ізраїля. Вони кажуть: Кості наші висхли, надія наша пропала, прийшов кінець нам! Тому пророкуй і скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось я відчиню гроби ваші, і введу вас, мій народе,

з гробів ваших, і приведу вас назад в Ізраїльську землю. І зрозумієте, що я – Господь, як відчиню ваші гроби та й виведу вас, мій народ, з гробів ваших, і дам вам дух мій, і ви знову оживете, і я розміщу вас на землі вашій, і зрозумієте, що я – Господь: Я сказав і зроблю це» – слово Господнє. *(Єзек. 37,1-14)*

І відразу Прокімен:

Прокімен (гл. 7): Воскресни, Господи, Боже мій, нехай піднесеться рука твоя; не забудь убогих твоїх ніколи.

Стих: Хвалитиму тебе, Господи, всім серцем моїм, розповім чудеса твої.

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Коринтян першого послання святого апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Не добра ваша хвальба! Хіба не знаєте, що трохи закваски заквашує усе тісто? Усуньте стару закваску, щоб ви були новим тістом, так, як ви і є прісні, бо Пасха наша, Христос, принесений у жертву. Отож святкуймо не у старій заквасці, ані у заквасці злоби і лукавства, а в опрісноках чесноти і правди.

Христос нас викупив від прокляття закону, ставши за нас прокляттям, бо написано: «Проклят усякий, хто висить на дереві», – щоб благословення Авраама перейшло в Ісусі Христі на поган і щоб ми вірою прийняли обіцяного Духа. *(I Кор. 5,6-8; Гал.3, 13-14)*

Алилуя (Пс. 67, гл.5)

Стих: Нехай воскресне Бог, і розбіжаться вороги його, і хай тікають від лица його ті, що ненавидять його

Стих: Як щезає дим, хай вони щезнуть, як від вогню топиться віск.

Стих: Так нехай погинуть грішники від лица Божого, а праведники хай звеселяться.

Під час Алилуя диякон кадить Божий Гріб, священика і людей. Опісля виголошує:

Диякон: Премудрість прості, вислухаймо святого Євангелія.

Священик: Мир всїм.

Люди: І духові твоєму.

Священик: Від Матея святого Євангелїя читання.

Люди: Слава страстям твоїм, Господи, *(великий поклїн)*

Диякон: Будьмо уважні.

Священик читає Євангелїє:

На другий день, що після п'ятниці, зібралися первосвященики й фарисеї до Пилата й кажуть: «Ми пригадали собі, пане, що той обманник ще за життя був сказав: Я по трьох днях воскресну. Звели, отже, щоб гробниця була добре забезпечена аж по третій день, щоб часом не прийшли його учні та не вкрали його й не сказали людям: Він воскрес із мертвих! І буде ця остання омана гірша за першу.» Пилат каже до них: «Маєте сторожу, ідіть і забезпечте, як знаєте.» Вони пішли й забезпечили гробницю, запечатавши камінь, і поставили сторожу. *(Мт. 27,62-66)*

Люди: Слава довготерпінню твоєму, Господи, *(великий поклїн)*

Іерей, закривши і поцілувавши святе Євангелїє, залишає його на аналої.

Диякон виголошує єктенїю:

Єктенїя усильного бланннн

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимоь тобі, вислухай і помилуй.

Люди, на кожне прошеннн: Господи, помилуй. *(3 р.)*

Ще молимоь за святїшого вселенського Архиєрея нашого *(ім'я)*, папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого *(ім'я)*, і за преосвященнішого Архиепископа нашого кир *(ім'я)*, боголюбивого Єпископа нашого кир *(ім'я)*, за тих, що служать і послужили у святїм храмі цїм, і за отців наших духовних, і всїх у Христї братїю нашу.

Ще молимоь за Богом бережений народ наш, за правлїння і за все вїсько.

Ще молимоь за тут присутніх людей, що очїкують від тебе великої і багатї милости, за тих, що творять нам милостиню, і за всїх православних християн.

Священик: Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Прохальна ектенія

Диякон: Сповнім ранішню молитву нашу Господеві.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Дня всього звершеного, святого, мирного й безгрішного у Господа просім.

Люди, на кожне прошення: Подай, Господи.

Диякон: Ангела миру, вірного наставника, охоронця душ і тіл наших у Господа просім.

Прощення й відпущення гріхів і прогрішень наших у Господа просім.

Доброго й пожиточного для душ наших і миру для світу у Господа просім.

Осталий час життя нашого в мирі й покаянні скінчити у Господа просім.

Християнської кончини життя нашого, безболісної, бездоганної, мирної, і доброго одвіту на страшному суді Христовому просім.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими, пом'янувши самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Голови ваші Господеві приклоніть.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Господи святий, ти на висоті живєш і всевидючим оком твоїм споглядаєш на всяке створіння! Перед тобою схилили ми голови, душі і тіла, і молимося до тебе, Святий святих: Простягни руку твою невидиму від святого житла твого і благослови всіх нас; а якщо ми де в чому згрішили, добровільно чи не добровільно, як добрий і чоловіколюбний Бог, прости і даруй нам земні й небесні добра твої:

Бо до тебе належить милувати і спасати нас, Боже наш, і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Великий відпуст

Диякон: Премудрість.

Люди: Благослови.

Священик: Благословенний Христос, Бог наш, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь. Утверди Боже, святу православну віру на віки вічні.

Диякон: Пресвята Богородице, спаси нас.

Люди: Чеснішу від херувимів* і незрівнянно славнішу від серафимів,* що без зотління Бога Слово породила,* сушу Богородицю, тебе величаємо.

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (3 р.) Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, що задля нас людей і нашого ради спасення волею плоттю положився у гробі і зійшов на ад, молитвами пречистої своєї Матері і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

Після співається тропар (гл. 2): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твое,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив. (трисчі з поклонами).

Тоді диякон, узявши Євангелію, з єреєм входить до святилища, кладе її на престіл, зачинає святі двері, засуває катанетасму.

ВЕЧІРНЯ з Літургією св. Василя Великого

Священик одягнений у всі (багряні) ризи, відправивши проскомидію, стає перед святою трапезою (святі двері зачинені до «Світло тихе»), і виголошує:

Диякон: Благослови, владико.

Священик: Благословенне царство Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дїбр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє єсть царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. *(12 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Коли співці почнуть співати псалом 103, диякон заходить до святилища і стає з правої сторони престолу, а священник виходить перед зачинені святі двері і читає вечірні молитви.

Псалом 103

Благослови, душе моя, Господа!* Господи, Боже мій, ти вельми великий!

Ти одягнувся величчю і красою,* ти світлом, наче ризою, покрився.

Ти розіп'яв, неначе намет, небо,* ти збудував твої горниці в водах.

Із хмар собі робиш колісницю,* ходиш на крилах вітру.

Вітри своїми посланцями учиняєш,* полум'я вогненне слугами своїми.

Ти заснував землю на її підвалинах,* не захитається по віки вічні.

Безднею, немов одежею, покрив її,* понад горами стали води.

Перед погрозою твоєю вони тікали,* перед голосом грому твого тремтіли.

Підвелися гори, зійшли долини до місця,* що ти їм призначив.

Поставив їм границю, якої не перейдуть,* щоб знову покрити землю.

Джерела посилаєш у ріки,* які течуть проміж горами.

Усю звірину, що в полі, вони напувають,* дикі осли там гасять свою спрагу.

Над ними кублиться небесне птаство,* з-поміж гілляк дає свій голос.

Ти напуваєш гори з твоїх горниць,* земля насичується плодом діл твоїх.

Вирощуєш траву для скоту, зела – на вжиток людям,* щоб хліб із землі добували:

Вино, що серце людське звеселяє, олію, щоб від неї ясніло обличчя,* і хліб, що скріплює серце людське.

Насичуються дерева Господні,* кедр ливанські, що посадив їх.

На них гніздяться птиці;* бусли – на кипарисах їхнє житло.

Високі гори для оленів,* скелі – для зайців притулок.

Ти створив місяць, щоб значити пори;* сонце знає свій захід.

Наводиш темряву, і ніч надходить,* що в ній воруються усі звірі дібровні.

Левенята рикають за здобиччю своєю,* поживи від Бога для себе просять.

Ховаються, як тільки зійде сонце,* лягають у своїх норах.

Виходить чоловік до свого діла,* і до своєї праці аж до вечора.

Яка їх, твоїх діл, Господи, сила!* У мудрості все ти створив, – повна земля твоїх створінь.

Ось море велике, прешироке,* у ньому плазунів без ліку, звірів малих і великих.

Там кораблі проходять,* є і левіятан, якого ти створив, щоб ним бавитися.

Усі вони від тебе дожидають,* щоб дав їм у свій час поживу.

Коли даєш їм, вони її збирають,* як розтулюєш твою руку, вони насичуються благом.

Вони бентежаться, коли ховаєш вид свій;* як забираєш дух у них, вони гинуть і повертаються у свій порох.

Зішлеш свій дух, – вони оживають,* і ти відновлюєш лице землі.

Нехай слава Господня буде повіки,* нехай Господь радіє творами своїми.

Спогляне він на землю, і вона стрясається,* торкнеться гір, вони димують.

Я буду Господеві співати поки життя мого,* псалми співатиму, поки буду жити.

Нехай буде приємна йому моя пісня;* у Господі я веселитимусь.

Нехай грішники з землі щезнуть, і беззаконних більше нехай не буде.* Благослови, душе моя, Господа.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя: Слава тобі Боже! (3 р.)

Вечірні молитви

1. Господи щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий! Вислухай молитви наші і зверни увагу на голос моління нашого і яви нам знак милости твоєї, наведи нас на дорогу твою, щоб ходили ми в твоїй правді. Звесели серця наші, щоб ми боялись імення твого святого, бо ти великий і твориш чуда; ти Бог єдиний і немає подібного тобі між богами, Господи. Ти сильний у милості і добрий у силі, аби допомагати й утішати, і спасати всіх, хто на ім'я твоє святе уповає. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

2. Господи, в обуренні твоїм не картай нас, ані в гніві твоїм нас не карай, але поведься з нами за милістю твоєю, Лікарю і Зцілителю душ наших. Приведи нас до бажаної пристані твоєї, просвіти очі сердець наших на пізнання твоєї правди і дай нам останок теперішнього дня мирний і безгрішний, і ввесь час життя нашого, заради молитов святої Богородиці і всіх святих. Бо твоя влада і твоє царство, і сила, і слава: Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

3. Господи, Боже наш! Згадай нас грішних і недостойних слуг твоїх, коли призиваємо святе ім'я твоє, і не осороми нас, коли очікуємо милости твоєї, але вислухай, Господи, усі наші спасенні прохання, і вчини нас достойними любити і боятися тебе від усього серця нашого і творити в усьому волю твою. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

4. Невмовкаючими піснями і неустанними величаннями святих сил оспівуваний, наповни уста наші хвалінням твоїм, щоб віддавати шану імені твоєму святому; і дай нам частку і спадкоємство з усіма, що почитають тебе в правді і зберігають заповіді твої, молитвами святої Богородиці і всіх святих твоїх. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

5. Благословенний ти, Господи Боже, Вседержителю, що знаєш думки людські, що відаєш те, чого ми потребуємо, і багато більше, ніж ми просимо, або розуміємо. Самий ти, чоловіколюбний Царю, у всьому добрий, задовольни нас багатством твоїх ласк, щоб ми непостидною совістю призивали святе ім'я твоє; і не введи нас у спокусу, але визволь нас від злого, і провидінням твоїм дай нам усе корисне. Бо тобі належить усяка слава, честь і поклоніння: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

6. Господи, Господи, що пречистою твоєю долонею все утримуєш, що довго терпиш нам усім, і жалієшся задля нашої злоби! Згадай твої милості і ласки, відвідай нас у твоїй доброті і дай нам пройти й останок нинішнього дня вільним від різних затій лукавого, і збережи наше життя без напастувань, благодаттю Святого Твого Духа, – милістю, щедротами і чоловіколюб'ям єдиногородного Сина твого, з яким і ти є благословенний, з пресвятим, добрим і животворним твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

7. Боже великий і дивний, що несказанною добрiстю і багатим промыслом усім управляєш, і Дав нам земні добра й запевнив нам обіцяне царство уділеними ласками впродовж цього дня, остерігши нас від усякого лиха! Дай нам і решту непорочно докінчити перед святою твоєю славою і величати тебе одного і доброго, і чоловіколюбного Бога нашого. Бо ти Бог наш і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

8. Боже великий і вишній, в тебе одного є безсмертність і в світлі живеш недоступним. Ти все створіння мудро створив, відокремив світло від темряви і сонце поклав, щоб правити днем, а місяць і зорі, щоб володіли ніччю, нас же грішних вчинив достойними і в теперішню годину стати перед твоїм обличчям, щоб тебе визнавати і принести тобі вечірнє славослов'я. Направ, Чоловіколюбче, молитву нашу, немов кадило, перед тобою і прийми її, як благовонний запах. Дай нам мирний цей вечір і близьку вже ніч; зодягни нас у броню світла; визволь нас від нічного страху і всякої речі, що в темряві з'являється, і дай сон,

що його ти дарував на відпочинок нашій немічності, вільний від усякого маріння диявольського. Владико, давче добра, хай і на нашій постелі, будши тобі милими, згадуємо вночі твоє ім'я і, просвічувані навчанням твоїх заповідей, встанемо в душевній радості до звеличування твоєї доброти, приносячи твоєму милосердю молитви і моління, за наші і всіх твоїх людей провини. Відвідай їх задля молитов святої Богородиці. Бо ти є добрий і чоловіколюбний Бог, і тобі віддаємо славу: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Коли співці прийдуть на Слава, диякон, творить малий поклін перед святою трапезою, виходить північними дверима на солею, зробивши поклін до священника, стає перед святі двері і виголошує Мирну ектенію, а священник південними дверима повертається до святої трапези.

Мирна ектенія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: **Господи, помилуй.**

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архiereя нашого (*ім'я*), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (*ім'я*), і за преосвященнішого Архиепископа нашого кир (*ім'я*), боголюбивого Єпископа нашого Кир (*ім'я*), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гніву, й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклонення, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Після екстенії, диякон повертається до святого місця і творить звичайне кадження. Співці співають «Господи візвав» на глас 2-й.

«Господи візвав»

Псалом 140

Господи, взиваю я до тебе, вислухай мене.* Вислухай мене, Господи.* Господи, взиваю я до тебе, вислухай мене.* Почуй голос моління мого,* коли взиваю до тебе.* Вислухай мене, Господи.

Нехай піднесеться молитва моя,* мов кадило перед тобою;* підношення рук моїх,* як жертва вечірня.* Вислухай мене, Господи.

Постав, Господи, моїм устам сторожу;* до дверей губ моїх – варту!

Не дай схилитися серцеві моему * до чогось злого.

Ані чинити лихі вчинки з людьми, що творять беззаконня,* – ні ласощів їхніх я не хочу їсти.

Нехай праведник по-доброму б'є мене й виправляє,* а олія грішного нехай не намастить голови моєї.

Я все-таки помолитимусь,* незважаючи на їхні злі вчинки.

Якщо суддів їхніх скинуть в ущелини скелі,* то почують, що слова мої любі.

Немовби хтось розбив і розрив землю,* розкидано їхні кості перед адом.

Бо до тебе, Господи, мій Боже, мої очі;* до тебе прибігаю, не губи душі моєї.

Збережи мене від петлі, що її наставили на мене,* і від сильця тих, що творять беззаконня.

Нехай грішники впадуть у власні сіті всі разом,* а я пройду безпечно.

Псалом 141

Я голосом моїм до Господа взиваю,* я голосом моїм до Господа молюся.

Скаргу мою перед ним виливаю,* мою скруту йому я виявляю. Коли тривожиться в мені дух мій, ти знаєш мою стежку.* На дорозі, де я ступаю, тайно розставили сильце на мене.

Поглянь праворуч і подивися:* нема нікого, хто дбав би за мене.

Нема куди мені втікати,* нема нікого, хто піклувався б мною. До тебе, Господи, взиваю й кажу:* Ти моє прибіжище, в землі живих ти – моя доля!

Зверни увагу на моє благання,* бо я вельми нещасний.

Спаси мене від гонителів моїх,* бо вони сильніші від мене.*

Виведи з в'язниці мою душу,* щоб дякувати імені твоему.

Мене обступлять праведники,* бо ти добро мені вчиниш.

Тут переплітаються стиха псалма зі стихирами Служби.

Псалом 129

(на 8) З глибин взиваю до тебе, Господи,* Господи, почуй мій голос.

Нехай будуть твої вуха уважні,* до голосу благання мого.

(На 6) Коли ти, Господи, зважатимеш на беззаконня,* то хто встоїться, Господи. Та в тебе є прощення.

Задля імени твого надіюсь на тебе, Господи,* надіється душа моя на слово твоє; надіється душа моя на Господа.

(На 4) Від ранньої сторожі до ночі,* від ранньої сторожі нехай уповає Ізраїль на Господа.

Бо в Господа милість і відкуплений велике в нього;* він визволить Ізраїля від усього беззаконня його.

Псалом 116

(На 2) Хваліте Господа всі народи!* Прославляйте його всі люди!

Велике бо до нас його милосердя,* і вірність Господа повіки.

Стихири на «Господи вівзав»

(гл. 1): Вечірні наші молитви* прийми, святий Господи,* і дай нам відпущення гріхів,* ти бо єдиний* у світі появив воскресіння.

(2 р.)

Стражданнями твоїми, Христе,* ми визволились від страждань,* і твоїм воскресінням ми звільнилися від тління:* Господи, – слава тобі!

(гл. 8): Сьогодні ад, стогнучи, голосить:* Краще було б мені не приймати Народженого від Марії!* Бо він прийшовши, зруйнував мою державу і мідні ворота розбив;* душі, що їх я досі тримав, він, як Бог, воскресив.* Слава, Господи, хресту твоєму і воскресінню твоєму.

Сьогодні ад, стогнучи, голосить: Знищена моя влада!* Прийняв я мерця, немов одного з померлих,* та не можу його ніяк утримати* і з ним – трачу всіх, що були під моєю владою.* Мав я вмерлих від віку, але ось цей усіх підносить!* Слава, Господи, хресту твоєму і воскресінню твоєму.

Сьогодні ад, стогнучи, голосить: Пропало мое царство!* Хоч цього Пастиря розп'ято,* проте він воскресив Адама.* Я ж утратив тих, над якими я царював* та й вивергнув усіх, кого я силою проглінув.* Розп'ятий випорожнив гроби, і знемагає потуга смерті.* Слава, Господи, хресту твоєму і воскресінню твоєму.

(гл. 6): Сьогоднішній великий день* Мойсей таїнственно задалегідь відзначив, кажучи:* Благословив Бог день сьомий,* бо це благословенна субота, це день відпочинку,* коли спочив від усіх діл своїх єдинородний Син Божий.* Він, звершуючи через смерть спасіння,* відпочив тілом і повернувся воскресінням наново до того, чим був,* даруючи нам життя вічне,* як єдиний милосердний і чоловіколюбець. *(2 р.)*

Слава і нині (догмат гл.1): Прославмо Марію Діву:* Всесвітню славу, що вийшла від людей* і породила Господа,* небесні двері, ангельську пісню і вірних окрасу.* Вона бо стала небом і храмом Божества,* вона знищила перегороду ворожнечі,* установила мир і відкрила царство.* Тож, маючи в ній опору віри,* ми здобули оборонця – Господа, що народився з неї.* Отже, кріпіться, Божі люди, кріпіться,* бо він переможе, як всемогутній.

На Слава відчиняються святі двері, диякон з Євангелією, священник позаду диякона, випереджувані свічконосцями, обходять святу трапезу, та вийшовши південними дверима, стають перед святі двері. Диякон, схиливши голову, вказує орарем на схід, і мовить: Господеві помолімся, а священник мовить молитву входу:

Добрий Чоловіколюбче Царю, що все благословляєш! Молимоь тобі наполегливо, серцем сокрушеним і духом смиренным: Благослови наші входи і виходи, Христе, істинний Боже наш. Бо прихід твій і вознесіння, і пожиття з людьми завжди благословенне: нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Диякон вказує орарем на схід і мовить: Благослови, владико, святий вхід. Священник правицею благословляє мовлячи: Благословен вхід святих твоїх, нині і повсякчас, і на віки вічні. Диякон стає у святих дверях, підносить Євангелію (однак не творить нею знак хреста), та виголошує:

Диякон: Премудрість, прости.

Світло тихе

Світло тихе святої слави безсмертного Отця небесного, святого, блаженного, Ісусе Христе, прийшовши на захід сонця, побачивши світло вечірне, оспівуємо Отця, і Сина, і Святого Духа – Бога. Достойно є повсякчас у всі часи прославляти тебе голосами побожними, Сину Божий, що життя даєш всьому світу, тому увесь світ славить тебе.

Під час співання Світло тихе, диякон входить у святилище, ставить Євангеліє на святую трапезу та, прийнявши

благословення кадила від священника, творить звичайне кадження. Після закінчення кадження, стає у святих дверях, повернений на захід, та виголошує:

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Буття читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: На початку створив Бог небо і землю. Земля ж була пуста і порожня та й темрява була над безоднею, а дух Божий ширяв над водами. І сказав Бог: «Нехай буде світло!» І настало світло. І побачив Бог світло, що воно добре, та й відділив Бог світло від темряви. Назвав же Бог світло – день, а темряву назвав ніч. І був вечір, і був ранок – день перший. Тоді сказав Бог: «Нехай посеред вод буде твердь і нехай вона відділяє води від вод!» І зробив Бог твердь і відділив води, що під твердю, від вод, що над твердю. Тож сталося так. І назвав Бог твердь – небо. І був вечір, і був ранок – день другий.

Тоді сказав Бог: «Нехай зберуться води, що під небом, в одне місце і нехай з'явиться суша». І так сталося. І назвав Бог сушу – земля, а збір вод назвав морями. І побачив Бог, що воно добре. Бог сказав: «Нехай земля зростить рослини: траву, що розсіває насіння і плодови дерева, що родять плоди з насіння, за їхнім родом на землі». І так сталося. І вивела земля з себе рослини: траву, що розсіває насіння за своїм родом, дерева, що родять плоди з насінням у них, за їхнім родом. І побачив Бог, що воно добре. І був вечір, і був ранок – день третій. *(Бут. 1,1-13)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Устань, засяй! Зійшло бо твоє світло, слава Господня засяяла над тобою! Бо темрява окриває землю і темнота народи, а над тобою Господь сяє: слава його з'явилась над тобою. Народи йдуть до твого світла, царі до сяйва твого блиску. Поглянь навколо твоїми очима і подивися: усі вони збираються, йдуть до тебе!

Сини твої з далека прибувають, дочок твоїх на руках носять. Тоді ти глянеш і засяєш; заб'ється і пошириться в тебе серце, бо

скарби моря попливуть до тебе, багатства народів прийдуть до тебе. Безліч верблюдів тебе вкриє, верблюди молоді з Мідіану та Ефи. Сила їх прийде з Шеви, несучи золото й ладан, звістуючи хвалу Господню. Усі кедарські вівці зберуться коло тебе, і невайотські барани будуть тобі служити, зійдуть на жертovníк мій, немов люба жертва, і я прославлю дім моєї слави. Хто вони ті, що летять, мов хмара, мов голуби у свій голубник? Так! Острови мене чекають, таршішські кораблі приходять перше, щоб привести твоїх синів з далека разом з їхнім золотом і сріблом імені Господа, Бога твого, Святому Ізраїля, бо він тебе прославив.

Сини чужинців відбудують твої мури, царі їхні будуть тобі служити, бо хоч у гніві моїм я тебе ударив, але в моїй ласці я зглянувся на тебе. Брама твої будуть завжди відкриті; ні вдень, ні вночі не будуть зачинятися, щоб принести до мене скарби народів під проводом їхніх царів. Народ бо й царство що не захоче тобі служити, загине; ті народи будуть знищені дощенту. Слава Ливану прийде до тебе; кипарис, явір разом із сосною, щоб прикрасити місце моєї святині, і я прославлю місце, де покояться мої ноги. Сини твоїх гнобителів прийдуть, припавши до тебе в покорі; всі ті, що тобою гордували, припадуть до стіп твоїх і назвуть тебе містом Господнім, Сіоном Святого Ізраїлевого. Тебе покинули й зненавиділи, тебе оминали; зате я вчиню тебе славою повіки, радістю від роду й до роду. Ти будеш ссати молоко народів, ти будеш усмоктувати царські скарби і зрозумієш, що – Господь, твій Спаситель, і що Потужний Якова, твій Викупитель. *(Іс. 60,1-16)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Виходу читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: І наказав Господь Мойсееві та Аронові в землі Єгипетській. «Місяць цей нехай буде вам початком місяців, перший нехай буде він вам між місяцями року. Промовте до всієї ізраїльської громади так: Десятого дня цього місяця візьміть собі кожен для своєї сім'ї ягня: одне на хату. Коли ж сім'я буде замала на (ціле) ягня, нехай разом з найближчим у межу сусідом візьме ягня по лічбі душ; розрахуйте, щоб ягняти було досить кожному, хто скільки зможе з'їсти. Ягня ж нехай вам буде без вади, самчик,

одноліток; можете взяти його з баранців або козенят. І держатимете його до чотирнадцятого дня цього місяця, і тоді нехай уся громада синів Ізраїля разом заріже його над вечір. І нехай візьмуть крові й помажуть нею одвірки і надвірок у домах, де їстимуть його. Нехай їдять м'ясо тієї самої ночі; спеченим на вогні нехай їдять його, з опрісноками та гіркими зелями. Не їжте ніякої сировини, ні звареного в воді, а тільки жарене на вогні, і з головою його і з ногами та з нутрощами. І не зоставлятимете нічого до ранку; що ж з нього зосталось би до ранку, спалите на вогні. А їстимете його ось так: стегна ваші попідперезувані, обув'я ваше на ногах ваших, і костури ваші в руках у вас, і їстимете похапки: пасха то Господня. (Вих. 12,1-11)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Йони читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Того часу слово Господнє надійшло до Йони, сина Амїтая: «Встань, іди в Ніневію, оте велике місто, і проповідуй проти нього, бо злоба їхня піднялася до мене». Та Йона встав, щоб утікати в Таршіш, далеко від Господа. Прийшов він до Яффи, знайшов корабель, що плив у Таршіш, заплатив за переправу й вступив до нього, щоб відплисти з ними у Таршіш, далеко від Господа. Але Господь кинув на море великий вітер, і на морі знялася страшна хуртовина, тож корабель ось-ось мав уже розбитись. Злякались моряки і закричали кожен до свого бога, а щоб облекшити корабель, викинули вантаж, що був на ньому, в море. Йона ж зійшов у саму середину судна, ліг і заснув глибоко. І підійшов до нього головний над моряками тай каже: «Як тобі спати? Вставай, візви до твого Бога, може він зглянеться над нами і ми не загинемо». І говорили один до одного: «Ось киньмо лишень жереб, щоб довідатись, через кого сталось нам це лихо». Кинули вони жереб і жереб упав на Йону. І кажуть вони до нього: «Скажи нам, будь-ласка, через кого сталось нам це лихо? Яке твое зайняття? Звідки ти йдеш, який твій край, з якого ти народу?» Він відлові їм: «Я – єврей і почитаю Господа небес, що сотворив море й землю», злякались люди вельми і сказали до нього: «Що це ти

зробив?» – довідались бо, що він утік далеко від Господа, бо він їм признався. Далі його спитали: «Що нам з тобою чинити, щоб море, яке на нас розлютилось, утихло?» Море бо дедалі більше піднімалось і бушувало. Він відповів їм: «Візьміть і киньте мене в море, й море перестане проти вас бушувати, бо я знаю, що то через мене прийшла на вас велика оця хуртовина». І заходились люди веслувати до берега, та не могли, бо море дедалі більше піднімалось і проти них бушувало. Тоді вони візвали до Господа й сказали: «О, Господи, не дай, благаємо тебе, щоб ми загинули за життя цього чоловіка, й не допусти, щоб на нас упала кров невинну, бо ти, о Господи, вчинив, як тобі було завгодно». Взяли вони Йону та й кинули в море, і море перестало бушувати. Люди вельми налякались Господа й принесли Господеві жертву та обреклись обітом.

Господь наготував велику рибу, щоб вона проглинула Йону, і пробув Йона в нутрі риби три дні й три ночі. З нутра риби Йона почав молитися до Господа, Бога свого. Він мовив: «У моїй скруті до Господа візвав я, й він відповів мені. З нутра шеолу закричав я, і ти почув мій голос. Ти кинув мене у безодню, у серце моря, і води мене оточили. Усі твої буруни й твої хвилі пройшли надо мною. Я мовив: Відкинутий я з-перед очей у тебе! А все ж таки я знову глядітиму на святий храм твій. Води мене обняли аж по горло, безодня мене оточила, водорість голову мені повила. Аж до стіп гір спустивсь я; земля засувами повік мене замкнула, але ти вивів моє життя з ями, о Господи, мій Боже. Коли моя душа в мені умлівала, про Господа згадав я, і моя молитва долинула до тебе, до храму до святого твого. Тії, що пустих марнощів пильнують, кидають власну ласку. Я ж голосом подяки принесу тобі жертву. Чим я обрікся, те я виконаю. Від Господа спасіння». Господь повелів риби й вона виблювала Йону на сушу

І надійшло слово Господнє до Йони вдруге: «Встань, іди в Ніневію, у те велике місто, й проповідуй йому те, що я скажу тобі». Устав Йона й пішов за Господнім словом, у Ніневію. Ніневія ж була надзвичайно велике місто: на три дні ходи. І Йона почав увиходити в місто, один день ходи. Він об'явив, кажучи: «Ще сорок день, і Ніневія буде зруйнована.»

І повірили ніневітяни Богові: оголосили піст і понадягали веретища, від найбільшого до найменшого. Вістка про це дійшла до шневійського царя; він устав з престолу свого, скинув одужу з себе, покривсь веретищем і сів на попелі. Далі, на наказ царя і його вельмож, було голосно оповіщено в Ніневії: «Ні людина, ні скотина, ні воли, ні вівці – нічого не сміють їсти, ні споживати, та й води не сміють пити. Та щоб усі – від людини до скотини – понакривались веретищами й чимдуж взивали до Бога, і щоб кожен покинув свою нікчемну поведінку й насильство рук своїх. Хто зна, чи Бог іще не повернеться та не роздумає й не відверне від нас палаючий гнів свій, тож ми й не загинемо?» Побачив Бог їхні вчинки, що вони відвернулись від своєї нікчемної поведінки й роздумався щодо лиха, яке був погрожував їм учинити, – і не вчинив його.

І не вподобалось те Йоні вельми; запалав він гнівом і почав молитися до Господа і мовив: «О Господи! Хіба ж не це я говорив, будши ще у мойй країні? Тому ж я й утік був на початку до Таршішу; знав бо, що ти – Бог милостивий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, й уболіваєш над злом. Тож візьми, благаю, Господи, тепер у мене мою душу, бо ліпше мені вмерти, аніж жити.» А Господь сказав: «Слушно ти розсердився?» Вийшов Йона з міста й сів зо східнього боку міста. Зробив він собі там халупку, й сів під нею у холодку, визируючи, що станеться з містом. А Господь Бог виростив тикву, й вона знялася над Йоною, щоб була тінь над його головою та щоб позбавити його досади. Йона вельми зрадів тикві. Але другого дня, як почала зоря зоріти, звелів Бог черв'якові, й він підточив тикву й вона всохла. А як зішло сонце, послав Бог посушний східній вітер, і сонце вдарило у голову Йоні так, що він зомлів, тож і побажав сам собі смерти, кажучи: «Ліпше мені вмерти, аніж жити.» Тоді Господь сказав: «Тобі жаль тикви, дарма що ти не поравсь коло неї й не зростив її, – що за одну ніч виросла й за одну ніч пропала, а мені б то не жаль було Ніневії, великого міста, в якому живе більше ста двадцяти тисяч душ, що не вміють розрізнити правиці від лівиці, – й худоби безліч?» *(Йона 1,1-4,11)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Ісуса Навина читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: І отаборилися сини Ізраїля в Гілгалі; на чотирнадцятий день першого місяця ввечері вони святкували Пасху на степах ерихонських. На другий день Пасху їли вони з урожаєм тієї землі: неквашений хліб та пражене зерно. Того самого дня, як вони стали їсти з урожаєм землі, перестала падати манна; не було в синів Ізраїля більш манни, і вони харчувались у цім році з плодів Ханаан-землі. Як же Ісус був під Єрихоном, звів він очі, аж бачить: стоїть перед ним якийсь чоловік з голим мечем у руці. Підійшов до нього Ісус та й питає: «Чи ти наш, чи з ворогів наших?» А той відказав: «Ні! Я начальник Господнього війська; прийшов я тепер.» І впав Ісус лицем до землі, поклонивсь та й каже до нього: «Що велить мій владика слугі своєму?» Начальник Господнього війська й каже до Ісуса: «Скинь з ніг твоє взуття, бо місце, де стоїш, святе.» І Ісус вчинив так. *(Ісус. Нан. 5,10-15)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Виходу читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: І вирушили сини Ізраїля з Суккота та й отаборились в Етамі, уз край пустині. Господь же йшов перед ними вдень хмаровим стовпом, щоб проваджати їх у дорозі, а вночі вогненним стовпом, щоб їм присвічувати; так що вони могли йти і вдень і вночі. І не зникав хмаровий стовп за дня, і стовп вогненний уночі перед народом.

І заговорив Господь до Мойсея, кажучи: «Промов до синів Ізраїля, щоб завернули та отаборились перед Пігахіротом, між Мігдолом і морем, перед Ваал-Цефоном; навпроти нього, край моря, отаборитесь. І подумав фараон про синів Ізраїля: заблукались у краю, пустиня затиснула їх у собі. Я ж закаменю серце в фараона, щоб ганявся за ними; і прославлюсь на фараоні і на всьому його війську, і зрозуміють єгиптяни, що я – Господь.» Так і вчинили. І сповіщено царя єгипетського, що народ утік; тоді обернулося серце фараона та його слуг проти народу, і вони сказали: «І що ж ми зробили, що випустили Ізраїля з нашого

підданства?» І повелів запрягти свою колісницю, і взяв з собою своїх людей; зібрав також шістсот колісниць добірних та всі інші колісниці єгипетські, і бійців до кожної. Господь же закаменив серце в фараона, царя єгипетського, і погнався він за синами Ізраїля, що походували під рукою високою. Єгиптяни ж погналися за ними і наздогнали їх фараонові коні, колісниці, комонники та військо, як таборували при морі, коло Пігахіроту, на проти Ваал-Цефону. І як наблизився фараон, підвели сини Ізраїля очі, аж ось єгиптяни женуться за ними; і злякалися сини Ізраїля вельми та й заголосили до Господа. Та й кажуть до Мойсея: «Хіба тим то, що немає в Єгипті кладовищ, ти позабрав нас вмирати в пустині? Що ж це ти накоїв нам, що вивів нас із Єгипту? Хіба ми тобі цього не казали ще в Єгипті: Дай нам спокій! Ми будемо єгиптянам служити; бо ж краще нам бути в неволі, ніж гинути в пустині.» Відповів же Мойсей народові: «Не бійтеся! Стійте на місці, то побачите, що зробить Господь, щоб вас сьогодні спасти. Бо тих єгиптян, що їх бачите сьогодні, не побачите більш повіки! Господь бо воюватиме за вас, ви ж будьте спокійні.» І сказав Господь Мойсеєві: «Чого голосиш до мене? Вели синам Ізраїля, нехай вирушають. Ти ж підійми твою палицю та простягни твою руку над морем і розділи його, і нехай сини Ізраїля сушею пройдуть через середину моря. Ось я закамению серце єгиптян, і вони підуть за вами слідом, і тоді покажу на фараонові і на всім його війську, на колісницях і на вершниках його, мою силу. І визнають єгиптяни, що я – Господь, як покажу на фараонові і на вершниках його мою силу.» І повернувся тоді ангел Божий, що йшов поперед табору Ізраїля, та й спинився позад них; і стовп хмаровий, що йшов перед ними, спинивсь позад них. Він спинився поміж єгипетським табором та ізраїльським табором; і була хмара темрявою для одного табору і світлом для другого. І не наблизився один табір до другого всю ніч. І простяг Мойсей руку над морем, і відганяв Господь море всю ніч сильним східнім вітром, і зробив море сухим, і води розділились; і сини Ізраїля ввійшли і йшли серединою моря по суші; вода була для них стіною ліворуч і праворуч. Єгиптяни погнались, і рушили слідом за ними всі фараонові коні, колісниці і вершники в середину

моря. В ранішню сторожу глянув Господь із вогненного та хмарового стовпа на єгипетський табір та й стривожив його; позагальмовував колеса їхніх колісниць, так, що ці з трудом просувались наперед. І закричали єгиптяни: «Спасайтесь перед Ізраїлем, бо Господь воює за нього проти єгиптян.» Тоді Господь сказав Мойсеєві: «Простягни руку над морем, і нехай води хлинуть назад, на їхні колісниці і на їхніх вершників.» І простяг Мойсей руку над морем, і на світанку воно знову повернулося на своє звичайне місце; єгиптяни ж, утікаючи, йшли йому назустріч. Отак то кинув Господь єгиптян у середину моря. Злились води знов до купи та й затопили колісниці, вершників та все фараонове військо, що ввійшло було за ними в море; ані один із них не зостався. Сини ж Ізраїля йшли по суші серед моря, і води для них стояли, як стіна, праворуч і ліворуч. Отак вирятував Господь у той день Ізраїля з руки єгипетської, і побачив Ізраїля єгиптян мертвими на березі моря. І як побачив Ізраїль, з якою потугою Господь побив єгиптян, став народ боятися Господа та й повірив Господеві й слугі його Мойсеєві.

Тоді Мойсей і сини Ізраїля заспівали Господеві ось яку пісню: Заспіваю Господеві, славно бо прославився; коня і вершника скинув у море. (*Вих. 13,20-22;14,1-31;15,1*)

Опісля читаються ці стихи, а після кожного співається приспів на мелодію прокімена гл.5:

Прокімен: **Заспіваймо Господеві, славно бо він прославився.**

Стих: Коня і вершника вкинув він у море.

Стих: Кріпость моя і пісня моя – Господь, і став мені спасінням.

Стих: Він Бог мій, і прославлю його, – Бог батька мого, і вихвалитиму його.

Стих: Господь переможець у боротьбі, Господь ім'я йому.

Стих: Колісниці фараонові і військо його вкинув він у море, і обрана військова старшина його потонула в Червоному морі.

Стих: Безодня покрила їх: вони йшли на дно, мов камінь.

Стих: Десниця твоя, Господи, прославилася силою; десниця твоя, Господи, розгромила ворога.

Стих: Величчю слави твоєї повалив ти супротивників твоїх. Ти послав гнів твій, і він попалив їх, як солому.

Стих: Від подиху розтопилися води, плин води стіною став, стужавіла пучина в середині моря.

Стих: Ворог сказав: Поженусь, настигну, розділю здобич, насититься ними душа моя, вийму меч мій, знищить їх рука моя.

Стих: Ти дмухнув духом твоїм, і покрило їх море, мов оливо потонули вони у великих водах.

Стих: Хто подібний до тебе, Господи, поміж богами? Хто, як ти, величний святістю, дивний у славі, що твориш чудеса?

Стих: Ти простягнув десницю твою – поглинула їх земля. Ти милістю своєю ведеш народ цей, якого ти визволив, керував ти ним силою своєю до оселі святині твоєї.

Стих: Почули народи і тремтять: жах обняв мешканців філістимлянських.

Стих: Тоді збентежились князі едомські, трепет охопив вельмож моавських, засмутились усі мешканці Ханаану.

Стих: Хай нападе на них страх і жах, від величі сили твоєї хай заніміють вони, як камінь, доки не перейде народ твій, Господи, доки не перейде цей народ, якого ти придбав собі.

Стих: Увівши, осели його на горі насліддя твого, в місті, яке ти учинив оселею для себе, Господи, в Святині, що її створили руки твої, Владико!

Стих: Царюватиме Господь повік і на віки вічні. Коли ввійшли коні фараонові з колісницями його і вершниками його в море, Господь повернув на них морські води.

Стих: Сини ж Ізраїлеві пройшли по суші серед моря.
Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові:
І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Заспіваймо Господеві, славно бо він прославився.

Тоді друга частина читань:

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Софонії читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Так говорить Господь: «Чекайте мене до дня, коли я встану на свідчення; бо я постановив згромадити народи та зібрати царства, щоб вилити на них моє обурення, весь палкий гнів мій; бо мій вогонь горливий пожере всю землю. Тоді бо я поверну народам мову чисту, щоб усі ім'я Господнє призивали та щоб служили йому однодушно. З тамтого боку рік ефіопських мої приклонники – моїх розсіяних потомки – принесуть мені офіру.

Того часу не будеш соромитись усіх твоїх лихих учинків. Тоді бо я усуну з-поміж тебе твоїх веселунів зарозумілих, і ти бунтуватися більше не будеш на моїй святій горі. Зоставлю серед тебе народ убогий та смиренний, і він шукатиме притулку в імені Господнім. Ізраїля останок не вчинятиме злочину й брехні не буде говорити, і не знайдеться в їхніх устах язик зрадливий. Вони будуть пастиись і на землі лежати, ніхто їх не лякатиме.» Виспівуй, о дочко Сіону! Вигукуй радо, Ізраїлю! Радуйся і веселися з усього серця, дочко Єрусалимська! Господь усунув засуди проти тебе, прогнав ворога твого. Цар Ізраїля – Господь – посеред тебе: не будеш більш боятися лиха. *(Соф. 3,8-15;)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Царів читання.

Диякон: Будьмо уважні

Чтець: Тоді надійшло до Іллі таке слово Господнє: «Встань, іди в Сарепту сидонську і перебувай там. Я повелів там удові, щоб давала тобі їсти». Устав він та й подався в Сарепту; прийшов до воріт міста, аж ось удовиця збирає дрова. Покликав він її та й каже: «Дай мені, будь-ласка, трохи води з глечика напитись.» Як же вона йшла по воду, кликнув у слід і каже: «Принеси мені, будь-ласка, і шматок хліба.» Вона ж каже: «Так певно, як живе Господь, Бог твій, нема в мене нічого печеного, тільки пригорща муки в посудині та трошки олії у глечику. Оце назбираю трохи дров, та повернувшись, приготую, що маю, собі та синові, а там з'їмо й помремо.» Ілля ж їй: «Не журись, іди й зроби, як сказала; тільки наперед спечи мені коржика і принеси сюди, собі ж і синові приготуєш опісля. Так бо говорить Господь, Бог Ізраїля: Посуд з мукою не спорожниться, глечик з олією не опустіє аж до того дня, коли Господь пошле дощ на землю.» Пішла вона й зробила, як

сказав їй Ілля; і їла вона, він і її син довго. Посуд з мукою не спорожнювався, глечик з олією не вичерпувався, за словом, що Господь сказав через Іллю.

Після цього занедужав син тієї жінки, що її була господа, і недуга його була така важка, що зостався без віддиху. І каже вона до Іллі: «Що мені чинити з тобою, чоловіче Божий? Ти прийшов до мене на те, щоб нагадати мої гріхи та навести смерть на мого сина.» А він сказав до неї: «Дай мені сюди твого сина.» І взяв у неї з лона, поніс його на гору у світлицю, де мешкав, та й поклав його на своїй постелі. Тоді візвав Господа словами: «Господи, Боже мій! Невже ж ти хочеш заподіяти таке зло вдовиці, де я гостював, щоб навести смерть на її сина?» І простягся тричі над хлопчиком і візвав до Господа словами: «Господи, Боже мій, вчини так, благаю, щоб душа цього хлопчика повернулась до нього!» Почув Господь голос Іллі, і душа хлопцева повернулась до нього, і він ожив. Узяв Ілля хлопця, зніс його зо світлиці вниз у хату та й передав матері, кажучи: «Дивися, син твій живий.» Жінка ж сказала Іллі: «Тепер я знаю, що ти – чоловік Божий та що слово Господнє в устах твоїх – правда.» (Цар. 17,8-24)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Я веселюся в Господі, душа моя радіє в моїм Бозі. Бо він зодягнув мене в шати спасіння, окрив мене плащем справедливості, немов той молодий, що себе вінцем прикрашає, неначе молода, що дорогоцінностями себе оздобляє. Бо як земля вирощує свої рослини і як город вирощує своє насіння, так Господь Бог виростить справедливість і славу перед усіма народами.

Заради Сіону я не замовкну, Єрусалиму заради не втихну, аж докіль, мов світло не засяє його спасіння, наче смолоскип запалає. Тоді народи побачать твою справедливість, усі царі – твою славу. І зватимуть тебе новим ім'ям, яке виречуть Господні уста. Близкучою короною в руці Господній будеш, царським вінцем в руці Бога твого. Не зватимуть більше тебе покинутою, не

зватимуть твою землю полишеною, а зватимуть тебе: «Моя у ній утіха», а твою землю: «Заміжня», бо Господь тебе уподобав, і земля твоя матиме мужа. І як одружується хлопець з дівчиною, так твій будівничий одружиться з тобою. Як молодий радіє молодію, так Бог твій радітиме тобою. (Іс. 61,10-11; 62,1-5)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги Буття читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Після того Бог випробовував Авраама. Отож сказав до нього: «Аврааме!» Той же відповів: «Я тут!» Бог сказав: «Візьми сина твого, твого єдиного, якого любиш, Ісаака, і піди в Морія-край та й принеси його там у всепалення на одній з гір, що її я тобі вкажу». Встав Авраам рано-вранці, осідлав свого осла, взяв із собою двох слуг та Ісаака, сина свого, наколов дров на всепалення і пішов на місце, що призначив йому Бог. На третій день підвів Авраам свої очі й, побачивши здалека те місце, сказав своїм слугам: «Побудьте тут з ослом, а я з хлоп'ям підемо аж он туди та, поклонившись Богові, повернемося до вас». Тож узяв Авраам дрова всепалення та й поклав на Ісаака, сина свого; сам же взяв у руки вогонь і ніж, і пішли вони обидва вкупі. Тоді Ісаак заговорив до Авраама, батька свого, кажучи: «Батьку!» – А той: «Що тобі, сину? «Ось» – каже він, «вогонь і дрова; а де ягня на всепалення?» Авраам же: «Бог подбає собі ягня на всепалення, сину». І йшли вони обидва разом.

Як же прийшли на місце, про яке сказав йому Бог, то спорудив Авраам жертovníк, розклав дрова і, зв'язавши Ісаака, сина свого, поклав його на жертovníк, зверху на дровах. Тоді простягнув Авраам свою руку й узяв ножа, щоб принести в жертву сина свого. Та ангел Господній кликнув до нього з неба і сказав: «Аврааме, Аврааме!» Той відповів: «Я тут!» І сказав (Бог): «Не простягай руки твоєї на хлопця, не чини йому нічого! Тепер бо знаю, що ти боїшся Бога, що ти не пощадив свого сина, свого єдиного для мене.» Коли Авраам підвів свої очі й дивиться – аж ось по заду (нього) баран, заплутаний у кущах рогами. Пішов Авраам, узяв того барана і приніс його у всепалення замість свого сина. І назвав Авраам те місце «Господь явився, як то й по сьогодні

кажуть: «На горі, де Господь явився.» Ангел же Господній кликнув до Авраама вдруге з неба; і сказав: «Клянуся мною самим – слово Господнє: за те, що ти вчинив це і не пощадив сина твого, твого єдиного, я поблагословлю тебе вельми й дуже розмножу твоє потомство, як зорі на небі і як пісок, що на березі моря. Твої потомки займуть міста своїх ворогів. У твоєму потомстві благословляться всі народи землі, тому що ти послухав мого голосу.» (Бут. 22,1-18)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Дух Господа Бога на мені, бо Господь мене помазав. Він послав мене, щоб принести благу вість убогим, лікувати скрушених серцем, проголосити невольникам свободу, ув'язненим відкрити очі, проголосити рік Господнього благовоління, день відплати нашого Бога, потішити всіх засмучених, звеселити засмучених Сіону, замість попелу дати їм вінець, елей веселощів – замість жалобної одежі, хвалу замість пригніченого духу, – і зватимуть їх дубами справедливості, посадкою Господа на його славу.

І відбудують старі румовища, і піднімуть спустошення часів днедавніх, і міста зруйновані відновлять, румовища родів минулих. Чужинці прийдуть і пастимуть ваших овець; сторонні будуть у вас хліборобами й виноградарями. Ви ж будете зватися Господніми священиками; слугами Бога нашого вас будуть величати. їсти будете скарби народів, їхньою славою оздобитесь.

Через те, що сором їхній був подвійний і доля їхня – сплювки та ганьба, вони посядуть у своїй країні вдвоє і радість вічна в них буде. Бо я, Господь, люблю право, ненавиджу здирство та злочинство. Я їм віддам правдиву плату, я укладу з ними союз вічний. Нащадки їхні будуть відомі посеред народів, між племенами – їхні потомки. І хто б їх не побачив, визнає, що вони рід, Господом благословенний. (Іс. 61,1-9)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 другої книги Царів читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Одного дня, коли Єлисей проходив через Шунам, якась багата жінка, що там жила, принукала його щось з'їсти. І так щоразу, як іде було проз, заверне туди підживитись. І каже вона раз своєму чоловікові: «Я певна, що цей Божий чоловік, що попри нас завжди проходить свята людина. Тож збудуймо невеличку верхню світлицю та й поставмо йому там ліжко, стола, стільця й каганець, щоб він, як зайде колись, міг там притулитись». Одного дня прийшов він і зайшов у верхню світлицю та й спочивав там. І сказав своєму слугі Гехазі: «Поклич но сюди тую шунамійку». Той покликав і вона стала перед ним. Єлисей мовив до нього: «Скажи їй: Оце ти так горливо дбаєш про нас. Що хочеш, щоб я зробив для тебе? Може щось сказати за тебе цареві або начальникові над військом?» Та вона відповіла: «Я живу собі серед мого народу!» Спитав він: «Що ж би таке їй зробити?» Гехазі відповів: «Та ось сина нема у неї, чоловік же її старий». Єлисей сказав: «Поклич її». Той покликав, і стала вона на дверях. І сказав Єлисей: «Через рік о цій порі пригортатимеш сина». Вона ж каже: «Ні, мій пане, чоловіче Божий! Не обманой твоєї слугині!» Але зачала жінка й вродила своєчасно сина, як раз о ту пору, коли Єлисей сказав їй. Як же хлопчик підріс, пішов одного дня до батька до женців, і кволиться батькові: «Ой голова моя, голова моя!» Той же сказав слугі: «Одведи його до матері». Взяв він хлоп'я та й одвів до матері. І сиділо воно аж до полудня на колінах у неї, і вмерло. Тоді пішла вона на гору, поклала його у Божого чоловіка на ліжку, зачинила двері й вийшла; покликала свого чоловіка та й каже: «Пришли мені котрогось із слуг з ослицею; поїду притьмом до Божого чоловіка, а тоді повернусь». Він же каже: «Чого тобі йти до нього. Хіба сьогодні новомісяччя чи субота?» Та вона відповіла: «Бувай мені здоров». Осідлавши ослицю, сказала слугі: «Рушай небарно! Та не зупиняйся в дорозі, хібащо тоді як тобі скажу». Поїхала вона й прибула до Божого чоловіка на Кармель-гору. Як же побачив її Божий чоловік здалека, сказав своєму слугі Гехазі: «Та це ж шунамійка! Біжи лишень їй на зустріч та спитай: Чи все гаразд із тобою? Чи все гаразд із твоїм чоловіком? Чи все гаразд із хлоп'ям?» Вона відповіла: «Гаразд». І як вийшла на гору до Божого

чоловіка, обняла його ноги, але Гехазі приступив, щоб відвести її. Та Божий чоловік сказав: «Лиши її, бо вона тяжко сумна, і Господь скрив це від мене, не об'явив мені». І каже вона: «Чи ж я прохала сина в мого пана? Чи ж я бо не казала: Не обманюй мене?» Тоді Єлисей повелів Гехазі: «Підпережи твої боки, візьми мою палицю в руки та йди. Коли зустрінеш когось, не вітай його. А коли хтось вітатиме тебе, не відповідай йому! Та поклади мою палицю на обличчя хлоп'яткові». Мати хлопчикова каже: «Так певно, як живе Господь і як живеш ти, я не покину тебе!» Встав Єлисей і пішов слідом за нею. Гехазі ж випередив їх і поклав палицю на обличчя хлоп'яткові, та не було ні голосу, ні руху. І повернувся він на зустріч Єлисеєві й сповістив його: «Хлоп'ятко не прокинулось». Як же прибув Єлисей до хати, аж ось хлоп'ятко мертве лежить у нього на постелі. Ввійшов він, замкнув двері, так що всередині було їх двоє, та й молився Господеві. Потім підійшов до ліжка, простягся над хлоп'ятком, притулив свої уста до його уст, свої очі до його оченят, свої руки до його рученят, і пригорнувся до нього, і огрілось тіло хлоп'ятка. Піднявся він знов і ходив туди й сюди по світлиці, потім підійшов знову й схилюсь над ним, аж ось хлоп'ятко сім разів чхнуло й розкрило оченята. Кликнув Гехазі й каже: «Поклич сюди шунамійку!» Покликав той, а як вона увійшла, сказав їй Єлисей: «Візьми твого сина». Приступила вона й упала йому в ноги й уклонила до землі; потім узяла свого сина й вийшла. *(Цар. 4,8-37)*

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Ісаї читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Тоді сини Ізраїля згадали дні днедавні, дні Мойсея: Де той, що вивів з моря пастиря свого стада? Де той, що дух святий вклав у нього? Що вів Мойсея за правицю раменом своїм преславним, розділив води перед ними, щоб учинити собі ім'я вічне? Що вів їх через безодні, немов коня широким степом, так що вони не спотикались? Мов череду, що сходить у долину, дух Господній вів їх до спокою. Отак водив ти свій народ, щоб учинити собі славне ім'я. Споглянь же з неба й подивися з

преславного, святого твого житла! Де твоя горливість і твоя потуга, твій жаль і твоє милосердя? Не стримувай їх супроти мене! Бо ти – наш Батько. Не знає нас Авраам, не згадує про нас Ізраїль. Ти, Господи, наш Батько; «наш Викупитель споконвіку» – твоє ім'я. Чому, о Господи, ти допустив, щоб ми блукали далеко від твоїх доріг, щоб закаменіло наше серце, тебе більше не боялось? Повернися з любови до слуг твоїх, до колін твого спадкоємства! Чому нечестивці лізуть у твою святиню, вороги наші твоє святилище взяли під ноги? Ми стали, немов люди, над якими ти не володів ніколи, які не прикликали ніколи імени Бога. Коли б ти був прорвав небо і зійшов, гори розтанули б перед тобою!

Немов огонь, що палить смереччя, немов огонь, що від нього кипить вода, – щоб так ворогам з'явилось твоє ім'я, щоб затряслись народи перед тобою, коли ти твориш страшні чини, яких ми й не сподівались і про які ніхто ніколи не чув: ніяке вухо не чувало, ніяке око не видало іншого Бога, крім тебе, що стільки вчинив би тим, що на нього уповають. Ти йдеш назустріч тим, що радо чинять правду, що пам'ятають твої дороги. Та ось ти розгнівився, ми ж були згрішили нашим відступом і нашим віроломством. Всі ми були, немов нечисті, немов забруднена одежа – вся наша справедливість. Усі ми пов'яли, мов те листя; гріхи наші нас несуть геть, наче вітер.

(Іс. 63,11-19; 64,1-5)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Єремії читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Так говорить Господь: «Ось прийдуть дні, і я створю з домом Ізраїля та з домом Юди новий завіт. Не такий завіт, який я заключив з їхніми батьками, коли взяв був їх за руку, щоб вивести з Єгипетського краю. Завіт той – мій завіт! – вони його зламали, хоч я був їхнім Владикою, – слово Господнє. Ні, ось який завіт я створю з домом Ізраїля після тих днів, – слово Господнє: Вкладу закон мій у їхнє нутро і напишу його у них на серці. Я буду їхнім Богом, вони ж моїм народом. Не буде більш один одного навчати, чи брат брата свого, казавши: Спізнайте Господа! Усі бо

вони будуть мене знати, від найменшого й до найбільшого між ними, – слово Господнє, – я бо прощу їхню провину, гріха їхнього не згадуватиму більше.» (Єрем. 31,31-34)

Диякон: Премудрість.

Чтець: 3 книги пророка Даниїла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Цар Навуходоносор звелів зробити золотого боввана, шістдесят ліктів заввишки й шість ліктів завширшки, і наказав поставити його на рівнині Дура у Вавилонській області. І зібралися сатрапи, радники й усі владці країн на урочисте відкриття боввана, що його поставив цар Навуходоносор і стали перед бовваном, якого поставив цар. Саме в той час приступили деякі халдеї з доносом на юдеїв. Вони заговорили й сказали цареві Навуходоносорові: «Царю, жий повіки! Ти, царю дав наказ, щоб кожен чоловік, як почує звук сурми, сопілки, цитри, гарфи, гусел, гудьби та іншого роду музичних приладів, упав ниць і вклонився золотому бовванові; а хто не впаде ниць і не вклониться, того вкинуть у піч, розжарену вогнем. Та мужі юдейські, що ти настановив був над справами Вавилонського краю – Седрах, Мисах та Авденаго, – ці мужі нехтують твоїм наказом, царю: вони твоїм богам не служать і золотому бовванові, що ти поставив, не кланяються».

Тоді Навуходоносор запалав люттю, і вигляд його обличчя змінився супроти Седраха, Мисаха й Авденаго. Заговорив він знову й повелів розпалити піч усемою більше, ніж її звичайно розпалювано, і наказав найдужчим мужам із свого війська зв'язати Седраха, Мисаха й Авденаго та й вкинути їх у піч, розжарену вогнем. І зараз же їх зв'язано у їхній спідній та верхній одежі, з їхніми завоями на голові й з іншим убранням на них і вкинуто в піч, розжарену вогнем. Але що наказ царя був суворий, і піч була розпалена незвичайно, полум'я від вогню вбило тих мужів, що вкидали Седра, Мисаха й Авденаго. Ці ж троє мужів – Седрах, Мисах та Авденаго – впали зв'язані в піч, розпалену вогнем. І ходили вони серед полум'я, хваливши Бога й благословиши Господа. Царські слуги, що вкинули їх не

переставали розпалювати піч ропою, смолою, клоччям та хмизом, так що полум'я піднялось на сорок дев'ять ліктів поверх печі, і, вибухнувши, спалило тих халдеїв, що їх досягнуло при печі. Ангел же Господній зійшов з Азарією та його товаришами в піч, віддалив розпалений вогонь від печі і вчинив у середині печі так, немов би там повівав вітерець росистий і вогонь їх зовсім не торкнувся не завдав їм болю і не скоїв їм ніякої шкоди. Тоді ті троє, немов одними устами, взяли хвалити, славити й благословляти в печі Бога, промовляючи: «Благословенний ти, Господи, Боже батьків наших, і достохвальний і вельми возносимий повіки». (*Дан.3,1-56*)

Опісля читаються ці стихи і після кожного співається приспів на мелодію прокімена гл.5 :

Прокімен: Господа славте і вихваляйте по всі віки.

Стих: Благословіть всі діла Господні, Господа.

Стих: Благословіть, ангели Господні, Господа.

Стих: Благословіть, сонце, місяцю й небесні зорі, Господа.

Стих: Благословіть, земле, гори й горби і все, що росте на них,

Господа.

Стих: Благословіть, джерела, моря, ріки, кити і все рухоме у водах, Господа.

Стих: Благословіть, птиці небесні, звірі і весь скот, Господа.

Стих: Благословіть, всі люди, Господа.

Стих: Благослови, Ізраїлю, Господа.

Стих: Благословіть, священики Господні, Господа.

Стих: Благословіть, раби Господні, Господа.

Стих: Благословіть, душі і духи праведних, Господа.

Стих: Благословіть, праведні і смиренні серцем, Господа.

Стих: Благословіть, Ананіє, Азаріє і Мисаїле, Господа.

Стих: Благословіть, апостоли, пророки і мученики Господні,

Господа

Стих: Благословім Отця, і Сина, і Святого Духа.

Стих: Нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

**Хвалимо, прославляємо, поклоняємося Господеві, –
оспівуючи й вихвалюючи його по всі віки.**

По закінченні, диякон виголошує:

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими, пом'янувши самі себе і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо ти святий еси Боже наш і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас.

Диякон: І на віки вічні.

Люди: Амінь.

(Замість Святий Боже) Ви, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися. Алилуя. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

У Христа зодягнулися. Алилуя.

Ви, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися. Алилуя.

А далі Служба Божя св.Василія Великого.

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен (гл.5): Вся земля нехай поклониться тобі і співає тобі, нехай же співає імені твоему, Всевишній.

Стих: Воскликніте Господеві, вся земля, співайте ж імені його, віддайте славу хвалі його.

Диякон: Премудрість.

Чтець: До Римлян послання святого апостола Павла читання.

Диякон: Будьмо уважні.

Чтець: Браття! Чи ж ви не знаєте, що всі ми, що в Христа Ісуса охристілися, у смерть його охристілися? Ми поховані з ним через хрищення на смерть, щоб, як Христос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям. Бо якщо ми з'єднані з ним подобою його смерті, то будемо й подобою воскресення. Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий з ним, щоб знищилось оце гріховне тіло, щоб нам гріхові більше не служити; бо хто вмер, той від гріха звільнився. Коли ж ми вмерли з Христом, то віруємо, що й житимемо з ним, знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над ним більше не панує. Вмираючи бо він умер для гріха раз назавжди, а живучи, живе для Бога. Так само й ви вважайте себе за мертвих для гріха, а за живих для Бога, у Христі Ісусі. *(Рим. 6,3-11)*

Після апостола, священник і диякон переодягаються у світлі ризи, і також покривають святу трапезу світлими обрусами, а хор в той час співає замість Алілуя, оці стихи із заспівом:

Заспів (гл. 7): Воскресни, Боже, суди землю, бо ти наслідив усі народи.

Стих: Бог став у соньмі богів, посеред них, щоб богів судити.

Стих: Докіль судитимете не по правді і потуратимете грішниками?

Стих: Судіть по правді сиротину і вбогого, смиренного й бідолаху оправдайте.

Стих: Порятуйте нужденного й бідного, з руки грішника вибавте його.

Стих: Вони не знали, ані не розуміли, у темряві блукають.

Стих: Нехай захитаються всі основи землі.

Стих: Я мовив: Ви – боги і сини Всевишнього всі ви; ви ж, як люди, умираєте і, як кожний князь, упадаєте.

Диякон: І щоб удостоїтися нам вислухати святого Євангелія, Господа Бога молімо.

Люди: Господи, помилуй. *(3 р.)*

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Священник: Мир всім.

Люди: І духові твоему.

Диякон: Від Матея святого Євангелія читання.

Перед і після Євангелії: Слава тобі, Господи, слава тобі.

Після ж вечора суботи, як зайнялося на світанні першого дня тижня, прийшла Марія Магдалина та інша Марія навідатися до гробу. І ось великий зчинився землетрус, – ангел бо Господній зійшов із неба, приступив, відкотив камінь і сів на ньому. Вигляд його був, неначе блискавиця, а одежа, як сніг, біла. Зо страху перед ним сторожа затремтіла й стала, наче змертва. Тоді ангел заговорив до жінок, кажучи: «Не бійтесь: знаю бо, що ви шукаєте Ісуса розіп'ятого. Нема його тут, бо він воскрес, як ото сам прорік. Ходіть, гляньте на місце, де він лежав. Та біжіть притьмом, скажіть його учням, що він воскрес із мертвих. Он він вас випередить у Галилеї, – там ви його побачите. Я вам сказав.» І вони в поспіху полишили гробницю зо страхом і великою радістю та й побігли сповістити його учнів. Аж: ось Ісус зустрів їх і каже: «Радуйтеся!» Ті підійшли й кинулися йому в ноги і вклонилися. Тоді Ісус сказав їм: «Не бійтесь! Ідіть і сповістіть моїх братів, щоб ішли назад у Галилею: там мене побачать.» Коли ті йшли, деякі з сторожі прийшли до міста й оповіли первосвященикам про все, що сталося. Вони, зібравшись із старшими та скликавши раду, дали воякам досить грошей і звеліли: «Скажіть, що його учні прийшли вночі й викрали його, коли ми спали. А як почує це правитель, ми умовимо його й він не буде вас турбувати.» Вони ж, узявши гроші, зробили так, як їх навчили. І рознеслася про це чутка поміж юдеями – аж по цей день. А одинадцять учнів пішли в Галилею на гору, куди їм Ісус призначив. Побачивши його, вони вклонилися йому; а деякі сумнівалися. Ісус же приступив і промовив до них: «Дана мені всяка влада на небі й на землі. Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав. Отож я з вами по всі дні аж до кінця віку.» (Мт. 28,1-20)

Замість Херувимської

(гл. 8): Нехай мовчить усяка плоть людська* нехай стоїть із страхом і трепетом,* і ні про що земне в собі нехай не помишляє.* Цар бо над царями і Володар над володарями приходить* в

жертву себе принести й себе дати на поживу вірним.* Перед ним ідуть хори ангельські з усіма початками і властями;* багатоокі херувими і шестокрилі серафими,* лица закриваючи і пісню співаючи.* Аلیلуя, аلیلуя, аلیلуя.

Замість Достойно...

Ірмос (гл. 6): Не ридай наді мною, Мати,* бачивши в гробі Сина,* що його ти в лоні зачала безсімено,* бо воскресну і прославлюся,* і вознесу зо славою безупинно, як Бог, тих, що з вірою і любов'ю тебе величають.

Причасний: Встав, немов зі сну, Господь* і воскрес, спасаючи нас. Аلیلуя. (3 р.)

Після заамвонної молитви, (яку священник читає перед Божим Гробом, відбувається благословення хлібів), перед Божим Гробом ставиться столик, на якому, стоїть литійник з п'ятьма хлібами, вином, пшеницею і елеєм.

Диякон: Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Священик бере один хліб і благословляє ним інші хліби, а потім кладе його на місце і піднесеним голосом виголошує молитву:

Господи, Ісусе Христе, Боже наш, що благословив п'ять хлібів і п'ять тисяч народу нагодував! Сам благослови і хліби ці, пшеницю, вино, і оливу, і умножи їх у цім місті (селі, обителі) і по всім світі твоїм, та й вірних, що споживають їх, освяти. – Бо ти благословиш і освячуєш усе, Христе Боже наш, і тобі славу возсилаємо з безначальним твоїм Отцем, і пресвятим, і благим, і животворящим твоїм Духом, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь. Будь ім'я Господнє благословенне від нині і до віку (3 р.)

Псалом 33

Благословлю Господа повсякчасно,* завжди хвала його на устах у мене.

Душа моя нехай Господом хвалиться,* нехай покірні чують те й веселяться.

Величайте Господа зо мною;* і вознесімо ім'я його разом.

Я шукав Господа, і він почув мене;* і звільнив мене від усіх моїх скорбот.

Гляньте на нього й розвеселіться,* обличчя ваше нехай не соромиться.

Ось візвав бідолаха, і Господь почув,* і врятував його від усіх його напастей.

Ангел Господній стоїть на варті навкруг тих, що його бояться,* і їх визволяє.

Спробуйте й подивіться, який добрий Господь.* Блаженний, хто до нього прибігає.

Бійтеся Господа, його святі,* бо нема нестачі в тих, що його бояться.

Багаті збідніли й голодують,* а тим, що Господа шукають, ніякого блага не забракне.

Ходіть, мої діти, послухайте мене:* остраху Господнього навчу вас.

Хто є той, що життя любить,* що рад бачити дні щасливі?

Бережи від зла язик твій,* і уста твої від слів лукавих.

Відступися від зла й чини добро,* шукай миру та його тримайся.

Очі Господні на праведних,* вуха його - на їхній заклик.

А обличчя Господнє проти злочинців,* щоб знищити з землі пам'ять їхню.

Візвали праведні, і Господь вислухав їх,* і з усіх скорбот їхніх урятував їх.

Близький Господь до тих, у кого розбите серце;* прибитих духом він спасає.

Багато скорбот у праведних,* але з усіх них Господь їх рятує.

Він усі його кості зберігає,* ані одна з них не зламається.

Злоба грішника його ж убиває,* і ті, що ненавидять праведника зазнають кари.

Господь визволяє душу слуг своїх,* і хто до нього прибігає, покараний не буде.

Священик: Благословення Господнє на вас, того благодаттю і чоловіколюб'єм, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь. Господи, помилуй. (3 р.)
Благослови.

Надгробне

Священик: Христос, істинний Бог наш, що задля нас людей і нашого ради спасення волею плоттю положився у гробі і зійшов на ад, молитвами пречистої своєї Матері, во святих отця нашого Василя Великого, архієпископа Кесарії Кападокійської, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

Після співається тропар перед Господнім гробом (гл. 2):
Благообразний Йосиф, з дерева знявши пречисте тіло твоє,*
плащаницею чистою обвив,* і пахощами гробі новім, покривши,
положив.*(тричі з поклонами)*

Тоді диякон і священик повертаються до святилища, закривають святі двері, засувають катанетасму, та поклонившись, відходять і роздягаються із святих риз.

Вечері у Велику Суботу, близько 8-ї години, чтець виходить на середину церкви, та виголошує: Молитвами святих отців наших, Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас.

І читає Діяння святих Апостолів, до кінця.

НАДГРОБНЕ

Священик, одягнений в епітрахиль і фелон багряної барви, творить малий поклін перед святою трапезою, відсуває катанетасму, відкриває святі двері, та виходить перед Божий Гріб і виголошує:

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Слава тобі Боже наш, слава тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий душі наші.

Святий Боже, святий Кріпкий, святий Безсмертний, помилуй нас. *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочи наші імени твого ради.

Господи, помилуй *(3 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я твоє, нехай прийде царство твоє, нехай буде воля твоя, як на небі так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Господи, помилуй. *(12 р.)*

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, Цареві нашому Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа Царя і Бога нашого.

Псалом 50

Помилуй мене, Боже, з великої милости твоєї,* і багатством щедрот твоїх очисти мене з беззаконня мого.

Обмий мене повнотою з беззаконня мого, * і від гріха мого очисти мене.

Бо беззаконня моє я знаю,* і гріх мій є завжди передо мною.

Проти тебе єдиного я згрішив * і перед тобою зло вчинив;

То й правий ти в словах твоїх* і переможеш, коли будеш судити.

Це бо в беззаконнях я зачатий,* і в гріхах породила мене мати моя.

Це бо істину полюбив еси,* невідоме й таємне мудрости своєї явив ти мені.

Окропи мене іссопом,* очищуся,* обмий мене, і стану біліший від снігу.

Дай мені відчутти радість і веселість,* зрадіють кості сокрушені.

Відверни лице твоє від гріхів моїх,* і всі беззаконня мої очисти.

Серце чисте створи в мені, Боже,* і духа правого обнови в нутрі моєму.

Не відкинь мене від лица твого,* і Духа твого Святого не відійми від мене.

Поверни мені радість спасіння твого,* і духом владичним утверди мене.

Вкажу беззаконним дороги твої,* і нечестиві до тебе навернуться.

Визволь мене від вини крові, Боже, Боже спасіння мого,* і язик мій радісно прославить справедливість твою.

Господи, губи мої відкрий,* і уста мої сповістять хвалу твою.

Бо якби ти жертви захотів, дав би я,* та всепалення не миле тобі.

Жертва Богові – дух сокрушений,* серцем сокрушеним і смиренным Бог не погордить.

Ущаслив, Господи, благоволінням твоїм Сіон,* і нехай відбудуються стіни ерусалимські.

Тоді вподобаєш собі жертву правди, приношення і всепалення;* тоді покладуть на вівтар твій тельців.

Канон Пісня 9

Не ридай наді мною, Мати,* бачивши в гробі Сина,* що його ти в лоні зачала безсіменно,* бо воскресну і прославлюся,* і вознесу зо славою безупинно, як Бог, тих,* що з вірою і любов'ю тебе величають.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

При дивному народженні твоєму, надприродно* я не зазнала болів і була щаслива, Сину споконвічний,* а нині, коли бачу тебе,

Боже мій,* мертвим і бездиханним,* меч скорботи страшно пробиває серце моє.* Але воскресни, щоб і я звеличеною стала.

Приспів: Слава, Господи, святому погребенню твоєму.

З волі моєї, Мати, земля покриває мене,* але сторожі аду тремтять,* бачивши, що я одягнений в окривавлену одужу наруги.* Бо ворогів подолав я хрестом* і, як Бог, знову воскресну і звеличу тебе.

Слава і нині: Нехай все створіння радіє,* нехай веселяться всі люди на землі,* бо ад – ворога полонено.* Нехай жінки з миром мене зустрічають.* Я визволю праотця Адама з праматір'ю Свою* і на третій день воскресну.

Катавасія: Не ридай наді мною, Мати,* бачивши в гробі Сина,* що його ти в лоні зачала безсіменно,* бо воскресну і прославлюся,* і вознесу зо славою безупинно, як Бог, тих,* що з вірою і любов'ю тебе величають.

Тоді: Святий Боже, Пресвята Тройце, Отче наш, і цей тропар:

(гл. 2): Коли зійшов ти до смерти, Життя безсмертне,* тоді ад умертвив ти блистінням божества.* Коли ж і умерлих із глибин підземних воскресив ти,* всі сили небесні взивали. Життєдавче, Христе Боже наш, слава тобі.

Єктенія усильного благання

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимося тобі, вислухай і помилуй.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй. (3 р.)

Диякон: Ще молимося за святішого вселенського Архієрея нашого (ім'я), папу Римського, і за блаженнішого Патріярха нашого (ім'я), і за преосвященнішого Архієпископа нашого кир (ім'я), боголюбивого Єпископа нашого кир (ім'я), за тих, що служать і послужили у святім храмі цім, і за отців наших духовних, і всю во Христі братію нашу.

Ще молимося за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо.

Ще молимося за предстоячих людей, що очікують від тебе великої і багатой милости, за тих, що творять нам милостиню, і за всіх православних християн.

Священик: Вислухай нас, Боже, Спасителю наш, уповання всіх кінців землі, і тих, що на морі далеко, і, Милостивий, будь

милостивим, Владико, до гріхів наших і помилуй нас. Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і тобі славу возсилаємо Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Відпуст

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Господи, помилуй. *(3 р.)* Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, що задля нас людей і нашого ради спасення волею плоттю положився у гробі і зійшов на ад, молитвами пречистої своєї Матері і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

(гл. 2, самоподібний): Благообразний Йосиф, знявши з хреста пречисте тіло Твоє,* плащаницею чистою обвив* і, пахощами покривши, у гріб новий положив. *(тричі з доземними поклонами)*

Після тропаря священик бере Плащаницю на плечі і кладе на престолі, де вона перебуває протягом світлої седмиці. А від неділі апостола Томи, ставиться над горним сідалищем, або за святою трапезою. В деяких церквах існує звичай, залишати Плащаницю на святій трапезі до Вознесіння.

СВІТЛИЙ ПРАЗНИК ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ

Воскресна Утреня

**Сьогодні все наповнилося світлом:
небо, земля і глибини підземні.
Нехай же празнує вся вселенна
Христове воскресіння, в якому
ми утверджуємось.**

УТРЕНЯ у святу і Велику Неділю Пасхи

Після того, як Плащаниця буде взята з Божого Гробу і перенесена на святу трапезу, священик (і диякон, якщо буде), одягається у всі найсвітліші ризи. В той час у храмі формується похід: На переді – хрестоносець, ікона Воскресіння, хоругви, братство, хор. Два старші брати несуть святе Євангеліє.

Прийшовши перед святу трапезу священик, поклонившись, бере в праву руку святий хрест, а диякон (якщо буде), кадильницю, (якщо будуть інші священнослужителі, тоді один бере святе Євангеліє, інший, ікону Воскресіння, ще інший, Артос, і так по два виходять, поклонившись перед святою трапезою, починаючи від молодших) та виходять святими дверима, священик починає співати:

(гл.6 самогласний): Воскресіння твое, Христе Спасе, ангели оспівують на небесах,* і нас на землі сподоби чистим серцем* тебе оспівувати і славити.*

Вірні підхоплюють, а в храмі засвічується усе світло і дзвониться у всі дзвони. Похід виходить з церкви і повертає на ліво, тобто так, як на богослужінні навколо престолу (див. стор. 217) і, обійшовши церкву тричі (або один раз), повертаються до головних дверей церкви (двері є зачинені), священик, тримаючи лівою рукою, хрест, а правою – кадильницю і кадячи тричі церковні двері, виголошує велегласно:

Священик: Слава святій, і одноістотній, і животворній, і нероздільній Тройці, завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик віддає кадильницю і співає тропар: Христос воскрес. Вірні повторюють, а тоді священик ще до половини, а вірні закінчують.

Тропар (гл.5): Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував. (З р.)

Священик виголошує наступні стихи, а хор, після кожного, повторює тропар: Христос воскрес...

Стих 1: Нехай воскресне Бог і розбіжаться вороги його, і нехай тікають від лица його ті, що ненавидять його.

Стих 2: Як щезає дим, нехай вони щезнуть, як від вогню топиться віск.

Стих 3: Так нехай погинуть грішники від лица Божого, а праведники нехай звеселяться.

Стих 4: Це день, що його створив Господь, тож радіймо і веселімся в нім.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Священик: Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав

Люди: **І тим, що в гробах, життя дарував.**

Тоді священик тричі стукає хрестом у двері і відчинивши їх, входить до церкви, і йде через святі двері до святої трапези, та виголошує мирну ектенію, якщо буде диякон, тоді, перед святими дверима, ектенію виголошує він. Вірні, входячи до храму, співають закінчення тропаря: І тим, що в гробах, життя дарував.

Святі та дияконські двері залишаються відчиненими через цілу світлу седмицю.

Мирна ектенія

Диякон: В мирі Господеві помолімся.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За мир з висот і спасіння душ наших, Господеві помолімся.

За мир всього світу, добрий стан святих божих церков і з'єднання всіх, Господеві помолімся.

За святий храм цей і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господеві помолімся.

За святішого вселенського Архиерея нашого (*ім'я*), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (*ім'я*), і за преосвященнішого Архиепископа нашого кир (*ім'я*), боголюбивого Єпископа нашого Кир (*ім'я*), чесне пресвітерство, у Христі дияконство, за весь причет і людей Господеві помолімся.

За Богом бережений народ наш, за правління і все військо, Господеві помолімся.

За місто це (за село це), і за кожне місто, країну, і за тих, що вірою живуть у них, Господеві помолімся.

За добре поліття, за врожай плодів земних і часи мирні, Господеві помолімся.

За тих, що плавають, подорожують, за недужих, страждаючих, полонених, і за спасіння їх, Господеві помолімся.

Щоб визволитися нам від усякої скорби, гніву, й нужди, Господеві помолімся.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо тобі належить усяка слава, честь і поклонення, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Канон Пасхи

Пісня 1

Ірмос: Воскресіння день, просвітімся люди: Пасха, Господня Пасха, від смерти бо до життя і від землі до небес Христос Бог нас перевів, перемоги пісню співаємо.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Тропарець: Очистьмо почування,* і побачимо Христа, осяяного неприступним світлом воскресіння,* і щоб ясно почути, як він мовить: Радійте,* що пісню перемоги співаєте.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Небеса достойно нехай веселяться,* земля ж нехай радіє,* нехай святкує увесь видимий світ і невидимий,* Христос бо воскрес – радість вічна.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Катавасія: Воскресіння день, просвітімся люди: Пасха, Господня Пасха, від смерті бо до життя і від землі до небес Христос Бог нас перевів, перемоги пісню співаємо.

Священик перед святою трапезою (якщо є диякон, тоді він перед святими дверима), після кожної пісні виголошує малу ектенію.

Мала ектенія

Диякон: Ще і ще в мирі Господеві помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими, пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Бо твоя є влада і твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Пісня 3

Ірмос: Прийдіть пиймо нове пиття, що не з каменя неплодного чудесно випливає, але з нетління джерела, яке виточив із гробу Христос, в ньому ми утверджуємось.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Сьогодні все наповнилося світлом,* небо, земля і глибини підземні,* нехай же празнує вся вселенна Христове воскресіння, – * в якому утверджується!

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Вчора нас поховано з тобою, Христе,* встаємо сьогодні з тобою воскреслим;* бо вчора нас з тобою розп'ято,* тож і нас спрослав, Спасе, у царстві своїм.

Катавасія: Прийдіть пиймо нове пиття, що не з каменя неплодного чудесно випливає, але з нетління джерела, яке виточив із гробу Христос, в ньому ми утверджуємось.

Мала єктєня і виголос: Бо ти єси Бог наш, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Іпакоу (гл. 4, подібний: Негаино поспіши): Перед світанком, знайшовши камінь відвалений від гробу,* ті, що були з Марією, від ангела почули:* Чому шукаєте серед мертвих, як людину, того,* хто в світлі вічному перебуває?* Погляньте на похоронні полотна,* поспішіте і світові звістїть,* що воскрес Господь, умертвивши смерть,* він бо – Син Бога,* що спасає рід людський

Пісня 4

Ірмос: На божественній сторожі богонатхнений Авакум хай стане з нами, і покаже світлоносця-ангела, що ясно звіщає: Нині спасіння світові, бо воскрес Христос, як всемогутній.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

З дівственного лона з'явився первенець – Христос,* і якого, як людину, Агнцем названо* і непорочним, бо не зазнав гріховної скверни.* Він – наша Пасха і, як Бог істинний – досконалим зветься.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Як однорічний агнець,* благословенний нам вінець – Христос,* добровільно за всіх заколений був – Пасха очищення,* і знову з гробу нам засяяв – чудове Сонце правди.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Богоотець же Давид перед отіненим ковчегом граючи веселився;* ми ж, народ Божий, святий, прообразів здійснення бачивши,* веселімся у Бозі,* бо воскрес Христос, як всемогутній.

Катавасія: На божественній сторожі богонатхнений Авакум хай стане з нами, і покаже світлоносця-ангела, що ясно звіщає: Нині спасіння світові, бо воскрес Христос, як всемогутній.

Мала єктєня і виголос: Бо ти благий і чоловіколюбєць Бог єси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Пісня 5

Ірмос: Від раннього ранку чуваймо і, замість мира, пісню принесімо Владиці, і Христа побачимо правди Сонце, що всім життя освітлює.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Ті, що були в оковах адових,* побачивши безмірне твоє милосердя,* до Світла радісно поспішали,* Пасху хвалячи вічную.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Приступім зі свічками до Христа, що виходить із гробу,* немов ідучи назустріч женихові,* і радісно з усіма прославляємо* Пасху Божу спасительну.

Катавасія: Від раннього ранку чуваймо і, замість мира, пісню принесімо Владиці, і Христа побачимо правди Сонце, що всім життя освітлює.

Мала ектенія і виголос: Бо освятилося і прославилось пречесне й величне ім'я твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Пісня 6

Ірмос: Зійшов ти, Христе, в глибини підземні і розбив кайдани вічні, що держали ув'язаних, і на третій день, як із кита Йона, воскрес ти із гробу.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Зберігши цілими печаті,* воскрес ти із гробу Христе,* що ключі Діви не порушив у різдві твоїм,* і відчинив нам райські двері.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Спасе мій, жива і незаколена жертва!,* як Бог ти сам себе приніс добровільно Отцеві* а з собою воскресив ти праотця всіх – Адама,* воскреснувши із гробу.

Катавасія: Зійшов ти, Христе, в глибини підземні і розбив кайдани вічні, що держали ув'язнених, і на третій день, як із кита Йона воскрес ти із гробу.

Мала ектенія і виголос: Бо ти цар миру і Спас душ наших, і тобі славу віддаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Кондак (гл. 8): Хоч і до гробу зійшов ти, Безсмертний,* то адову зруйнував ти силу,* і воскрес, як переможець, Христе Боже,* жінкам мироносицям звістивши: Радуйтеся!* і мир дарував ти своїм апостолам,* упалим же подав воскресіння.

Ікос: Тебе – Сонце, що перед сонця зайшло колись у гріб,* рано-вранці, як дня шукали жінки мироносиці* й одна до одної кликали:* О другині, прийдіте,* пахощами намастимо тіло живоносне і поховане,* що лежить у гробі,* – тіло того, що воскресив упалого Адама!* Ідім, поспішімся, як мудреці,* і принесім миро в дарі* обвитому не пеленами, а плащаницею,* і заплачмо та закличмо: О Владико устань! Впалим подаєш воскресіння.

Воскресіння Христове...

Воскресіння Христове бачивши,* поклонімся святому Господу Ісусові,* єдиному безгрішному.* Хресту твоєму поклоняємось, Христе,* і святе воскресіння твоє величаємо і славимо,* бо ти Бог наш,* крім тебе іншого не знаємо,* ім'я твоє призиваємо.* Прийдіть, усі вірні,* поклонімся святому Христовому воскресінню,* це бо прийшла через хрест радість усьому світові.* Завжди благословляючи Господа,* славимо воскресіння його,* бо, розп'яття перетерпівши,* він смертю смерть перемиг. (3 р.)

Стихира (гл. 6): Воскрес Ісус із гробу,* як провістив,* подав нам життя вічне* і милість велику. (3 р.)

Пісня 7

Ірмос: Той, хто юнаків із печі визволив, ставши людиною, терпить, як смертний, і стражданням зодягає смертне красою нетління, єдиний благословенний Отців Бог і препрославлений.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Богомудрі жінки з миром слідом за тобою поспішали* і тебе, як померлого, зі сльозами шукали;* поклонились же, радіючи, живому Богові* і Пасху таємну твоїм учням, Христе, благовістили.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Святкуємо перемогу над смертю, знищення аду,* іншого життя вічного початок,* і, радіючи, оспівуємо того, що це вчинив,* – єдиного благословенного отців Бога і препрославленого.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Направду священна і все святкова,* оця спасительна і світлопромінна ніч,* що стає провісницею світлого дня воскресіння,* бо у ній предвічне Світло тілесно всім із гробу засяяло.

Катавасія: Той, хто юнаків із печі визволив, ставши людиною, терпить, як смертний, і стражданням зодягає смертне красою нетління, єдиний благословенний Отців Бог і препрославлений.

Мала ектенія і виголос: Будь влада царства твого благословенна і препрославлена, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Пісня 8

Ірмос: Цей провіщений і святий день, перший по суботі, царський і Господній, свято над святами і торжество всіх торжеств; в цей день прославляймо Христа на віки.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Прийдіте, у цей врочистий день воскресіння,* станьмо учасниками нового виноградного плоду,* божественної радості і царства Христового,* оспівуючи його, як Бога, навіки.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

Поведи навколо очима твоїми, Сіоне, і глянь!* Ось бо прийшли до тебе від заходу і півночі, півдня і сходу,* як богосяйні світила* – діти твої,* благословляючи в тобі Христа на віки.

Приспів: Благословім Отця, і Сина, і Святого Духа – Господа, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Троїчний: Отче Вседержителю, і Слове й Душе,* у трьох особах одне надприродне й пребожественне Ёство!* У тебе ми охрестились* і тебе благословляємо навіки.

Приспів: Хвалимо, благословимо, поклоняємося Господеві, оспівуючи і прославляючи його по всі віки.

Катавасія: Цей провіщений і святий день, перший по суботі, царський і Господній, свято над святами і торжество всіх торжеств; в цей день прославляймо Христа на віки.

Мала єктєня і виголос: Бо благословилося ім'я твоє і прославилося царство твоє, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Пісня 9

Приспів: Ангел звістив благодатній: Чистая Діво, радуйся, і знову кажу: Радуйся, Твій Син воскрес на третій день із гробу, і мертвих воскресив. Люди, веселіться.

Ірмос: Світися, світися, новий Єрусалиме, слава бо Господня на тобі засяла. Радій нині і веселися, Сіоне, а ти, Чистая Богородице, втішайся воскресінням Сина твого.

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

О, божественне й любе,* і пресолодке твоє слово!* з нами бо справді ти обіцяв бути до кінця віку, Христе.* Маючи його основою надії, ми, вірні, радуємо!

Приспів: Христос воскрес із мертвих.

О, Пасхо велика й найсвятіша, Христе!* О, Мудросте, і Слово Боже й Сило!* Подай нам з тобою справді участи брати * у невечірнім дні царства твого.

Приспів: Ангел звістив благодатній: Чистая Діво, радуйся, і знову кажу: Радуйся, Твій Син воскрес на третій день із гробу, і мертвих воскресив. Люди, веселіться.

Катавасія: Світися, світися, новий Єрусалиме, слава бо Господня на тобі засяла. Радій нині і веселися, Сіоне, а ти, Чистая Богородице, втішайся воскресінням Сина твого.

Мала єктєня і виголос: Бо тебе хвалять усі сили небесні, і тобі славу возсилаємо. Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Світильний: Плоттю заснувши, як смертний, царю і Господи, тридневний, воскрес еси, Адама воздвиг із тлі і знищив смерть: Пасха нетління, світу спасення. (3 р)

НЕДІЛЯ ПАСХИ

Світільний:
«Плоттю...».

Плот - - - - - тю за-снув-ши як смерт - ний
Ца - - - рю і Гос-по-ди, три - днів - - - ний
вос - - - крес є - си. А - да - ма воз - двиг із тлі
і зни - шив смерть: Пас - - - ха не - тлін - - - ня,
сві - - - - - ту спа - сен - ня.

Усе, що живе..., гл.1.

Псалом 148

Усе, що живе, нехай хвалить Господа:* Хваліте Господа з неба,* хваліте його на висотах.* Бо тобі належить пісня, о Боже.

Хваліте його, всі ангели його,* хваліте його, всі воїнства небесні.* Бо тобі належить пісня, о Боже.

Хваліте його, ви – сонце й місяцю,* хваліте його, всі ясні зорі.

Хваліте його, ви – небеса небес* і води, що над небесами.

Нехай вони ім'я Господне хвалять,* бо він повелів, і створились.

Поставив їх на віки вічні* і дав закон, що не перейде.

Хваліте Господа з землі,* кити і всі морські безодні;

Вогонь і град, сніг і туман,* і буйний вітер, який виконує його слово;

Гори й усі пагорби,* садовина й усі кедри;

Звір дикий і скот усіякий,* гад і птах крилатий;

Царі землі й усі народи,* князі й усі земні судді;

Хлопці й дівчата,* старі разом з юнацтвом.

Нехай ім'я Господне хвалять, високе бо ім'я його єдине.* Велич його понад землю й небо.

Він підняв рїг народу свого.* Хвала всїм його святим, синам Ізраїля, народові, що йому близький.

Псалом 149

Спївайте Господеві нову пісню,* а хвалу йому на зборі праведникїв.

Нехай Ізраїль своїм Творцем радїє,* нехай своїм царем сини Сїону веселяться.

Нехай хвалять ім'я його танком,* при бубні й при гарфі нехай йому співають.

Господь бо ласкавий до народу свого,* оздоблює перемогою покїрних.

Нехай торжествують праведні у славі,* на своїх ложах нехай ликують.

Нехай хвала Божа буде на устах у них,* і двосїчний меч у руці в них.

Щоб між народами вчинити відплату,* між племенами – покарання.

Щоб їхніх царїв закути в кайдани,* а їхніх вельмож – у залїзні окупи.

Щоб суд написаний над ними вчинити.* Це слава всїх його преподобних.

Псалом 150

Хвалїте Бога у святинї його,* хвалїте його у твердинї сили його.

Воскресні стихири, гл.1

Стих: Хвалїте його за його подвиги великі,* хвалїте його в його величї безмежній.

Оспївуємо, Христе, твої спасенні страждання* і прославляємо твоє воскресіння.

Стих: Хвалїте його звуком рогу,* хвалїте його на гарфі й на гуслах.

Ти, що хрест витерпїв і смерть подолав,* тай воскрес із мертвих:* втихомирним учини наше життя, Господи,* бо ти єдиний всемогутній.

Стих: Хвалїте його на бубні й танком,* хвалїте його на струнах і сопілці.

Твоїм воскресінням, Христе, ти полонив ад і воскресив людину,* тож сподоби нас чистим серцем* тебе оспівувати і прославляти.

Стих: Хваліте його на дзвінких цимбалах, хваліте його на гучних цимбалах.* Усе, що живе, нехай хвалить Господа.

Прославляючи твій божественний прихід,* оспівуємо тебе, Христе,* бо ти народився від Диви і лишився нерозлучний від Отця,* постраждав як чоловік і добровільно витерпів хрест.* ти воскрес із гробу, немов з весільної світлиці,* щоб спасти світ. Господи, – слава тобі!

Стихи Пасхи, гл.5

Стих: Нехай воскресне Бог* і розбіжаться вороги його.

Пасха священна нам сьогодні з'явилась:* Пасха нова, святая;* Пасха таємна,* Пасха преславна,* Пасха – Христос визволитель;* Пасха непорочна,* Пасха велика,* Пасха вірних,* Пасха, що райські двері нам відчиняє;* Пасха, що освячує всіх вірних.

Стих: Як щезає дим, нехай щезнуть.

Прийдіть,* після видіння, жінки благовісниці,* і скажіть Сіонові:* Прийми від нас радісну новину* про Воскресіння Христове!* Веселися, торжествуй* і радуйся, Єрусалиме, побачивши Царя Христа, що немов жених із гробу виходить.

Стих: Так нехай погинуть грішники від лица Божого,* а праведники хай возвеселяться.

Мироносиці жінки,* рано-вранці прийшовши* до гробу Життедавця,* знайшли ангела,* що сидів на камені,* а він, провістивши їм, так мови:* Чому шукаєте Живого між померлими?* Чому оплакуєте у тлінні Нетлінного? Ідіть, і проповідуйте його учням.

Стих: Це день, що його створив Господь,* тож радіймо і веселімся в нім.

Пасха красна,* Пасха Господня;* Пасха, Пасха преславна нам засіяла;* Пасха! Радісно одні одних обнімімо!* О Пасхо, визволення від скорбот!* Нині бо з гробу,* наче зо світлиці, засіяв Христос,* і жінок же радістю наповнив, мовивши:* Проповідуйте апостолам.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові,* і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Воскрєсіння день!* Просвітїмся торжєством,* і одні одних обнімїмо,* та скажїмо: Браття!* І тим, що ненавидять нас,* простїм ує з Воскрєсінням,* і так усі заспїваймо:

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував. (3 р.)

Опісля читається:

**Огласительне слово Івана Золотоустого
в день святої Пасхи**

Хто побожний і боголюбивий, нехай радіє цим величним і світлим святом. Хто розумний слуга, нехай весело ввійде в радість Господа свого. Хто потрудився постом, нехай сьогодні отримає нагороду. Хто від ранньої години став до праці, нехай тепер одержить справедливу заплату. Хто по дев'ятій годині прийшов, нехай дякує Богові і радісно святкує. Хто по дванадцятій годині прибув, нехай не тривожиться, бо йому ні в чому не буде відмовлено. А хто не встиг і на третю годину, нехай приступить без вагання. І хто прибув лише на п'яту годину, нехай не боїться, що запізнився.

Бо Владика милосердний. Він приймає останнього, як і першого. Він задовольняє однаково і того, хто спізнився, і того, хто працює від ранку. І останнього він милує і про першого дбає; і тому щедро дає і цього обдаровує. І вчинки він приймає, і наміри вітає; І зроблене шанує, і щирі бажання він хвалить.

Ось тому й увійдїть усі в радість Господа свого, і перші й останні приймїть однаково нагороду! Багаті й бідні веселїться разом! Витривалі й недбайливі шануйте цей день! Звеселїться сьогодні ті, що постили, і ті, що не постили! Господня трапеза готова – розкошуйте всі! Пасха свята – нехай ніхто не виходить голодний! Усі відживляйтеся святом віри, всі споживайте з багатства Божої доброти!

Нехай ніхто не нарікає на вбогість, бо царювання все людне настало. Нехай ніхто не засмучується гріхами, бо прощення з гробу всім засіяло! Нехай ніхто не боїться смерти, бо смерть Спасителя нас визволила; знищив її той, кого вона тримала. Ад

полонив той, хто до аду зійшов: Зазнав він смутку, зіткнувшись з його тілом.

Передбачивши це, пророк Ісаїя голосно кликав: Ад засмутився, стрінувши долі тебе... Засмутився, бо знищений; засмутився, бо зневажений. Засмутився, бо смерть на нього прийшла. Засмутився, бо зруйнований. Засмутився, бо зв'язаний.

Взяв людину, а на Бога натрапив. Взяв землю, а стрінув небо. Взяв, що бачив, і впав через те, чого не добачив. Де твоє, смерте, жало? Де твоя, аде, перемога? Воскрес Христос – і ти звалений. Воскрес Христос – і попадали демони. Воскрес Христос – радіють ангели. Воскрес Христос – і життя вільно пливе.

Воскрес Христос, – і не стало в гробах ні одного мертвого, бо Христос устав із мертвих і початок воскресіння настав спочилим. Йому слава і влада на віки вічні. Амінь.

По закінченні співається:

Тропар, гл.8: Уст твоїх благодать, засяявши, як світлість вогню, вселенную просвітила,* не срібллюбія скарби світові придбала,* висоту смиренномудрія нам показала,* але, твоїми словами навчаючи, отче Іване Золотоустий,* моли Слово, Христа Бога, щоб спаслися душі наші.

Священик перед святою трапезою (диякон, якщо буде, перед святими дверима), виголошує:

Ектенія усильного благання.

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимося тобі, вислухай і помилуй.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй. (3 р.)

Ще молимося за святішого вселенського Архiereя нашого (*ім'я*), папу Римського, і за блаженнішого Патріарха нашого (*ім'я*), і за преосвященнішого Архiepіскопа нашого кир (*ім'я*), боголюбивого Єпископа нашого кир (*ім'я*), за тих, що служать і послужили у святім храмі цім, і за отців наших духовних, і всіх у Христі братію нашу.

Ще молимося за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо.

Ще молимоєь за тут присутнїх людєй, що очїкують вїд тебе великої і багатої милости, за тих, що творять нам милостиню, і за всїх православних християн.

Священик: Бо милостивий і чоловіколюбєць Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духовї, нинї і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Прохальна екте́нія

Диякон: Сповнїм ранїшню молитву нашу Господеві.

Люди, на кожне прошення: **Господи, помилуй.**

Заступи, спаси, помилуй і охорони нас, Боже, твоею благодаттю.

Дня всього звершеного, святого, мирного й безгрішного у Господа просїм.

Люди, на кожне прошення: **Подай, Господи.**

Диякон: Ангела миру, вірного наставника, охоронця душ і тіл наших у Господа просїм.

Прощєня й вїдпущєня гріхів і прогрішєнь наших у Господа просїм.

Доброго й пожиточного для душ наших і миру для свїту у Господа просїм.

Осталий час життя нашого в мирї й покаяннї скінчити у Господа просїм.

Християнської кончини життя нашого, безболїсної, бездоганної, мирної, і доброго одвїту на страшному судї Христовому просїм.

Прєсвяту, прєчисту, прєблагословєнну, славну Владичицю нашу Богородицю і приснодїву Марїю, з усїма святими, пом'янувши самї себе і один одного, і все життя наше Христу Богові вїддаймо.

Люди: **Тобї, Господи.**

Священик: Бо ти благий і чоловіколюбєць Бог еси, і тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духовї, нинї і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Священик: Мир всім.

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Голови ваші Господеві приклоніть.

Люди: Тобі Господи,

Священик: Господи святий, ти на висоті живеш і всевидючим оком твоїм споглядаєш на всяке створіння! Перед тобою схилили ми голови, душі і тіла, і молимося до тебе, Святий святих: Простягни руку твою невидиму від святого житла твого і благослови всіх нас; а якщо ми де в чому згрішили, добровільно чи не добровільно, як добрий і чоловіколюбний Бог, прости і даруй нам земні й небесні добра твої:

Бо до тебе належить милувати і спасати нас, Боже наш, і тобі славу віддаємо: Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Великий відпуст

Диякон: Премудрість.

Люди: Благослови.

Священик: Благословенний Христос Бог наш завжди, нині і повсякчас, і навіки вічні.

Люди: Амінь. Утверди Боже, святу православну віру на віки вічні.

Диякон: Пресвята Богородице, спаси нас.

Люди: Світися, світися, новий Єрусалиме!* Слава бо Господня на тобі засяяла!* Радій нині і веселися, Сіоне, а ти, чиста Богородице, втішайся воскресінням Сина твого!

Священик: Слава тобі, Христе Боже, надіє наша, слава тобі.

Люди: Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував. Господи, помилуй. (3 р.)
Благослови.

Священик: Христос, що воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував, істинний Бог наш, молитвами пречистої своєї Матері, святих славних і всехвальних апостолів, преподобних і богоносних отців наших, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

Після відпусту, священник, стоячи у святих дверях підносить вгору святий хрест, благословляє ним людей тричі, і виголошує:

Священик: Христос воскрес!

Люди: Воістину воскрес!

Тоді священник співає оцей тропар тричі, на переміну з людьми:

Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував. (З р.)

І нам дарував життя вічне, поклоняємося його на третій день воскресінню.

**Євангеліє від Івана (1,1-17),
яке читаємо на Літургії у день Пасхи.**

1. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.

(En archi in o Lъogoc, ke o Lъogoc in pros ton Theon, ke Theos in o Lъogoc.)

in principio erat Verbum et Verbum erat apud Deum et Deus erat Verbum.

(In prinципію erat вербум, et вербум erat apud Deum, et Deus erat вербум.)

Въ начіалѣ бѣ слово, ѿ слово бѣ къ бѣ, ѿ бѣтъ бѣ слово.

Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог.

Після кожного стишка Євангелії всіма мовами, дзвониться у всі дзвони.

2. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν.

(Утос in en archi pros ton Theon.)

hoc erat in principio apud Deum.

(Ток erat in prinципію apud Deum.)

Сей бѣ ѿсконѣ къ бѣ:

З Богом було воно споконвіку.

3. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν
 (Панта ді авту егенето, ке хоріс авту егенето уде ен о гегонен.)

omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil quod factum est.

(Омнія пер іпсум факта сунт: ет сіне іпсо фактум ест нігіль, квод фактум ест.)

всѧ тѣмъ вѣша, ѿ везъ негѡ̀ ничто́же вѣсть, ѣ́же вѣсть. Ним постало все, і ніщо, що постало, не постало без нього.

4. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων·
 (Ен авто зоі ін, ке і зоі ін то фос тон антропо̀н,)

in ipso vita erat et vita erat lux hominum

(In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.)

Въ то́мъ живо́тъ вѣ, ѿ живо́тъ вѣ свѣтъ челоуѣкѡмъ: У ньому було життя, і життя було – світло людей.

5. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

(ке то фос ен ті скотія фені, ке і скотія авто у кателаявен.)

et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt.

(ет люкс ін тенебріс люцет, ет тенебре еам нон компрегендерунт.)

ѿ свѣтъ во тмѣ свѣтитсѧ, ѿ тмѧ ѣгѡ̀ не ѡбѧтъ.

І світло світить у темряві, і не поїняла його темрява.

6. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·

(Егенето антропо̀с, апестальменос пара Теу, онома авто Иоаніс.)

fuit homo missus a Deo cui nomen erat Iohannes

(Фуіт гомо міссус а Део, куі номен ерат Йоанес.)

Вѣсть челоуѣкѡ̀ посланъ ѡ̀ вѣа, іма ѣмѧ іѡ́аннѣ:

Бу̀в чоловік, посланий Богом, ім'я йому – Йоан.

7. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ.
(Утос ильтен ис мартіріан іна мартірісі пері ту фотос, іна пантес пістеуосіні ді авту.)

hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum
(Гік веніт ін тєстімоніум ут тєстімоніум пергіберет де люміне, ут омнес кредерент пер іллюм.)

сѣй прїїде во свидѣтельство, да свидѣтельствуетъ ѡ свѣтѣ, да всѣ вѣрѣ имѣтъ ємѣ.

Прийшов він свідком – свідчити світло, щоб усі з-за нього увірували.

8. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.
(Ук ін екїнос то фос, алль іна мартірісі пері ту фотос.)

non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine
(Нон ерат ілле люкс, сед ут тєстімоніум пергіберет де люміне.)

Нє вѣ тѡй свѣтѣ, но да свидѣтельствуетъ ѡ свѣтѣ:

Не був він світло – був лише, щоб свідчити світло.

9. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
(Ін то фос то алїтінон, о фотїзі панта антропоно, ерхоменон ис тон космоно.)

erat lux vera quae inluminat omnem hominem venientem in mundum
(Ерат люкс вера, кве іллюмінат омнем гомїнем венїєнтем ін гунк мундум.)

вѣ свѣтѣ істинный, іже просвѣщаєтъ всѣакого чєловѣка грядѣщаго вѣ мїрѣ:

Справжнє то було світло – те, що просвітлює кожну людину. Воно прийшло у цей світ.

10. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

(En to kosmo in, ke o kosmos di avtu egeneto, ke o kosmos avton uk egno.)

in mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit

(In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non kognovit.)

вѣ міръ бѣ, ѿ міръ тѣмъ бысть, ѿ міръ єгò не познà: Було у світі, і світ ним виник – і світ не впізнав його.

11. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

(Is ta i dia l'vten, ke i idii avton u parelyavon.)

in propria venit et sui eum non receperunt

(In propria venit, et sui eum non recepatunt.)

во своѧ прїїде, ѿ своѧ єгò не прїїша.

Прийшло до своїх, – а свої його не прийняли.

12. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,

(Oci de elavon avton, edoken avtois eksusian tekna Teu geneste, tis pisteyusin is to onoma avtu.)

quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius

(Kvotkvot avtem recepatunt eum, dedit eys potestatem filiios Dei fiieri, gis, kvii kredunt in nomine eus.)

Єлицы же прїїша єгò, дадè ѿмъ ѡбласть чàдѡмъ вѣїнимъ быти, вѣрѣющымъ во ѿмѧ єгò,

Котрі ж прийняли його – тим дало право дітьми Божими стати, які а ім'я його вірують;

13. οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

(I uk eks ematon ude ek telimatoc sarkoc ude ek telimatoc andros, ally ek Teu egenit'esan.)

qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex Deo nati sunt

(Кві нон екс сангвінібус, некве екс волоньтате карніс, некве екс волоньтате вірі, сед екс Део наті сунт.)

їже не ѿ кровѣ, ни ѿ по́хоти плотскіа, ни ѿ по́хоти мѣжескіа, но ѿ б҃га родішася.

які не з крові, ані з тілесного бажання, ані з волі людської, лише – від Бога народилися.

14. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

(Ке о Лѡгос саркс егенето, ке ескіносен ен імін, ке етеасамета тін доксан авту, доксан ос моногінус пара патрос, пліріс харітос ке алітіас.)

et Verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a Patre plenum gratiae et veritatis

(Ет вербум каро фактум ест, ет габітавіт ін нобіс: ет відімус глѡріам еюс, глѡріам квасі унігеніті а Патре пленум граціє, ет верітатіс.)

И слово плѣть бысть и вселіся въ ны, и видѣхомъ славу єгѡ, славу ѣкѡ єдинороднагѡ ѿ оцѣ, іспѡлнь вл҃гѣти и істїны.

І Слово стало тілом, і оселилося між нами, і ми славу його бачили – славу Єдинородного від Отця, благодаттю та істиною сповненого.

15. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.

(Іоаніс мартїрі перї авту, ке кекраген легон утос ін он іпон: о опісо му ерхоменос емпростен му гегонен, отї протос му ін.)

Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens hic erat quem dixi vobis qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat

(Йоанес тєстїмонїум пергїбет де їнсо, ет клямат дїцєнс: Гїк ерат, квєм дїксі: Кві пост мє вєнтурус ест, антє мє фактус ест: квїя прїор мє ерат.)

Їωάννης свидѣтелствуетъ ѡ немѣ и въззвѣ глагола: сѣи бѣ, єгѡже рѣхъ, иже по мнѣ градѣи, прєдо мною вѣсть, ѡкω пєрвѣ мєнє бѣ.

Свідчить про нього Йоан, і проголошує, промовляючи: «Ось той, про кого я говорив: Той, що йде за мною, існував передо мною, був раніше за мене.»

16. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος·

(Отї ек ту плїроматос авту їмїс пантєс елявомен, кє харїн антї харїтос.)

et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia
(Ет де плєнїтудїне єюс нос омнєс акцєпїмус, ет граціям про граціям.)

Ї ѡ їсполнєнїѧ єгѡ мѣ всѣ прїѧхѡмъ и влѣтъ воз влѣтъ:
Вїд його повнѡти прїїняли всї мї – благодать за благодать.

17. ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

(Отї о номос дїѧ Мойсеос едѡтї, и харїс кє и алїтїѧ дїѧ Ієсу Хрїсту єгенєтѡ.)

quia lex per Moysen data est gratia et veritas per Iesum Christum facta est

(Квїя лекс пер Мойсен дѧтѧ ест, граціѧ, ет вєрїтѧс пер Єзум Хрїстум фактѧ ест.)

ѡкω закѡнъ мѡвѣсѡмъ дѧнъ вѣсть, влѣтъ (жє) и їстїнѧ їїсъ хрїтѡмъ вѣсть.

Закон бо був даний від Мойсея, благодать же й істина прийшла через Ісуса Христа.

ДОДАТОК

Примітка щодо поклонів у святу і велику Чотиридесятницю

Малий поклін – при якому, знаменуючи себе знаком хреста схиляємо голову і рамена, однак не простягаємо руки до колін, або навіть до землі перед знаком хреста.

Великий поклін – при якому, знаменуючи себе знаком хреста, схиляємо голову і рамена та, простягаємо руку до колін або до землі.¹

Доземний поклін – при якому, знаменуючи себе знаком хреста, стаємо на коліна і дотикаємо чолом землі.

Коли на тетраподі почитаємо святу ікону, простягаємо руку до коліна і робимо знак хреста два рази та, після цілування – один раз.²

У всі неділі Великої Чотиридесятниці на вечірні творимо поклони:

- по «Сподоби Господи» – три великі поклони;
- по «Нині відпускаєш» в часі Трисвятого – три великі поклони;
- на трьох тропарях після «Отче наш» – три доземні поклони;
- на Єфремовій молитві – три доземні поклони, 12 великих на, «Боже милостивий» та, ще раз у кінці молитви доземний.

На вечінні від понеділка до П'ятниці:

- на кожному Трисвятому творимо три великі поклони;
- на «Прийдіте поклонімся» – три великі поклони;
- на «Алилуя: Слава тобі Боже» – три великі поклони;
- по «Сподоби Господи» – три великі поклони;
- по тропарях, як зазначалося вище;
- на «Будь ім'я Господнє» – три великі поклони;
- по «Достойно» – один доземний поклін.

На Великому Повечер'ї:

1. о. Ісидор Дольницький (Типик – стор. 326 «Про поклони») каже, – «Слушніше є спочатку простягати руку, а тоді хреститися, бо на Сході простягання руки – знак пошани, і добре, коли цей знак попереджує знак хреста.
2. Типик о.І. Дольницького стор. 326.

- на початковому Трисвятому – три великі поклони;
- на «Прийдіте поклонімся» – три великі поклони;
- на «Алилуя: Слава тобі, Боже» – три великі поклони;
- після «Вірую» на кожному тропарі – один великий поклін;
- на «Боже милостивий» – три великі поклони;
- на Трисвятому, після «Боже милостивий» – звичайні малі поклони;
- на інших Трисвятих та «Прийдіте поклонімся» – три великі поклони;
- на Єфремовій молитві – як звичайно;
- на відпустовій молитві «Владико многомилостивий» – всі у храмі клякають і прихиляють голови до землі, а священник голосно молиться молитву (стоячи, повернений до Сходу);
- опісля, повернувшись до людей, творить поклін та мовить:
- Благословіть отці і брати...

На Утрені починаємо творити поклони:

- на «Алилуя: Слава тобі, Боже» після I, II та III катизми – три великі поклони;
- на шістьох стишках «Чеснійшу від херувимів...» – по одному великому поклонові;
- по «Достойно» (після Канону) – один доземний поклін;
- на «Слава в вишніх Богу» (Мале славословіє) – три великі поклони;
- на Трисвятому – три великі поклони;
- на Єфремовій молитві – як звичайно.

На Часах:

- на кожному Трисвятому – три великі поклони;
 - на «Прийдіте поклонімся» – три великі поклони;
 - на «Алилуя: Слава тобі Боже» – три великі поклони;
 - на тропарі зі стихами – три доземні поклони (на початку тропар співаємо два рази – проспівавши один раз – творимо поклін, тоді після кожного стиха);
 - після Богородичного – три великі поклони.
- На першому Часі стихи «Стопи мої», «Визволь мене», «Світи своїм обличчям» – повторюємо два рази, а стих «Нехай

наповняться» – три рази;

– на Єфремовій молитві – як звичайно.

На VI Часі після Богородичного, творимо три великі поклони, читається тропар пророцтва, прокімен та читання пророцтва, опісля знову прокімен. Катапетасма на цьому часі відсувається з огляду на читання.

Треба знати, що на всіх Часах по псалмах звичайних буде ще й катизма. Однак у понеділок на першому Часі та у п'ятницю на першому і дев'ятому Часі катизми не буде.

На Літургії Ранішосвячених Дарів творимо поклони:

– на «Прийдіте поклонімся» – три великі поклони;

– на прикінцевому Алілуя 103 псалма і трьох антифонів творимо великі поклони;

– по «Світло Христове просвічує» – три доземні поклони;

– по «Нехай направиться...» – три доземні поклони;

– під час Великого входу вірні клячуть;

– по Великому вході – три доземні поклони.

У Страсний Тиждень доземні поклони творимо на Літургії Ранішосвячених Дарів та на тропарі «Благообразний Йосиф...». А великі поклони творимо на «Слава страстям...», «Слава довготерпінням...». (Тобто, перед і після Євангелія).

ПРО ПОХІД З ПЛАЩАНИЦЕЮ

Отець Ізидор Дольницький каже: «...Похід виходить з церкви і повертає праворуч, тобто на північний її бік і, обійшовши церкву тричі (або, як тепер там чинять, – один раз), повертаються до церкви». (Типик, стор. 396)

Архиепископ Мирослав Марусин у книжці «Божественна Літургія», каже: «Хресні ходи, себто процесії навколо церкви з плащаницею, для свячення пасок на Великдень і при інших нагодах відбуваються у тому самому порядку, що й на богослужінні навколо престолу зі святою Євангелією, а саме процесія середніми дверми виходить із церкви, повертає ліворуч і так обходить її навколо». (Божественна Літургія, стор. 131)

Для нотаток:

Для нотаток:

Для нотаток: